

**T.C.
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ
HAMİDİYE SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ÇOCUK DOSTU MEKANLAR: KAFE VE
RESTORANLARDAKİ ÇOCUK OYUN
ALANLARININ İNCELENMESİ**

ŞEVVAL NUR AYDOĞAN

**TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. ERHAN ALABAY**

**ÇOCUK GELİŞİMİ ANA BİLİM DALI
ÇOCUK GELİŞİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**YÜKSEK LİSANS
EKİM/2024**

İTHAF

“Çocuğa gönül vermiş ve çocuğa dokunabilen herkese ithaf ediyorum.”

TEŞEKKÜR

Bu araştırmada yardımını esirgemeyen, araştırmamın her aşamasında bütün bilgi ve birikimini benimle paylaşarak katkıda bulunan, tez çalışma konusunu belirlenmesinden son aşamaya kadar geçen sürede bilimsel katkılarını da esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. Erhan ALABAY'a teşekkür ederim. Lisans hayatımda beni araştırma yazmaya heveslendiren ve akademik hayata adım atmamı sağlayan Deniz ACUNER'e ve yüksek lisans süreci boyunca tecrübelerini benimle paylaşan ve bana yol gösteren bütün hocalarıma teşekkür ederim.

İhtiyacım olan her an desteğini esirgemeyen, veri toplama, tez yazım gibi bütün süreçlerde yardımcı ve kontrolleriyle desteklerini esirgemeyen, bana her zaman güç veren canım arkadaşım Eda PERTEK'e varlığı için teşekkür ederim. Tez çalışmam boyunca veri toplamam konusunda benimle koşturan ve yardımcı olmaya çalışan, manevi desteklerini her zaman hissettiğim arkadaşlarım Maşide AYDIN ve Melike Sude AKTAŞ'a, bu süreçte verdiği motivasyonlarla yanımda olan arkadaşım Hilal ÖNDER'e teşekkür ederim.

Çalışmam süresince her zaman yanımda olup her koşulda eğitimime destek veren aileme teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

İTHAF.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
ÖZET	xii
ABSTRACT.....	xiii
1. GİRİŞ VE AMAÇ.....	1
1.1. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI	3
1.2.1. Araştırmanın Alt Amaçları	3
1.3. ARAŞTIRMANIN PROBLEM DURUMU	4
1.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	6
1.5. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI	6
1.6. TANIMLAR	6
2. GENEL BİLGİLER	7
2.1. OYUN KAVRAMI.....	7
2.2. OYUN KURAMLARI.....	8
2.2.1. Klasik Oyun Kuramları.....	8
2.2.1.1. Fazla enerji kuramı / artık enerji kuramı	9
2.2.1.2. Rekreasyon / rahatlama kuramı	9
2.2.1.3. Yetişkin hayatına hazırlık kuramı.....	10
2.2.1.4. Özünü yenileme / bağlantı kurma kuramı.....	10
2.2.2. Modern Oyun Kuramları	10
2.2.2.1. Psikanalitik oyun kuramı	11
2.2.2.2. Psikososyal oyun kuramı	12
2.2.2.3. Bilişsel oyun kuramı	13
2.2.2.4. İçten uyarılma kuramı	14
2.2.2.5. Sosyokültürel oyun kuramı	15
2.2.2.6. Sistem kuramı	15
2.2.2.7. Diğer kuramlar	16
2.2. OYUN TÜRLERİ	17
2.4. OYUNUN ÇOCUĞUN GELİŞİMİNE ETKİSİ.....	19
2.4.1. Oyunun Çocuğun Bedensel Gelişimine Etkisi.....	19

2.4.2. Oyunun Çocuğun Psikomotor Gelişimine Etkisi.....	20
2.4.3. Oyunun Çocuğun Dil Gelişimine Etkisi	21
2.4.4. Oyunun Çocuğun Bilişsel Gelişime Etkisi	22
2.4.5. Oyunun Çocuğun Sosyal Duygusal Gelişimine Etkisi	22
2.4.6. Oyunun Çocuğun Özbakım Becerisine Etkisi	24
2.5. ÇOCUK OYUN ALANLARI	24
2.5.1. Çocuk Oyun Alanı Standartları.....	26
2.5.2. Açık Alanda Bulunan Çocuk Oyun Alanları	28
2.5.3. Kapalı Mekânda Bulunan Oyun Alanları	29
2.6. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	33
2.6.1. Ulusal Araştırmalar.....	33
2.6.2. Uluslararası Araştırmalar	36
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	40
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	40
3.2. ÇALIŞMA GRUBU	40
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	44
3.3.1. Ebeveyn Demografik Bilgi Formu	44
3.3.2. Ebeveyn Görüşme Formu	44
3.3.3. Çocuk Demografik Bilgi Formu	44
3.3.4. Çocuk Görüşme Formu.....	45
3.3.5. İşletmeci Demografik Bilgi Formu.....	45
3.3.6. İşletmeci Görüşme Formu	45
3.3.7. Çocuk Gelişim Uzmanı Demografik Bilgi Formu.....	45
3.3.8. Çocuk Gelişim Uzmanı Görüşme Formu	46
3.3.9. Kafe ve Restoranlarda Bulunan Oyun Alanı Gözlem Formu	46
3.4. VERİLERİN TOPLANMASI.....	46
3.5. VERİLERİN ANALİZİ	47
4. BULGULAR.....	49
4.1. KAFE VE RESTORAN İŞLETMECİLERİNE GÖRE OYUN ALANI DEĞERLENDİRMELERİ.....	49
4.1.1. Çocuk Oyun Alanı Oluşturulma Sebepleri	49
4.1.2. Çocuk Oyun Alanında Dikkat Edilen Hususlar	52
4.1.3. İşletmecilere Göre Çocuk Oyun Alanının Olumlu ve Olumsuz Yanları	56
4.1.4. Çocuk Oyun Alanlarının Yapısı ve İşleyişi	59
4.1.5. Çocuk Oyun Alanı İyileştirmeleri.....	61
4.2. ÇOCUK GELİŞİMİ UZMANLARINA GÖRE OYUN ALANLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	63
4.2.1. Çocuk Oyun Alanı Değerlendirmeleri	63

4.2.2. Uzmanların Çocuk Oyun Alanlarının Fiziksel Yapısına Dair Görüşleri	66
4.2.3. Çocuk Oyun Alanlarının Gelişime Uygunluğu	70
4.2.4. Çocuk Gelişimi Uzmanlarının Oyun Alanı Önerileri	72
4.3. AİLELERE GÖRE OYUN ALANLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	75
4.3.1. Çocuk Oyun Alanlarına Bakış	75
4.3.2. Mekânı Tercih Etme Durumu	77
4.3.3. Ebeveynlere Göre Oyun Alanlarının Fiziksel Yapısı	79
4.3.4. Ebeveynlere Göre Kafe ve Restoranlardaki Oyun Alanlarında Olması Gerekenler.....	80
4.3.5. Ebeveynlere Göre Çocuk Oyun Alanının Olumlu ve Olumsuz Yanları.....	82
4.3.6. Ebeveynlere Göre Çocuk Oyun Alanlarının İyileştirilmesi.....	84
4.4. ÇOCUKLARA GÖRE OYUN ALANLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	86
4.4.3. Oyun Alanını Sevme Durumu	87
4.4.4. Çocukların Oyun Alanlarında Sevdği Materyaller	87
4.4.5. Çocukların Oyun Alanlarında Olmasını İstedği Oyuncak Çeşitleri	88
4.5. OYUN ALANI GÖZLEMLERİNE İLİŞKİN BULGULAR	89
5. TARTIŞMA	99
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	110
KAYNAKLAR	113
EKLER.....	120

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2. 1: Çocuk oyun alanlarında dikkat edilmesi gereken tasarım ilkeleri.....	27
Tablo 3. 1: Araştırmaya katılan kafe veya restoran işletmecilerinin demografik bilgi formu	41
Tablo 3. 2: Araştırmaya katılan ebeveynlerin demografik bilgi dağılımı.....	42
Tablo 3. 3: Araştırmaya katılan çocukların demografik bilgi dağılımı	43
Tablo 3. 4: Araştırmaya katılan çocuk gelişimi uzmanlarının demografik bilgi dağılımı..	43
Tablo 4. 1: İşletmecilerin çocuk oyun alanı oluşturma sebeplerine ait kodlama ve sıklık bilgileri.....	50
Tablo 4. 2: Çocuk oyun alanlarında dikkat edilen hususlara ait kodlama ve sıklık bilgileri	53
Tablo 4. 3: İşletmecilere göre çocuk oyun alanının olumlu ve olumsuz yanlarına ait kodlama ve sıklık bilgileri	56
Tablo 4. 4: Çocuk oyun alanlarının yapısı ve işleyişine ait kodlama ve sıklık bilgileri	59
Tablo 4. 5: Çocuk oyun alanı iyileştirmeleri alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri ..	61
Tablo 4. 6: Çocuk oyun alanı değerlendirmelerine ait kodlama ve sıklık bilgileri.....	64
Tablo 4. 7: Çocuk oyun alanlarının fiziksel yapısına dair görüşlere ait kodlama ve sıklık bilgileri.....	67
Tablo 4. 8: Çocuk oyun alanlarının gelişime uygunluğu alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri.....	70
Tablo 4. 9: Çocuk gelişimi uzmanlarının oyun alanı önerileri alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri.....	73
Tablo 4. 10: Çocuk oyun alanlarına bakış alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri	76
Tablo 4. 11: Mekânı tercih etme durumu alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri	77
Tablo 4. 12: Ebeveynlere göre oyun alanlarının fiziksel yapısı alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri	79

Tablo 4. 13: Ebeveynlere göre olması gereken çocuk oyun alanı alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri.....	80
Tablo 4. 14: Ebeveynlere göre çocuk oyun alanının olumlu ve olumsuz yanları alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri	82
Tablo 4. 15: Ebeveynlere göre çocuk oyun alanlarının iyileştirilmesi alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri	85
Tablo 4. 16: Oyun alanını sevmeye durumu alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri	87
Tablo 4. 17: Çocukların oyun alanlarında sevdiği materyaller alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri.....	87
Tablo 4. 18: Çocukların oyun alanlarında olmasını istediği oyuncak çeşitleri alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri	88
Tablo 4. 19: Oyun alanlarının özellikleri.....	90
Tablo 4. 20: Oyun alanlarında bulunan oyuncaklar ve gelişimsel sınıflandırmasına dair bilgiler.....	94

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2. 1: Restoranda çocuk oyun alanı	30
Şekil 2. 2: Yurtdışındaki bir kafede bulunan çocuk oyun alanı	31
Şekil 2. 3: Berlin Kreuzberg Müzesi	32
Şekil 2. 4: İsviçre BVC bankasındaki çocuk köşesi	32
Şekil 2. 5: PKO BP Bank’da bulunan çocuk köşesi	33

ÇOCUK DOSTU MEKANLAR: KAFE VE RESTORANLARDAKİ ÇOCUK OYUN ALANLARININ İNCELENMESİ

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada, kafe ve restoranlarda bulunan ve çocuklar için oluşturulmuş oyun alanlarının çocuk gelişimi açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çalışma, nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 20 kafe ve restoran işletmecisi, 10 ebeveyn, 10 çocuk ve 10 çocuk gelişimi alan uzmanı oluşturmaktadır. Çalışmanın verileri, araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formları ve oyun alanı gözlem formu kullanılarak toplanmıştır. Görüşme kayıtları elektronik ortamda dokümanlara çevrilerek içerik analizi yapılmıştır.

Bulgular: Kafe ve restoran işletmecilerinin çocuk oyun alanlarının oluşturulmasında çoğunlukla ailenin rahatlığını esas aldıkları ve öncelikli olarak fiziksel büyüklüğe dikkat ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda işletmelerin büyük bir kısmının çocuk oyun alanı oluştururken uzmandan destek almadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çocuk gelişimi alan uzmanlarının oyun alanlarının çocukların gelişimine uymayan yerler olduğunu, oyun alanında gelişime uygun oyuncak seçimi ve profesyonel yönetimle daha iyi çocuk oyun alanı oluşturulabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynlerin oyun alanının yeterli büyüklükte olmadığını, temiz ve güvenli olursa mekânı tercih edeceklerini, oyun alanı için eğitmen olmasıyla daha iyi olacağını düşündükleri görülmüştür. Çocukların oyun alanını sevdikleri, en çok top havuzunu sevdiklerini ve salıncak olmasını istediklerini söylemişlerdir. Oyun alanlarına en çok 3-8 yaş aralığında çocukların alındığı ve çoğu mekânın plastik malzeme kullandığı görülmüştür. Aynı zamanda bütün oyun alanlarında sosyal gelişimi destekleyen alanın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç: Sonuç olarak oyun alanlarının restoranlarda olması gerektiği, çocuğa ve aileye iyi geldiği görülmüştür. İşletmecilerin istek ve şikayetler doğrultusunda yapacakları düzeltmelerle daha iyi oyun alanlarının oluşacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Oyun Alanı, Kafe, Oyun Alanı Görüşleri, Restoran

CHILD-FRIENDLY PLACES: REVIEW OF CHILDREN'S PLAYGROUND IN CAFES AND RESTAURANTS

ABSTRACT

Aim: This study aims to examine the playgrounds created for children in cafes and restaurants in terms of child development.

Materials and Methods: The study was conducted using qualitative research methods. The study group consisted of 20 cafe and restaurant operators, 10 parents, 10 children and 10 child development experts. Data for the study were collected using semi-structured interview forms and playground observation forms developed by the researcher. The interview records were converted into documents in electronic format and content analysis was conducted.

Results: It has been concluded that cafe and restaurant operators mostly take the comfort of the family as a basis in creating children's playgrounds and pay priority to physical size. It has also been concluded that most of the businesses do not receive support from experts when creating children's playgrounds. It has been concluded that child development experts say that playgrounds are places that do not suit children's development, and that better children's playgrounds can be created with developmentally appropriate toy selection and professional management. It was observed that parents thought that the playground was not large enough, that they would prefer the place if it was clean and safe, and that it would be better if there was an instructor for the playground. They said that the children liked the playground, that they liked the ball pool the most and that they wanted a swing. It was observed that children between the ages of 3 and 8 were mostly taken to the playgrounds and that most of the places used plastic materials. It was also concluded that all playgrounds had an area that supported social development.

Conclusion: As a result, it has been seen that playgrounds should be in restaurants and that they are good for children and families. It is thought that better playgrounds will be created with the corrections that the operators will make in line with the requests and complaints.

Key Words: Cafe, Children's Playground, Playground Reviews, Restaurant

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Oyun ve oyuncak çocuğun yaşamının büyük bir kısmını kaplamaktadır. Oyun, çocuğun kişilik ve becerilerini iyileştirmesine imkân oluşturarak onu yetişkin dünyasına hazırlamaktadır (1). Çocuk için çok önemli bir iş olan oyun aynı zamanda bir eğlence, gelişim ve eğitim yoludur. Çocuk, oyun yardımıyla mutluluğunu, üzüntüsünü, sevgi ihtiyacını ve saldırganlık gibi duygularını dışa yansıtabilmektedir. Çocuk için oyun bir yandan da çevresi ile ilişki kurmasına, duygu ve düşüncelerini ifade edebilmesine katkı sağlamaktadır (2). Çocuğun oyunu oynayabilmesi için oluşturulan özel oyun alanları, çocukların fazla enerjilerini harcaması açısından olumlu benlik gelişimi, çocuğun öz güven ve başarısı, yeteneklerin açığa çıkması, fiziksel gücünü kontrol altında tutabilmesi, bilişsel, bedensel, psikolojik vb. gelişimleri açısından büyük önem taşımaktadır (3). Bu bilgiler kapsamında araştırmada çocuk için tasarlanmış kafe ve restoranlarda bulunan oyun alanları incelenmiştir.

1.1. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Çocukların kendi istekleriyle katıldığı, belirlenmiş bir konusu, kuralı, amacı olan ya da olmayan ve gerçek hayatın bir parçası olarak görülen süreç oyun olarak adlandırılmaktadır. Bu sebeple çocukların oyun ile aralarında oldukça önemli ve özel bir bağ olduğu görülmektedir (4-7). Aynı zamanda oyun, çocuğun psikomotor gelişimini destekleyen ve motor becerileri kazanmasını sağlayan, sosyal ve dil gelişimini tamamlaması için tercih edilen en önemli araçlardandır. Oyun çocuğun bilişsel, sosyal ve fiziksel gelişim alanlarına katkı sağlamaktadır. Diğer bir yandan ise çocuğa doyurucu, eğlenceli ve zevk veren etkinlikler için de olanak sağlayabilmektedir (8). Farklı gelişim süreçlerinden geçerken çeşitli oyunlar ve oyuncaklar ile kurularak oynanan her oyun çocuğun gelişiminde önemli bir basamağı temsil etmektedir (9).

Oyun, çocuğa arkadaşlarıyla zaman geçirmesini, oyuncak ve diğer eşyalarını paylaşabilmesini, oyun sırasında bedenini keşfetmesini, kullanmasını ve bedeninin ne yapabileceğini öğrenmesini, yeteneklerini test etmesini, kasların gelişmesini ve en önemlisi de hayal kurma becerisinin gelişmesini olumlu yönde etkilemektedir (10).

Aksoy'a (2011) göre çocuk gelişiminde oyunun önemi; bebeklik ve erken çocukluk dönemlerinde fiziksel olarak hareket etme ihtiyacını karşılamasıdır (11).

Çocuk oyun alanları, çocukların açık alanlarda oyun ihtiyaçlarını gideren, tipik gelişimlerini ve motor becerilerini geliştirmek için hareket etmeye isteklendiren bu sırada da enerji harcayarak rahatlamalarını sağlayan, çözüm bulma, inceleme, karar verme becerilerini geliştirirken aynı zamanda çocukların sosyalleşebildikleri farklı oyun ekipmanlarıyla oluşturulmuş yerlerdir (4). Çocuğun yer aldığı mekân, oyun davranışlarını etkileyebilmektedir. Hayatın ilk yıllarında oyunun çocuklar açısından önemi göz önüne alındığında farklı oyun materyallerinin bulunduğu, iyi planlanmış ve güvenli oyun alanlarına ihtiyaç olduğu görülmektedir (5,12). Çocuk için oluşturulan oyun alanları, çocuğun oynayacağı her aktiviteyi oynaması için uygun ve çocuğun gelişim basamaklarında önemli yere sahip olan yalnızca çocuklar için özel tasarlanmış alanlardır (13). Uslu ve Shakouri'ye (2012) göre oyun alanının tasarımı; alanın kapasitesine, hava koşullarına ve tasarımcının görüşüne göre farklılık gösterebilir. Bu alanlar; özel gereksinimli çocukların da aynı koşullarda oyun oynayabilecekleri, yaratıcı, güvenli, eğlenceli ve doğal malzemeleri bulundurmalıdır (14).

Günümüzde oyunların doğasının ve süresinin farklılaştığı, çocukların oyuna daha az zaman ayırdıkları, serbest oyun oynanabilecek yerlerin ve imkanların azaldığı, oyunun yetişkinler tarafından daha çok kontrol edildiği ve dış ortamlardaki oyun alanlarının daha az kullanıldığı görülmektedir (15). Açık oyun alanlarının yanı sıra kapalı oyun alanları, kapalı spor salonlarıyla aynı görevi görmekte ve her türlü hava şartlarına karşı çocukların eğlence ve öğrenme ihtiyaçlarını gidermektedir. Görevlerine bağlı olarak kapalı oyun alanları; eğlence, sağlık, eğitim, konaklama, spor, ticaret ve gastronomi olarak sınıflandırılmaktadır. Bunların yanında zaman geçirmek / tatil günlerinde eğlence için ücretli olan kapalı oyun alanları, alışveriş merkezleri; ücretsiz oyun alanları ise marketler, fast-food restoranları, çocuk kültür merkezleri, hastaneler, oteller, poliklinik, muayeneler, kütüphane, mağaza ve site gibi ortamlardadır. Restoran ve alışveriş merkezi gibi yerlerde bulunan iç mekân (kapalı) oyun alanlarının; ebeveynlerin bireysel vakit geçirmek istedikleri zamanlarda, çocuklarının da eğlenceli ve faydalı zaman geçirebilmeleri için oluşturulmaktadır (16).

Yapılan araştırmalara bakıldığında Ayan ve Ulaş'a (2015) göre ülkemizde bulunan oyun alanlarının tasarım ve uygulama basamaklarında birçok eksikliğin olduğu

görülmektedir (17). Bu çalışmayla benzer sonuçları olan Ülker'in (2018) yaptığı çalışmaya göre Kapadokya'da bulunan restoranların çocuklar için etkinlik yapılabilcek alan imkânı olması durumuna önem vermelerine rağmen ziyaretçiler tarafından bu imkanların yeterli bulunmadığı görülmüş ve bu sebeple restoranların çocuk etkinlik alanı imkânı sağlamaları önerilmiştir (18).

Literatürde kafe ve restoran gibi ortamlarda bulunan çocuk oyun alanlarını çocuk gelişimi açısından inceleyen bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu araştırma oyun alanlarını ebeveyn, çocuk, kafe ve restoran işletmecisi, çocuk gelişimi alan uzmanlarının da görüşlerini alarak çocuk gelişimi bağlamında incelendiği için önem taşımaktadır.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı, kafe ve restoranlardaki oyun alanlarının çocuk gelişimi açısından incelenmesidir. Ebeveynlerin, çocukların, işletme yöneticilerinin ve alanda uzman kişilerin sahip oldukları bilgi ve deneyimleri ile kafe ve restoranlarda bulunan oyun alanlarının çocuk gelişimi alanı çerçevesinde incelenmesi araştırmanın temel problemi ve amacı olarak görülmektedir.

1.2.1. Araştırmanın Alt Amaçları

Araştırmanın alt amaçları;

- İşletme yöneticilerinin kafe ve restoranlarda bulunan oyun alanları konusundaki görüşleri nelerdir?
- Alanda uzman kişilerin kafe ve restoranlarda bulunan oyun alanları konusundaki görüşleri nelerdir?
- Ebeveynlerin kafe ve restoranlarda bulunan oyun alanları konusundaki görüşleri nelerdir?
- Çocukların kafe ve restoranlarda bulunan oyun alanları konusundaki görüşleri nelerdir?
- Kafe ve restoranlarda bulunan oyun alanlarının niteliksel ve niceliksel yapısı nasıldır?

1.3. ARAŞTIRMANIN PROBLEM DURUMU

Çocuk dünyaya geldiği andan başlayarak bir çevre içerisinde bulunmakta ve gelişimi çevreden bağımsız bir şekilde düşünülememektedir. Hayat kültüründe ortaya çıkan farklılıklar da çocuğun hayatını şekillendirmektedir. Kentsel çevrede yaşayan bir çocuğun bütün günlük rutinleri planlı etkinliklerden oluşmaktadır. Bu koşullar karşısında çocuğun boş zamanlarını değerlendirmek için oyun oynamasının yerini spor, müzik, dans gibi kurs içerikli, maksimum öğrenme odaklı faaliyetler tercih edilmeye başlanmıştır (19).

Günümüzde oyunların dijitalleşmesiyle birlikte çocukların fiziksel etkinlikleri kullanarak oynadıkları oyunlar gittikçe azalmış ve bunun sonucunda hareketsiz bir hayat biçimi meydana gelmiştir (20,21). Yeni yüzyılın insanlara getirdiği fırsatlar, çocukların oyun hayatına da yansımıştır. Çocuğun oyun hayatındaki değişim yalnızca nicel kısımda değildir, oynanan oyun türleri, içerikleri, oyun alanları ve oyun gereçleri de değişmektedir. Özellikle oyun endüstrisindeki yenilikler, gelişmeler ve buluşlar çocukların oyun alanlarını, oyun seçimlerini ve oyun araçlarını da farklılaştırmıştır. Oynanılacak oyun seçilirken ortam ve kullanılacak araçların özellikleri de oldukça önemlidir. Çocuklar gün geçtikçe doğal oyun alanlarından uzaklaşarak genellikle bireysel, iç mekanlarda ve dijital aletlerle oynamayı tercih etmeye başlamışlardır (22,23). Oyun alanı çocuğun sosyal, duygusal, fiziksel, bilişsel alanlarındaki gelişimi ve eğitimi için gerekli etkinliklere fayda sağlamak amacıyla oluşturulmuş mekânsal bir eğitim ortamıdır. Oyun alanı; çeşitli aktivitelere, yaratıcı oyunlara, doğal araçlarla oynanan oyunlara, su ve kum oyunlarına, paylaşılan açık alan oyunlarına, sessiz oyunlara gibi farklı oyun çeşitlerine imkân sağlamalıdır. İyi yönetilen ve doğru tasarlanmış bir oyun alanı çocuklara motor beceriler, sosyal gelişim, karar verme, öğrenme, eğlenmek için oyun oynama gibi yönlerde kendilerini iyileştirme şansını oluşturmaktadır (24).

Ebeveynlerin çocukları için modern şehirlerde bulunan ortamların güvenliğine dair endişeleri gün geçtikçe artmaktadır. Bundan dolayı ebeveynler, çocuklarının hayatlarını okul, kurum, kreş, alışveriş merkezi veya genellikle ev içi ortamda geçirmesini sağlamaktadır. Başka bir ifadeyle kentleşmenin sonucunda çocukların hayatları sınırlandırılmış, kontrol altına alınmış ve bundan sonrası için çocukluğun yok olduğunun söylenebileceği kadar yapılandırılmıştır (25). Mc Kendrick (1999), yeni oyun alanlarının çeşitli şekillerine değinir. Ticari ve iç mekanlardaki oyun alanları gibi yeni yerler yeni

olgular meydana getirir. Şehirde çocuklar için oyun alanlarının çoğalmasının yanında bütün ailelerin bu alanlara çocuğunu götürememesi, bu alanlarda oynamaya çocuklar yerine ebeveynlerin karar vermesi, çocukların şehrin içinde yaşarken şehirden uzak tutulması gibi durumlar bu günlerde oyun alanlarına ilişkin sorun oluşturmaktadır (26). Alpan (2015) yaptığı çalışmada çocukların zaman geçirmeleri için oluşturulmuş bu alanların, çocukların oyun oynamasından çok çocukları kontrol altında tutmak için tasarlandığını ve bu mekanlarda çocukların yetişkinlerin koyduğu kurallara uymak zorunda olduklarını ifade etmektedir (27).

Bu çerçevede çocuk oyun alanlarının, çocukların ve ebeveynlerinin dikkatini çekecek biçimde, yeterli gereçlerle oluşturulmasının önemini daha da arttırdığı ifade edilebilir. Günlük yaşantımızda çocukların vakitlerinin büyük bir kısmını okullarda geçirdiği göze çarpmaktadır. Bu durum ise okullardaki çocuk oyun alanlarının, çocukların fiziksel etkinliklerine önemli fayda sağladığını açıklamaktadır (28, 29). İyi oluşturulmuş oyun alanları, farklı ve enerji harcayabilecekleri oyun deneyimlerine ortam hazırlayan yerleri sayesinde çocuklara hareket ve fiziksel etkinlik imkânı sağlamalıdır (21, 30).

Literatüre bakıldığında bu görüşün tam tersini savunan araştırmalar da bulunmaktadır. Günümüzde ailenin karar alacağı zamanlarda çocuğun etkili bir role sahip olduğu ve çocuk üzerinden pazarlama yöntemlerinin artarak kullanılması, çocuğu şehre uygun alanların oluşturulmasında ve kullanılmasında önemli bir noktaya getirmektedir (31). Örnek olarak alışveriş yapma eylemi sadece bir ürün almanın yanında başka istekleri de karşılar hale gelmiş, buna bağlı olarak çok işlevli alışveriş merkezleri ticari fonksiyonunun yanı sıra artık sosyalleşmek, eğlenmek ve boş zamanı değerlendirmek gibi isteklere hizmet eden konuma gelmiştir. Yetişkinlerle birlikte alışveriş merkezlerine gelmek durumunda kalan çocuklar için ise alışveriş merkezinde bulunan oyun alanları ilgi çekici mekanlar halini almıştır. Fakat alışveriş merkezlerinde bulunan aslına bakıldığında ticari olarak oluşturulan kapalı çocuk oyun alanları, sunulan mekânın niteliği ve kalitesi ile çocuğun gelişimine faydasının ne seviyede olduğunun incelenmesi gerektiği düşünülmektedir (19).

Kapalı çocuk oyun alanlarıyla ilgili olarak Türkiye çerçevesinde Ateşçi ve İslamoğlu (2014) yaptıkları araştırmada, eğlence ve öğrenme etkinliklerinin bir arada uygulanmasını amaçlayan faaliyetleri tanımlamak amacıyla kullanılan “edutainment” kelimesinin çocukların gerçek dünyayı anlamasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir,

Türkiye’de edutainment uygulamasının ilk gerçekleştirildiği KidzMondo İstanbul örneğini ele almıştır (32). Uysal (2015) yaptığı çalışmada, çocuk oyun alanlarının ticarileşme sebebini oyun alanlarının daha güvenli, çocuklar için daha ilgi çekici materyallerle oluşturulması ve tüm çocukların bu oyun alanlarına giriş çıkışının denetim altında olduğu şeklinde açıklamıştır (33).

Yapılan araştırmalara bakıldığında günümüzde kapalı çocuk oyun alanları hakkında farklı görüşlerin olduğu görülmektedir. Bu çalışmada kafe ve restoranlarda bulunan kapalı oyun alanlarını çocuk gelişimi kapsamında incelemek hedeflenmiştir.

1.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırmanın örneklemi; 2022 yılı İstanbul ilindeki aktif olarak kullanılan çocuk oyun alanı bulunan kafe ve restoranlar ile sınırlandırılmıştır. Araştırma tipik gelişim gösteren çocuklar ve ebeveynleri ile gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında çalışmaya katılan uzmanlar da çocuk gelişimi alanıyla sınırlandırılmıştır. Aynı zamanda araştırmaya katılan ebeveynlerin ve çocuk gelişimi uzmanlarının tamamı kadın cinsiyetindedir.

1.5. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

Araştırma süresince incelenen kafe ve restoranların oyun alanlarında bulunan materyallerin değiştirilmeden kullanıldığı varsayılmıştır.

Araştırmanın katılımcıları olan ebeveyn, çocuk, kafe ve restoran işletmecisi ve çocuk gelişimi uzmanlarının görüşmeler sırasında sorulan sorulara tarafsız ve içten cevaplar verdiği varsayılmıştır.

1.6. TANIMLAR

Çocuk Oyun Alanı: Çocukların oynayabilmesi için özel hazırlanmış bölüm ya da yer şeklinde tanımlanmaktadır (34).

Çocuk Gelişimi Uzmanı: Çocuk gelişimi alanında en az yüksek lisans eğitimini tamamlamış kişi.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. OYUN KAVRAMI

Her ne kadar çocuklara ait olduğu sanılsa da oyun, çocuktan yetişkine bütün insanların ve hatta hayvanların bile yaşamlarının bir parçası haline gelmiştir. Hayatında hiç oyun oynamamış insan muhtemelen yoktur. İnsanın uyuması, yemek yemesi ve su içmesi kadar oyun oynaması da yaşantısının olması gereken bir parçasıdır. Oyun bir gereksinimdir. Oyunun yaşantımızın bir parçası olduğunu kanıtlayan ve insan hayatını etkileyen birçok yönü vardır. Eski Çin geleneklerine göre müziğin ve dansın, tabiatın verimine istinaden iyileştirici yönü vardır. Çin geleneklerine göre her yılın mevsimsel sezonlarını karşılamak için festivaller düzenlenmezse o sene bereket ve bolluğun olmayacağına inanılmaktadır (35). Oyunun var olmaya başladığı bu süreç, insanlığın ilerleyişine bağlı olarak devirlere göre birbirinden farklı hallerde sonsuz bir canlılıkla bugüne dek gelmiştir (36).

Oyun yetişkin insanın yaşantısında önemli yere sahip olan bir etkinliktir. Yetişkinler için dinlenme, boş zaman etkinliği, eğlenme vb. gibi anlamlara gelen oyun, küçükler için ise çevresini anlamlandırma, yakınlarındaki insanları tanıma ve anlama aracıdır. Bu sebeple oyun, bir zaman geçirme aktivitesi değil, çocuğun vaktinin önemli bir kısmını alan ciddi bir uğraş olarak adlandırılmalıdır. Çocukları anlamamanın, çocuklarla etkileşim halinde olmanın, çocukların iç dünyasına dahil olmanın birçok yolu vardır. Oyun bu yollardan en çok yararlanılanı, en doğal ve en sağlıklı sonuç elde edilenidir (37).

Oyuna her çocuk tek başına ya da başka çocuklarla grup halinde katılım sağlayabilmektedir. Çocuk oyuna başlarken olağan yaşantısını içeren oyunlar kurabilirken bunun yanı sıra oyuncaklar aracılığıyla yeni şeyler üretip hayal dünyasını genişleterek de oyun kurabilmektedir. Oyun, çocuğun kendini ifade ettiği bir alandır. Oyun, çocuğa göre ilerlediğinden dolayı başlatılan bir oyun dakikalarla sınırlı kalabilirken birkaç gün sürebilmesi de her çocuğa göre değişmektedir (38).

Genel bir açıdan oyun; fazla enerjinin atılması, rahatlama, isteklerin yerine getirilmesi, uygulama yapma, öğrenme ve bir zevk alma biçimidir. İnsan davranışlarının

hepsi göz önünde bulundurulduğunda çocukların oynadıkları oyunların büyük bir kısmının hayat tecrübelerinden oluştuğu görülmektedir. Oyun, insanın bütün fonksiyonlarının bir denge hali, bileşimi olarak adlandırılmalı ve yaşanan şundaki hayat şartlarına karşın gelecekteki hayat şartlarını öngörebilme olarak adlandırılmalıdır (39).

Bütün olarak baktığımızda ise oyun şu şekilde tanımlanabilir: “Oyun, insanların günlük işler sonrasında fazla kalan vakitlerde belirli bir hedef için (eğitim, sağlık, eğlence gibi) fiziksel ve zihinsel becerilerle sınırlanmış, belirli bir yer ve zamanda kendine özgü şartlarla yapılır. İsteğe göre katılımı grup oluşturulabilen, duygusal olgunluğu ve sosyal uyumu geliştiren; zekâ, dikkat, beceri ve rastlantıya dayanan, katılım sağlayanları ve çoğu zaman izleyici kitlesini de etkisi altında bırakan bunların yanında gerilim duygusunu da getiren, sonuç olarak maddi getiri sağlamayan, haz veren faaliyetlerdir” (40). Çocuklar için “oyun” sözcüğünün “sihirli bir anahtar” olduğu ve yönlendirme dahi olsa çocukları en üst düzeyde motive ettiği bilinmektedir (41).

2.2. OYUN KURAMLARI

Oyun kuramlarının sınıflandırılması konusunda farklı yaklaşımlar söz konusudur. Ancak, ilgili literatür çerçevesinde oyunla ilgili kuramların genellikle Klasik Oyun Kuramları, Dinamik Oyun Kuramları veya Modern Oyun Kuramları ve Diğer Oyun Kuramları şeklinde üç başlık altında ele alındığı söylenebilir (42). Oyunun bilimsel bir araştırma alanı olarak ilk defa kabul görmeye başladığı on dokuzuncu yüzyılda ortaya atılan kuramlar Klasik Kuramlar olarak adlandırılmaktadır. Bunlar oyunun amacına yönelik nedenlerini açıklamak için çalışmalardır. Oyunun çocuğun gelişimi üzerindeki etkilerinin incelendiği çalışmalar ise 1920’li yıllardan itibaren yaygınlaşmaya başlamış, bunlara Çağdaş Kuramlar adı verilmiştir. Modern teorisyenlere Vygotsky, Birch, Bruner, Hutt, Schiller ve Sutton-Smith’in de eklendiği görülmektedir (43).

2.2.1. Klasik Oyun Kuramları

Klasik oyun kuramları 19 yüzyılı sonu ile 20. yüzyılın başları arasında varlığını göstermiştir. Bu kuramlar, genel olarak oyunun fiziksel özelliklerinin ve oyun oynarken tüketilen enerjinin üzerinde durmuşlardır. Klasik oyun kuramları; çocuğun enerjisi üzerinde durarak, oyunu özellikle içgüdüsel ve fiziksel yönden

değerlendirmişlerdir. Bu kuramlar deneyden çok felsefi düşüncelere dayanmaktadır (36).

2.2.1.1. Fazla enerji kuramı / artık enerji kuramı: Alman filozof ve şairi Friedrich Schiller (1759-1805) ve İngiliz filozof Herbert Spencer (1820-1903) tarafından geliştirilmiştir (44,45). Bu kuramda Spencer çocuğun büyüüp gelişebilmek için beslenme ihtiyacı duyduğunu söyler. Bu besinden günlük ihtiyaçlarında kullandığı enerji dışında kalan enerji, fazla olan enerjidir ve çocuk bu fazla enerjiyi oyun oynayarak harcar. Çocuğun oyun aracılığıyla enerjisini daha kabul edilebilir, masum bir şekilde ortaya çıkarttığı görüşünü savunur (46).

Schiller ise, oyunu "fazla enerjinin amaçsızca harcanması" olarak açıklamaktadır. Kuramcıya göre canlılar yavrularının temel ihtiyaçlarını ve barınma ihtiyacını fazlasıyla tamamladıkları için yavruların fazla enerjiye sahip olmalarına sebep olmaktadır. Bu sırada oluşan fazla enerji belli bir süre geçtiğinde canlılarda bir baskı oluşturabilmektedir. Oyun aracılığıyla kendisine gerginlik ve baskı oluşturan enerjiyi harcayan çocuklar, sağlıklı dengeye ulaşır. Bu nedenle sıklıkla oyun faaliyetinin içinde yer alan çocukların daha sağlıklı olduğu ifade edilir. Bu kuram fazla enerjiyi harcamak için oyun oynandığı düşüncesine sahipken çocukların hastalandığı zaman yani fazla enerjilerinin olmadığı anlarda dahi oyun oynamak istemesi düşüncesiyle eleştiri almaktadır (47,48).

2.2.1.2. Rekreasyon / rahatlama kuramı: Alman şair Moritz Lazarus (1824-1909) tarafından ortaya atılan bu kuram, George Thomas White Patrick (1916) tarafından da geliştirilmiştir. Kuram, canlanma, yeniden yaratma, yineleme ve dinlenme olarak da isimlendirilmektedir. Fazla enerji kuramının tam zıttını destekler. Fazla enerji kuramında enerjinin depo edilmesi söz konusuysa bu kuramda enerjinin harcanması söz konusudur. Lazarus'a göre, işin tam tersi olarak oyun, işte harcanılan enerjiyi yeniden üretebilmektir. Kuramcılara göre insanların hayat sorumlulukları ve etkinlikleri haricinde gerçek dinlenme, rahatlama ve eğlenme gibi etkinliklere ihtiyaçları vardır. İnsanlar gündelik hayatlarında birçok gerilime maruz kalmaktadır. İnsanların kendilerini daha iyi hissetmeleri için uyumaları ve dinlenmeleri yeterli olmamaktadır (49). Oyun bu noktada eğlenen aktiviteler içinde en çok tercih edilendir. Oyunlar, insanların zihinsel ve fiziksel yorgunluğunu gidermek ve yeniden canlanmaları için enerji kazanmalarına yardımcı

olmaktadır (50). Oyunu bütün insanlar enerji kazanmak için oynar fakat en sık çocukluk döneminde oynanır. Oyun sırasında çocuğun sergilediği birkaç hareket vardır. Bu hareketlerle çocuk ihtiyacı olan enerjiyi kazanır. Bu şekilde de çocuk, harcamış olduğu enerjiyi oyun yoluyla tekrar üretir (51).

2.2.1.3. Yetişkin hayatına hazırlık kuramı: Karl Groos (1896) tarafından savunulan bu kuramda oyun, çocuğun gelecekteki yaşamında karşı karşıya geleceği zorluklara göğüs gerebilmesi için ihtiyacı olan becerileri kazandığı etkinlik olarak ifade edilmiştir. Yani çocuk yetişkinlik çağına hazırlık için oyun oynar. Hayvan yavrularının aralarında kavga ediyormuş gibi veya avını yakalıyormuş gibi nesnelerle uğraşmaları da aynı sebepten kaynaklanmaktadır. Hayvanlar çevrelerine daha iyi uyum sağlayabilmek için oyun oynarken çocuklar ise gelecekte ihtiyaç duyacakları becerileri kazanabilmek için oyun oynadığından dolayı bu noktada ayrışmaktadırlar (52). Bu kurama göre genel olarak oyun içgüdüselidir. Geçmiş zamanda edinilen içgüdüsel davranışlar, gelecek zamanda oluşacak içgüdüsel alışkanlıklara zemin hazırlamaktadır (53).

2.2.1.4. Özünü yenileme / bağlantı kurma kuramı: Amerikalı bilim insanı Stanley Hall (1846-1924) tarafından oluşturulan bu kurama göre oyun, kalıtsal mirasın tekrar edilmesidir. Bu kurama göre çocuk, ten rengi ve göz rengi gibi kalıtsal olan fizyolojik özelliklerin kendi vücudunda tekrar ettiği gibi önceki nesillerde büyüklerinin yaptığı koşma, zıplama, vurma gibi savaşta kullanılan eylemleri ve hareketleri oyunla tekrar etmekte ve kalıtsal davranışların kuşaktan kuşağa geçmesine neden olmaktadır (54,55).

Tekrarlama kuramına göre insanlar; hayatları süresince önceki nesillerinde yaşamış insanların hayatlarındaki deneyimlerin neredeyse aynısını deneyimlediğini savunur. Bu kuram, yetişkinlik hayatına hazırlık kuramının savunduğu düşüncelere zıt bir kuramdır. Hall'e göre, oyunlarla gelecekteki görevlerimiz ya da davranışlarımız arasında bir ilişki olamaz. Çocukların, önceki nesillerinde yaşamış olan insanların davranışlarını oyunlar aracılığıyla bir bağ kurarak öğrendiğini ifade etmektedir (56).

2.2.2. Modern Oyun Kuramları

Modern oyun kuramları klasik kuramların tersine çocuğun neden oynadığı üzerinde durmaz. Çocuğun oluşturduğu oyunun kendisini araştırma konusu yapar; içeriğini anlamlandırmaya ve çocuğun gelişimindeki etkisini tanımlamaya çalışır.

Buradaki kuramcılar oyunlarda bulunan psikolojik, davranışsal ve bilişsel süreçler açısından çocukların gelişimine ne yönde katkı sağladığına odaklanmışlardır. Modern oyun kuramcıları, kuramsal ve deneysel çerçeveden bakıldığında daha fazla çalışmalar yaparak oyunun insan hayatında var olma sebebini açıklamaya çalışmışlardır (57).

2.2.2.1. Psikanalitik oyun kuramı: Sigmund Freud (1895-1982) tarafından geliştirilen bu kuram, oyunu çocukların duyguları ve problemleri hakkında bilgi toplanabilen bir olgu olarak görmektedir. Kurama göre oyun, organizmanın dış etkilere karşı iç düzenini korumak hedefiyle gerçekleştirdiği bir tutum olarak görülmektedir. Birtakım iyi olmayan gerginlikler, çelişkiler ve heyecanlar gibi dış etkilerin oyunda tekrar etmesi, bir tür savunma mekanizmasıdır. Bu şekilde çocuk, kendisini rahatsız eden durum veya olaya karşı bazı etkinlik ve hareketler geliştirir ve onların üstesinden gelmeye gayret gösterir. Bu da bozulan dengenin tekrar inşa edilmesi anlamına gelir. Başka bir söyleyişle oyun, çocuğun zor durumlar karşısında tecrübe kazanmasını sağlayan bir aktivitedir. Bu tecrübe, çocuğun sonraki yaşamında gerçek durumlar ve olaylar karşısında ortaya çıkaracağı tutumun kazanılması anlamına gelir. Bu işleyiş şu şekilde ilerler: Birincisi; eğer bir çocuk ailesi tarafından şiddet görürse, o da kendi oyuncak bebeğine şiddet uygular ya da tam tersi ailesinden şefkat gören bir çocuk oyuncakına da şefkat gösterir. Bu durumda çocuk duygusunu bu şekilde oyuncakına yansıtmış olur. Bu yönüyle Freud oyunun çocuktaki ruhsal sarsıntıları görmekte işe yarar bir yol olduğunu gösterir. Oyun oynamak çocuğu, yaşamın zorluklarından uzaklaştırdığı için onu daha güçlü hissettirir (58-60).

Freud'a göre çocuk hedefsiz gelişigüzel bir şekilde oynamaz. Çocuk oyun oynarken bilinçli ya da bilinçsiz olarak oyuna duygularını yansıtır. Bireylerin duyguları Freud'a göre nasıl ki hayallerle, rüyalarla açığa çıkıyorsa aynı şekilde bireylerin bu duyguları; engelsiz, doğal bir şekilde oyun sırasında açığa çıkar. Bu adımda ebeveynin veya terapistin çocuğu iyi bir şekilde gözlemlemesi oldukça önemli bir husustur. Çünkü çocuk oynadığı oyun yoluyla aslında kendini tanıtmaktadır (49,61).

Freud psikoseksüel gelişim kuramında fallik döneme denk gelen okul öncesi eğitim döneminin önemi üzerinde durmuştur. Çocuk, cinsel bir kimlik edinmeye, cinsiyet farklılıklarını öğrenmeye ve bu farklılıklarla ilgili soru sormaya başlar. Bu zamanda onların yaşına uygun olarak tasarlanan oyunlardaki psikomotor faaliyetler, cinsiyet ayrımı yapılmadan uygulanmalıdır. Yönerge ve dönütlerde “oğlum, kızım” gibi unvanlar

kullanılarak cinsiyet farkındalığı edinilmelidir. Bu sayede çocukların psikoseksüel kişilik gelişimine yarar sağlanmış olur (62).

Freud’a göre benlik gelişimi ile mantıksal düşünmeye başlayan çocukta oyun kavramı sonlanır. Eleştirel düşünmeye başlayan çocuk oyunda yetişkin gibi davranarak bu deneyimlerini gelecekteki yaşamında kullanır (56). Oyun bir başka açıdan bakıldığında da çocuğun yaşadığı sarsıntılı olaylardaki zorlukları parçalara bölüp, aşılması daha kolay sorunlara dönüştürerek çocuğa destek olması nedeniyle tedavi hedefli bir terapi olarak da karşımıza çıkmaktadır (63).

2.2.2.2. Psikososyal oyun kuramı: Bu kuramı Erik Erikson (1902-1994) savunmaktadır. Oyun olgusunu açıklamayı amaçlayan bu kuramda insanların kişilik gelişimine oyunun ne gibi etkileri olduğunu açıklamaya çalışmıştır. Erikson’a göre oyun oynayanların psiko-sosyal gelişimlerinin bir yansıması oyundur (59). Erikson psikososyal oyun kuramında, oyunun “Ego” olduğunu ifade etmiştir. Bunun yanında “Oyunun, fiziksel ve toplumsal görevleri benliğe uyarlamayı amaçladığını” söylemiştir. Erikson’a göre oyun oynayan çocuklar oyunlarda öğrenmek istedikleri deneyimleri ve bilgileri sürekli tekrar ederek öğrenirler (64).

Erikson, psikoanalitik kuramı geliştirerek çocuğun kişilik gelişimiyle ilişkilendirmiştir. Buna göre oyun, çocuğun psikososyal gelişmesiyle eş değer olarak gelişim zamanları boyunca beraber ilerler. Oyun, çocuğun gerçek yaşamdaki durumlarla baş etmesine destek olan modeller oluşturmada önemli rol oynamaktadır (65). Çocuklar, gelişim dönemlerini birbirlerinden farklı şekillerde yaşamaktadırlar. Oyun aracılığıyla yaşadıkları duygu, düşünce ve problemlere çözüm bulabilmek için yeni modeller geliştirirler. Erikson, çocukların benlik gelişimlerine bu kuramda oldukça yer vermiştir. Benlik gelişiminin yanında yeni tecrübeler edinen çocukların sağlıklı bir şekilde büyüyebileceğini açıklamaktadır. Çocuklar hem bireysel hem de karşılıklı olarak oynamak isteyebilmektedir. Oyunlarla yeni hayaller kurarlar. Hayal güçleriyle neler oluşturduklarını görebilmek ve uyum sağlamak için oyun oynanır. Çocuklar oyun oynarken çok fazla sembol ve nesne kullanırlar. Nesne ve sembol kullanma yeteneklerinin gelişmesi çocuklarda öğrenme için bir hazırlık basamağı olmaktadır (66). Bu bakımdan, şu an ki eğitim anlayışında oyunun sadece öğrenme ve fiziksel gelişme açısından değil, psikolojik açıdan da çocuğun gelişimine yararlarının dikkate alınmasında oldukça önem teşkil eden bir yeri vardır (60).

2.2.2.3. Bilişsel oyun kuramı: Biyoloji, felsefe, sosyoloji gibi birçok alanda araştırma yapmış bir bilim insanı olan İsviçreli Jean Piaget'e ait olan bu kuramda Piaget (1896-1980), oyunun çocukların zihinsel gelişimleriyle etkileşim içinde olduğunu savunmaktadır. Bu zihinsel gelişimi Piaget özümleme ve uyumsama kavramları ile ifade etmektedir. Uyum süreci psikolojinin birçok alanında önemli bir kavram olarak bilinmektedir (67).

Piaget'e göre oyun, bir tecrübeden kopma, bir tecrübeyi özümleme amacıyla onu tekrar etmedir. Bu nedenle oyun, zihin işlevlerinin gelişmesinde önemlidir. Piaget'e göre oyun dünya hakkında bilgi ve tecrübe kazanma tekniklerine girmez (68). Benimseme (assimilation) kendine benzetme olayıdır. Benimseme işleminde, insan yaşamakta olduğu dünyadan bilgi toplar ve bu bilgiyi daha önce öğrendiklerinin bulunduğu sisteme yerleştirir. Bu bilgileri yerleştirme imkânı bulamadığında, sistemi tekrardan düzenler. Bu işleme uyum denir. Başka bir deyimle uyum (accomodation) bilgileri bireysel sistemine yerleştirmek için organizmanın dış dünyaya göre ayarlanmasıdır yani kendini eşlemesidir (69). Oyunlarda ise çocukların bilişsel gelişimlerinde özümlemenin uyumsamaya göre daha üstün bir yeri vardır. Çocuklar oyunlar aracılığıyla sembolleri, nesneleri ve olayları bilişsel yapılarına dahil etmektedir (70). Piaget kuramında oyun gelişimini dönemlere ayırarak açıklamıştır (71).

Duyu Motor Dönem (0-2 yaş): Çocukluk yıllarının ilk zamanlarıdır. Bu dönemdeki çocuklar genellikle fiziksel hareketleri yapabilirler. Emme, ellerini açma ve kapatma ya da tutulan bir nesneyi duraksamadan sallama gibi psikomotora bağlı oyunsal hareketler göstermektedirler (72).

İşlem Öncesi Dönem (2-7 yaş): Piaget'e göre çocuklar bu dönemdeyken "sembolik oyunlar" oynarlar. Sembolik oyun, olan bir nesnenin amacı dışında kullanılmasıdır. Örneğin çocukların ayakkabılarını bir kamyon olarak kullanıp oyun oynamasıdır. Sembolik oyun şekilleri temsili düşüncüyü oluşturmaya başlamaktadır (73). Sembolik oyunlar çocukların yaşlarına göre farklılık göstermektedir. Çocuklar büyüdükçe oynadıkları oyunlar gerçek hayata daha yakın olmaya başlamaktadır. Bu yakınlığın yanında ilk kez kurallı oyunlar oynanmaya başlanır. İlerleyen zamanlarda çocuklar, oyunları hayata daha da yakınlaştıkça ayrıntılara daha çok önem verirler. Çocuklar oyun oynarken kurallara uydukça dış dünyalarındaki sosyal kurallara da uygun davranışlar göstermeye başlarlar (74).

Somut İşlem Dönemi (7-11 yaş): Somut işlem döneminde ilkokula devam eden çocuklar işlemleri zihinlerinden gerçekleştirebilme becerisine sahiptirler. Ancak bu işlemleri sadece somut olarak gerçekleştirebilmektedirler. Örneğin çocuklar sayı sayma işlemini öğrenirken öğretmen abaküs kullanıyorsa somutlaştırma yapmaktadır. Karşılıklı oyunlar yerini paylaşım dayalı oyunlara bırakmaya başlamıştır. Bu dönemde önceden yaşanan anılar kısmen hatırlanabilmekte birden çok özelliğe ve uyarıcıya dikkat gösterilebilmektedir. Nesnelerin görünen kısımlarından görünmeyen kısımlarını zihninde tamamlayabilmektedir. Bu zihinsel beceri dolaylı gerçeği anlayabilme olarak açıklanır (75).

Soyut İşlem Dönemi (11 yaş ve sonrası): Piaget, bu dönemin 11 yaş ile başlayıp ergenlik dönemine kadar sürdüğünü ve bilişsel gelişim basamaklarının sonuncusu olduğunu ifade etmektedir. Çocukların bu dönemde yetişkinler gibi düşünerek hareket etmeye başladığını belirtmektedir. Çocuklar genellikle kurallı oyunlar oynayabilir seviyeye gelmişlerdir. Oyunlar ve kurallar bu dönemde biraz daha karmaşık bir hale gelmiştir. Çocuklar bu dönemin sonuna doğru soyut düşünme, bilişsel işlemler ve mantıksal çıkarımları düzgün bir şekilde gerçekleştirebilmektedir (76).

2.2.2.4. İçten uyarılma kuramı: “Kişi çevre ile hangi yönden ilişki kurar ve bu kadar fazla olanağın olduğu bir durumda, neden belli bir nesne dikkatini çeker?” sorusuna Daniel Ellis Berlyne (1960) genel bir tutum modeli olan “heyecan arama” teorisiyle yanıt vermektedir. Bu durum içten güdümlü davranışların sergilenmesine yol açar. Oyunda gerçekleşen uyarılma mekanizması, hareketsizlikle birlikte kişide biriken uyarıcıların, uyaran aramaya yönlendirmesi sonucu kişide oluşan bir keşif süreci şeklinde yaşanır. Keşif sonucu bulunan uyaranla vakit geçirdikçe uyarıcılar azalmakta ve haz yaşanmaya başlanmaktadır (77,78).

İçten uyarılma kuramı, çocukların oyun oynarken sergiledikleri davranışların sebeplerinden ve oyunun nedenlerinden bahsetmektedir. Örneğin çocuk kaydırdıktan kaymaktan korkabilir fakat yine de kaymayı isteyebilir ve bu davranışı tekrarlar. Bir süre sonra kayma hareketi farklı şekillerde ortaya çıkar. Her bir farklı hareketle birlikte yeni bir belirsizlik durumu oluşur ve çocuk bunu çözümleyebilmelidir. Çocuk kendi hareketlerini değiştirerek aktiviteye yenilik kazandırmaktadır (61). Berlyne, oyunu sağlayan motivasyonun içten uyarılma ile gerçekleştiğini ifade etmektedir. Kişinin genel uyarılmışlık durumunu dengede tutma isteği, çocuğu oyuna yönlendirir. Çocukların bir

süre oynadıkları oyuncacı değiştirmeleri, yeni oyun ve oyuncak arayışları, başarılı oldukları oyunu sonlandırıp yeni oyunlar arama isteklerini bu kuramla açıklar (79).

2.2.2.5. Sosyokültürel oyun kuramı: Bilim insanı Lev Semyonovich Vygotsky (1896-1934) tarafından geliştirilen bu kurama göre oyun, bir keşif yoludur. Çocuk sosyal sınırlamaların dışında hayal gücünü kullanarak oyun oynar. Sosyo-kültürel imgeler aslına bakıldığında bir nesneyi başka bir nesne yerine kullanarak ayırt edebilme yeteneğini ve yeni davranış şekillerini geliştirir. Bu sayede sosyal yaşamda karşılaştığı problemlerin çözümü için çocuk, oyun oynarken kendine bir nevi hayali düşünce atölyesi oluşturmuş olur (80).

Vygotsky'nin oyun konusunda ileri sürdüğü ana görüşü ise, okul öncesi çocukta oyunun gelişim üzerinde önemli etkisi olan bir aktivite olduğudur (81). Bunun yanında Vygotsky, şu an ki zaman araştırmalarında bilişsel teorisyenlerden de kabul görmektedir. Çünkü oyunu uyandırıcı (zihinsel çağrışım) olarak adlandırır. Vygotsky'ye göre yaşı küçük olan çocuklar soyut düşünemezler. Bir nesnenin anlamını ancak nesne ile anlamı yan yana geldiğı zaman anlayabilirler. Çocuk ne zaman ki bir nesneyi başka bir objenin yerine kullanmaya başlarsa anlam nesneden ayrılmaya başlar. Sembolik oyun, soyut düşüncenin gelişmesinde oldukça önemli bir rol oynar. Ayrıca oyunun zevk verici olduğü kadar şartları olan kısımlarının da olduğünü kabullenir. Ona göre her oyun zevk ilkesine dayanmaz, çünkü farklı şeyler de insana zevk verebilir (82).

Vygotsky oyunu, mevcut olaydan anlam çıkarma ve öğrenmeye yönlendirici etkisinin bulunması sebebiyle önemli bir öge olarak görür. Oyun çocukta nelerin sınırlandırılıp, nelerin serbest kalması gerektiğini belirler. Oyunun zevk verici olmasının yanında şartları olması gerektiğini de destekler (83).

2.2.2.6. Sistem kuramı: Bilim insanı Rafael Viktor Matias Helanko (1908-1986) tarafından oluşturulan bu kurama göre oyun, çocuğun gerçek yaşamdan uzaklaşmak için vaktini düzenleyerek geliştirdiğı anlık bir oluşumdur. Çocuk, oyun aracılığıyla kendi isteklerine bağı olarak gerçek yaşamın sistemi içinde kendine bağımsız bir sistem oluşturmakta ve bu şekilde sorunlardan uzaklaşarak kendine koruma çemberi oluşturmaktadır (84). Oyun oynamak, bireyin çevresi ile arasındaki ilişkidir. Oyunda obje, birey tarafından serbest olarak seçilmektedir (85).

Helanko, oyunu çocuk ile seçtiğı nesne arasındaki etkileşim olarak ifade ederken çocuğun kendi seçimi olmasının, serbestliğin üzerinde durmuştur. Bahsettiğı hususlar

dışında kurulan oyunun oyun olarak değerlendirilemeyeceğini söylemektedir. Annesi çocuğa oyuncak vererek oynamasını söylediğinde bu oyun olmaz. Çocuk kendi isteğiyle oyuncak seçer ve oynamaya başlarsa bu oyun olur. Annenin isteği ile oynamaya başlayıp daha sonrasında kendi isteği ile oynamaya devam ederse de yine oyun olarak kabul edilmektedir (79).

2.2.2.7. Diğer kuramlar: Buraya kadar bahsedilen kuramların beraberinde, oyunla ilgili bazı yeni kuramların olduğu da görülmektedir. Anthony Pellegrini, David Elkind ve Brian Sutton-Smith bahsedilen kuramcılardandır.

Pellegrini (1998), çocuğun oluşturduğu oyun içeriğinin, materyallerinin ve sürecinin sonuçtan daha fazla dikkat edilmesi gereken yerler olduğunun üstünde durmaktadır. Oyun doğrudan hedefi bulunmayan bir aktivitedir (86). Çocuk oyunun olağan gidişatı içinde kendisini bulmalıdır.

Elkind (2007) oyunu sevgi ve çalışmanın gelişimi bağlamında işleyerek dört döneme ayırmaktadır. Bahsedilen çalışma, çevreye uyum sağlama sürecinden oluşmaktadır. Bebeklik ve çocukluk dönemlerinde oyun ağırlıklı olan aktivite şeklidir, sevgi ve çalışma daha sonra gelmektedir. Altı-yedi yaşından sonrasında oyun ve sevgi destek verici bir yerde kalırken, çalışma öncelikli hale gelmektedir. Ergenlikte aktivitelerin öncelikli unsuru sevgi olurken çalışma ve oyun daha sonrasında gelir. Yetişkinlikteyse oyun, sevgi ve iş tamamen ayrı kategorilerdedir fakat çalışma ve oyun birlikte olarak sürdürülebilmektedir (87).

Sutton-Smith (1976), yaklaşık yüz yıldır gösterilen uğraşlara rağmen, oyunu ve görevlerini tanımlamakta yetersiz kaldığını söylemektedir. Araştırmacı, “hepimizin oyunun neye benzediğini bildiğini, ama oyunu kuramsal olarak açıklamaya gelince çıkmaza girildiğini” belirtmektedir. Araştırmacıya göre, bu yetersizliğin sonucu olarak iki eğilim ortaya çıkmıştır: Oyunun idealleştirilmesi ve evcilleştirilmesi. Sutton-Smith oyunu idealize etmeyen hiçbir oyun kuramı olmadığını belirtmiştir. Bütün modern oyun kuramcıları oyunun çocuğun gelişimine katkıda bulunduğunu ileri sürmüş ama bu görüşü yeterince kanıtlayamamışlardır. Söz konusu araştırmaların neticesinde oyunun kültüre bir geçiş, çocuk oyunlarının da çocukların yetişkinler dünyasına katılmalarını sağlayan bir yol olduğu saptanmıştır (88).

Bahsedilen kuramcılardan farklı olarak oyunla yaratıcılık arasındaki ilişki, fantezi ve sosyodramatik oyunun önemi gibi konularda fikirler ortaya çıkartan günümüze daha

yakın Jerome Bruner, Sara Smilansky, Jerome Singer gibi yeni kuramcılarının olduğu da bilinmektedir (89).

2.2. OYUN TÜRLERİ

Oyun türlerini belirlerken amaçlara yönelik farklı sınıflandırmalar yapılmıştır. Oyun türlerinin; oynandığı mekna göre açık ve kapalı alan oyunları, öğretmenin görevine göre yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış oyunlar, oyunda kullanılan araçlar açısından araçlı ve araçsız oyunlar, oyunların yapılarına göre işlev, ben, hayali ve küme oyunları olarak sınıflandırılmalar olduğu görülmektedir. Genel bir açıdan bakıldığında oyun türleri fiziksel oyun, dramatik oyun, yapı-inşa oyunu, doğal materyallerle oyun ve kurallı oyun olarak sınıflandırılabilmektedir (90).

Fiziksel oyun: İnce motor (küçük kaslar, el-göz kordinasyonu) ve kaba motor (büyük kaslar) aktivitelerinin hareketlerini kapsamaktadır. Zıplama, tırmanma, koşma, kaydırdan kayma ve bisiklet sürme gibi açık alan oyun aktiviteleri kaba motor etkinlikleri, küçük bloklarla oynama, boncuk dizme, yapboz yapma, dizme ya da bozup sonra birleştirme gibi aktiviteleri kapsayan oyunlar ise ince motor aktiviteleri olarak gruplandırılmaktadır (90).

Nesne oyunu: Nesneler ocuğun çevresiyle etkileşim kurmasına katkı sağlamaktadır. Çocuğun duygu ve ilgisini oluşturmasına yardımcı olduğu gibi diğer çocuklar ve yetişkinlerle sosyalleşme yolunu da daha iyi hale getirmektedir (91). Piaget, ocukların gelişim seviyelerinin, nesneleri kullanma biçimleri ve oynadıkları oyunlarla anlaşılabileceğini dile getirmiştir. Örneğin; yeni adım atmaya başlayan çocuklar, metal bir kaşığın sesini fark eder, kaşığı farklı zeminlere vurur, önce kaşıkla bebeğini yemek yedirmeyi keşfeder, sonra kaşığı mikrofon gibi kullanarak şarkı söylemeyi keşfeder (38).

Rol yapma oyunu: Rol yapma oyunları, çocukların çeşitli karakterleri canlandırarak hayal güçlerini ortaya çıkarma ve etkileşimde bulunma ortamı oluşturulan oyunlardır. Bu tür oyunlar, çocukların hayal güçlerini ve iletişim becerilerini daha iyi hale getirmelerine katkı sağlamaktadır (90).

Bu oyunlar, çocukların empati yeteneklerine iyi yönde katkı sağlar. Çocuklar, çeşitli karakterlerin duygusal tecrübelerini anlamlandırma ve yaşama fırsatına sahip olurlar. Bu dönem, çocuğun diğer insanların duygularını anlamlandırma ve empati kurma yeteneğine katkı sağlar. Çocuklar, rol yapma oyunları sayesinde çeşitli bakış açılarını

tecrübe ederek daha geniş çaplı bir empati yeteneğine sahip olurlar. Rol yapma oyunları, dil becerilerine ve iletişim yeteneklerine de katkı sağlar. Oyun oynarken çocuklar çeşitli karakterlerin konuşma şekillerini taklit eder, diyaloglar kurar ve hikayeler oluşturarak anlatır. Bu dönem, çocuğun kelime dağarcığına katkı sağlamakta, cümle yapılarını daha iyi hale getirmekte ve iletişim becerilerini geliştirmektedir (91).

Rol yapma oyunları bir yandan problem çözme becerilerine de katkı sağlar. Çocuklar, çeşitli karakterlerin karşılaştığı problemleri çözmek için yaratıcı çözümler üretmek zorundadır. Bu dönem, çocuğun eleştirel düşünme, strateji geliştirme, esneklik ve problem çözme yeteneklerine katkı sağlar. Rol yapma oyunları, kişinin kendine olan güvenini geliştirir. Çocuklar, çeşitli rolleri benimseyerek kendilerini anlatma ve başkaları tarafından kabul edilme olanağı bulurlar (92).

Rol yapma oyunları, sosyal ve duygusal becerilerin gelişimine katkıda bulunur. Çocuklar, oyunda farklı çocuklarla iletişim kurar, rol paylaşımı yapar, iş birliği yapar ve takım çalışması becerilerini geliştirir. Bu dönem, çocuğun sosyal ve duygusal ilişkilerini daha iyi hale getirmekte ve başkalarıyla uyumlu bir şekilde çalışabilme yeteneğine katkı sağlamaktadır (93).

Dramatik oyun: Çocuğun iç dünyasını keşfettiği, çevresindekilerin karakterlerini ve davranışlarını taklit ettiği serbest oyundur. Aynı zamanda çocukların kendilerini rahat ve kolay bir şekilde anlatabildikleri doğal yollardandır. Çocukların yetişkin dünyasını algılayabilmelerinde, ilişkiler kurabilmelerinde bir hazırlık olarak görülmektedir. Çocuklar oyun oynarken kendilerine zor gelen yetişkin dünyasını kurgularlar ve gerçek hayatla ilgili problemlerine çözüm bulmaya çalışırlar. Dramatik oyun fantezi ve hayal gücünün kullanıldığı oyunlardır. Oyun oynarken çocuklar anne, baba, doktor, öğretmen, şoför gibi yetişkin rollerine bürünerek hayal güçlerine göre farklılaştırarak tekrardan canlandırabilir. Dramatik oyunun durağanlığı yoktur, değişebilir, anlık olabilir, birkaç dakika sürebildiği gibi belli bir süre de oyun sürdürülebilir (94).

Yapı- inş oyunu: Yapı-inş oyunu belli bir düzenle birlikte amaca yönelik olup, özellikle küçük çocukların seçtiği en yaygın aktivitedir. Çocuklar, yeni bir şey inşa etmek ya da gerçek bir nesnenin yerine bir şey oluşturmak amacı ile yapı- inş oyuncaklarını kullanarak oyun oynamaktadır. Nesneler arasında fiziksel olarak yeni bağlantılar oluşturma süreci ve çocukların kendi düşüncelerine göre oynamaları, çocukların yaratıcılıklarını daha iyi hale getirmelerinde, kendilerini yaratıcı bir şekilde

açıklamalarına fırsat tanımaktadır. Yapı-inşa oyunları hem evde hem de açık alanda oynanabiliyor olması sebebiyle de avantajlıdır (95).

2.4. OYUNUN ÇOCUĞUN GELİŞİMİNE ETKİSİ

Gelişim, organizmanın dokularında başlayıp ergenliğe kadar devam eden fonksiyonel değişimlerdir. Gelişim zihinsel, psikolojik ve motor gelişimi sağlayan, zihinsel, duysal, bedensel ve sosyal açıdan belirli bir sınırı olan ve son adımı tamamlayıncaya kadar devamlı ilerleme kaydeden bir sistemdir. Oyun, çocuklara farklı duyguları yaşatan, çocuğun kendisini fark etmesini sağlayan, kendi kişiliğinin dışa yansımaya olanak sağlayan faaliyetlerdir. Bunun yanında duygusal, fiziksel, sosyal, psikolojik ve bedensel gelişimi içinde oldukça yararlıdır. Çocuğun sağlıklı olarak gelişim durumunu tamamlaması ve yetişmesi için sevgi, barınma, beslenme ve bakımın gerekliliği kadar oyunun da bu gelişim sürecinin bir gerekliliği olduğu kabul edilmiştir (96).

2.4.1. Oyunun Çocuğun Bedensel Gelişimine Etkisi

Kişinin hayatını sürdürmesi için gerekli tüm fonksiyonların yanında kişinin bütün kişisel ve karakter gelişimi de vücutta oluşur. Bedensel gelişim vücudun ağırlığının artması, boyun uzaması gibi gelişimleri ve vücudun oluşmasını sağlayan bütün alt sistemlerin de olgunlaşmasını, gelişmesini içerir. Kişinin sağlıklı olması, vücudun bütün alt sistemleriyle beraber sağlıklı gelişmesine ve fonksiyonlarının gerektiği gibi çalışmasına bağlıdır. Bedensel gelişim ile davranışlar arasında güçlü bir etkileşim vardır. Kişinin bedensel gelişiminde fark edilen bozukluklar, gerilemeler ya da dengesizlikler, davranışlarını da olumsuz etkiler. Bu sebeple de bireyin fonksiyonlarını gerçekleştiremediği görülür (97).

Atlama, tırmanma, koşma gibi fiziksel güç gerektiren oyunlar, bedensel gelişim çerçevesinde özellikle dolaşım, sindirim, solunum gibi sistemlerin doğru şekilde çalışmasını desteklemektedir (98). Vücut hareket ihtiyacının birçoğunu oyunla karşılar ve bu ihtiyacın karşılanması da bedensel gelişime katkı sağlar. Vücudun hareket ihtiyacını karşıladığı oyunlarla; vücutta fazla yağların yakılması, içsalgı bezlerinin daha iyi çalışması, kasların güçlenmesi gibi gelişmeye ilişkin fonksiyonlar meydana gelir (96,98).

Erken çocukluk döneminde yapılan günlük fiziksel aktivite ve egzersizler kişinin sağlık durumu için önemli bir etkiye sahiptir. Okul öncesi dönemdeki çocuklarda yeteri

kadar fiziksel aktivitenin yapılması kardiyovasküler hastalıklar ve obeziteye karşı koruyuculuğun artmasını sağlamaktadır (99). Oyundaki fiziksel hareketliliğin etkisiyle kan dolaşım hızı, kalp atışı ve solunumu beklenenin üzerinde olumlu şekilde seyreder. Bu durumun sonucu olarak, derinleşen ve sıklaşan solunum sayesinde havadan kana bol oksijen geçişi olur. Ayrıca, kan dolaşımının normal seyrinden fazla olması, dokulara daha çok besin iletilmesine destek olmaktadır (100). Açık alanda oynanan oyunlar ile çocuk bedensel gelişimi için önem taşıyan oksijenli hava ve D vitaminini fark etmeden alır. Bu sebeple çocuklar dışarıda daha mutlu olmaktadır (98). Ayrıca genel olarak fiziksel aktivitenin yeteri kadar yapılmaması, özsaygı gibi psikososyal durumları etkiler ve ana hareket beceri kazanımı üzerinde olumsuz etki oluşturabilmektedir (99).

2.4.2. Oyunun Çocuğun Psikomotor Gelişimine Etkisi

Fiziki olarak büyüme ve gelişme ile kişinin hareket kazanması psikomotor gelişme olarak ifade edilmektedir (102). Çocuğun büyümesi ve becerilerinin gelişmesi motor gelişim ile ilgilidir. Oyun, temelinde motor becerilerin olduğu hız, dikkat, eş güdüm (koordinasyon), güç ve esnekliğin gelişimi için uygun bir ortamdır. Çocuğun gelişim seviyesi de göz önünde bulundurularak oynatılan oyunlar 2 yaş ve sonrasındaki zaman diliminde psikomotor gelişim için önemli bir araç konumundadır. 5-6 yaşlarından sonra ölçülü bir şekilde artan kuvvet, koordinasyon, dikkat, reaksiyon, denge, hız ve esneklik özellikleri ile ilgili uygulamalar önem kazanmaktadır (62).

Oyun ile çocuğun hareketlerini denetim altına alma becerisi gelişmektedir. Oyunda hareketlerin peş peşe gelmesi ve yinelenmesi, vücut başarımını artırır. Kaslar, yinelenen davranışları ezberler. Aslında çocuğun başarısı bu kas kuvvetiyle eş değildir. Bu zaman dilimi içerisinde göstereceği süreklilik, irade ve cesaret gibi psikolojik faktörler başarısında yararlı olacaktır. Oyun ile kazandırılacak bu faktörler çocuğun psikomotor gelişimine katkı sağlayacaktır (85). Küçük yaşlarda; duygusal, fiziksel ve sosyal faydalar sağlayan motor becerilerin oluşumu, çocuğun daha yararlı ve daha aktif bir hayat standardı sağlamasını desteklemektedir. Eğitimciler, motor becerileri gelişmiş olan çocukların özgüvenli olacağını da düşünmektedir (102).

Çocuğun motor becerilerin gelişmesine ve fiziksel kuvvetinin artmasına oyun sürecinde farklı araç gereç ve eşyadan faydalanması katkı sağlamaktadır. Aynı şekilde oyun içinde yoğurma malzemeleri ile oynayarak el-göz koordinasyonunu da geliştirir. Daha büyük, hareketli nesneleri kullanarak kaba motor becerilerin gelişimi

desteklenmektedir. Koşma, yürüme, atlama davranışlarını yaparak hız ve denge kazanır, organları arasındaki denge gelişir. Dikkat süresi daha iyi hale gelmektedir. Sürekli sergilediği fiziksel hareketler de vücuduna esneklik kazandırmaktadır (101,103).

2.4.3. Oyunun Çocuğun Dil Gelişimine Etkisi

Sosyal bir varlık olan insan, dil aracılığıyla diğer kişilerle iletişim ve etkileşim kurmaktadır. Hayatın başlangıcından beri dil gelişimi düzenli bir gelişim göstermektedir. Çocukta ilk olarak alıcı dil, sonrasında ifade edici dil gelişmektedir (104). Çocuk dilden yararlanırken karşısındakinin söylemlerini anlamak için çaba gösterirken aynı zamanda kendini karşısındakine anlatmak için çaba sarfeder. Tek başına oyun oynayan bir çocuk çoğunlukla oyuncuğuyla iletişim kurar, dertleşir veya oyuncuğına yüklediği rolün gereğı olan söylemlerde bulunur. Dili kullanma ihtiyacı sosyal oyunlarda daha da çok göz önüne çıkar (96).

Bruner, oyun ve dil arasındaki bağı “dilın en karmaşık gramer ve pragmatik formları ilk olarak oyun etkinliklerinde ortaya çıkmaktadır” şeklinde anlatmaktadır (105). Çocukların oyun içerisinde etkileşimi çok güçlüdür. Özellikle dramatik oyunlarda çocuklar beraber oyunu kurgular ve oyunun ana kısmını oluştururlar. Kurguladıkları oyun hakkında arkadaşlarına planlarını açıklar ve anlatırlar, oyunun ana kısmı içinde rolleri bölüşür ve fiilleri organize ederler. Bütün bu zaman diliminde çocuklar beraber tartışır ve yorum yaparlar. Çocuklar oyun içerisinde farklı çocuklarla iletişimde bulunduğunda oyun haricinde diğerleri ile iletişimde bulunurken yararlandığı dilden daha ileri seviyede dil kalıplarını kullanırlar. Oyun, çocuğı bu durumda cesaretlendirir. Yani çocuklar oyun oynarken günlük yaşamında yararlandığından daha karışık bir dil yapısından yararlanmaktadır (105). Oyun, çocukların farklı yerlerden edindikleri deneyimleri birbirlerine aktarmaları ve aynı zamanda birbirlerinden dili öğrenmeleri için geniş olanaklar sağlamaktadır (106).

Oyun sürecinde çocukların kendileri ile olan etkileşimi, kelime dağarcığının gelişmesini desteklemektedir. Kelime dağarcığı gelişen çocuk, kendini daha iyi anlatabilmekte ve bu durum söz dizim şartlarına uygun cümleler kurması üzerinde de etkili olmaktadır. Oyun, çocuğun Türkçeyi güzel ve doğru ifade etmesinde önemli bir avantaj olarak görülmektedir. Bu nedenle oyun dil gelişimi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (107).

2.4.4. Oyunun Çocuğun Bilişsel Gelişime Etkisi

Biliş, gelişmiş zihinsel süreçleri içermektedir. Bilişsel gelişim; hayatın başından beri sosyal etkileşim, çevrenin düzenlenerek düşünülmesi aşamalarındaki tüm bilişsel süreçleri kapsayan gelişim alanıdır. Somut olarak çocuğun kulak, göz, burun, dil, deri olan duyu organları ile anlayabileceği varlıklara yönelik düşünmesidir. Soyut olarak akıl yürütme, analitik düşünme, mantık, varsayımsal düşünme, kavramsal ilişki kurabilme, farklılık ve benzerliklere yönelik düşünme vb. bilişsel gelişime yönelik yetenekler içerisinde yer edinmektedir (108).

Bilişsel gelişim açısından baktığımızda çocuk, kendisini ve yakınındakileri oyun aracılığı ile tanır. Devamlı sorular yönelterek bilgiler elde eder ve bilgilerini de yakınındakilere aktarır. Oyun, keşfederek öğrenmeyi içerir. Çocuk çoğu olayı, deneyimi ve kavramı oyun içerisinde öğrenir. Oyun; varlıkları tanıyıp, adlandırmayı, onların fonksiyonlarını, sebep-sonuç ilişkisi kurmayı, mantık yürütmeyi, dikkatini toplamayı, seçim yapmayı, kendini bir amaca yöneltmeyi, algılama, düşünme, sınıflama, sıralama, sentez yapma, analiz yapma, problem çözme, değerlendirme gibi zihinsel süreçlerin işleyişinin hızlanmasını, renk, şekil, ağırlık, hacim, boyut, mekân, zaman, sıcak, soğuk gibi birçok kavramların kazanılmasını sağlar. Oyun içindeki çocuk zihinsel bir çalışmadır. Bu çalışma ile algılama, yorumlama, karar verme, değerlendirme gibi becerileri gelişir. Zihinsel gelişimi desteklenir (92).

Oyunda kullanılan malzemeler, oyun şartları, oyunun kuralları ve oyunun oynanışı çocuğu devamlı yeni bilgiler öğrenmeye yöneltir (109). Çocuğun bilişsel gelişimi için yakınındakiler çok önemliyken, yakınındakilerin de çocuk için en etkileyici faktörlerinden birisi oyundur. Oyun yolu ile çocuk çevresini keşfederken bilgi edinir ve merak eder. Bu durumda da mantık yürüterek çocuğun bilişsel gelişimine destekte bulunmaktadır (110). Türkoğlu ve Uslu (2016) yaptıkları araştırmada da oyun temelli eğitimin bilişsel gelişimde etkili olduğunu ve bu etkinin de sürekli devam eden bir süreçte olduğunu tespit etmişlerdir (107).

2.4.5. Oyunun Çocuğun Sosyal Duygusal Gelişimine Etkisi

Sosyal gelişim; kişinin içerisinde bulunduğu toplumun isteklerine uygun olarak istendik hareketler geliştirmesidir. Çocuğun sosyal çevresi ile güzel ilişkiler kurması ve uyumu, sosyal gelişimin yansıması olarak görülmektedir. Genel anlamı ile sosyal gelişim;

çocuğun yaşlıları ve gelişim özelliklerine uygun bir biçimde üstlendiği sorumluluğu yerine getirebilmesi, yaşlıları ve diğer sosyal çevresi ile gerekli sosyal ilişkileri kurabilmesi, örf ve adetler ile toplumsal etiğe uygun davranabilmesidir (53).

Çocuğun yaşantısında bir de iç dünyası vardır. Oyun ve çocuğun duygu durumları arasındaki bağı “Çocuk oyunlarında şursuz istek ve zorluklarını yaşar.” cümlesiyle ilk defa Freud ortaya koymuştur. Çocuk, oyunla duygusal bakımdan güvenilir bir çevrede olmanın hazzını yaşar ve duygularını bu ortamda rahatça ifade eder (103).

Çocuk iç dünyasında bulunan sevinç, mutluluk, üzüntü, acı, güven duyma gibi birçok duygusal tepkiyi oyun aracılığıyla öğrenebilir. Duygusal tepkilerin oyunlaştırılması, dramatize edilmesi çocuğun kendi kendini tanınmasına destek olur. Çocuk, oynadığı oyun aracılığıyla benmerkezcilikten ayrılır. Benmerkezcilikten ayrılabilmesi çocuğun sosyalleşmesine de katkı sağlayacaktır. Çocuklarda sosyal beceri öğretiminde en doğru yol yine oyun olacaktır (111). Oyunla benmerkezcilikten ayrıldıkça öz güveni gelişir ve empati yapar. Çocuğun duygularındaki negatif ya da pozitif tüm gelişmeleri oyun esnasında öğrenip onu olması gereken gibi yönlendirebilmemiz ancak oyunla mümkün olmaktadır (103)

Çocuklar duygu değişimlerini birden yaşamakta ve bir duruma üzülp ağlamaları ile bu üzünlüğün sevince dönmesi arasında yaşanan süreç çok hızlı olabilmektedir. Örneğin; oyun sırasında oyuncağı elinden alınan çocuk mızımlanmaya başlarken kendisine yeni bir oyuncak verilmesi ile hissettiği duygu sevince dönüşmektedir. Oyun, çocukların hissettikleri duyguları kontrol altına almayı öğrendikleri hayatlar sunmaktadır (112).

Özellikle akranlarıyla oyun oynayabilen çocuk farklı hareketleri kolayca öğrenebilmektedir. Öğrendiği hareketlerle de yaşadığı topluma, toplumun şartlarına ve topluma ait olmayı da birlikte öğrenmektedir. Grupla beraber oyun oynayan çocuk gruba ait olma hissine sahip olur. Hak ve özgürlüklerini, saygı göstermeyi, paylaşmayı, korumayı, kendi cinsel kimliğini anlamayı, arkadaşlık kurmayı, birlikte çalışabilmeyi, iş birliği yapmayı oyun oynayarak benimser. Buna ek olarak iyiyi- kötüyü, doğruyu- yanlış, ahlaki açıdan yapılması gerekenleri öğrenmektedir (113).

2.4.6. Oyunun Çocuğun Özbakım Becerisine Etkisi

Özbakım becerileri, çocukların günlük hayatları içerisindeki ana ihtiyaçlarını (kişisel temizlik, kıyafetlerini giyip çıkarabilme, beslenme, tuvalet eğitimi vb.) herhangi bir büyüğün desteğine ihtiyaç duymadan kendi kendine yapabilmesine yönelik becerilerdir (114). Özbakım becerilerinin ilerlemesinde oyun pozitif bir etkiye sahiptir. Kazandırılmak istenen beceri oyun aracılığı ile doğru bir şekilde kazandırılabilir. Yemek yerken kullanılacak olan malzemeleri doğru olarak seçebilmek, arabada emniyet kemerini kullanmak, saçlarını doğru şekilde taramak gibi kazanımları yerine getirebilmek çocukların özbakım becerileri arasında yer almaktadır (115). Çocuk, oyun içerisinde anlatılan bu becerileri uygulayarak pekiştirmektedir. Örneğin; oyunda şef rolünde olan çocuk yemek hazırlarken kullanacağı malzemeleri öğrenmekte, trafik polisi olan çocuk emniyet kemerini kullanma noktasında uyarıda bulunmaktadır. Çocuklar oyun içerisinde çoğu konuda olduğu gibi günlük işleri uygulama konusunda da sorumluluk alırlar. Oyun yolu ile beslenme, kişisel temizlik, giyinme vb. becerileri desteklenebilmekte ve oyun özbakım becerilerinin destekçisi olmaktadır (104).

2.5. ÇOCUK OYUN ALANLARI

Oyun alanlarının çocuğun bilişsel, motor, sosyal duygusal, özbakım becerileri, dil ve bedensel gelişimine yararlı bir etkisi vardır. Çocuğun motor, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimini, yaratıcılığını, problem çözme yeteneğini geliştirirken, çocuğun doğa ile etkileşimde olmasını sağlar (116). Chamberlin 1998’de yaptığı araştırmaya göre çocuk oyun alanları, çocuğun psikolojik ve bedensel gelişimine katkıda bulunur, çevreyi anlamlandırmasını kolaylaştırır, dikkat gücünü ve yeteneğini daha iyi hale getirir, sorumluluk duygusunun gelişimine fayda sağlar, iş birliğiyle birlikte dayanışma duygusunu ve toplumsal ortamlarda olan girişkenliğini artırır (117).

Çocuk oyun alanları çocuğun birçok ihtiyacını giderdiği açık alanlardır. Bu oyun alanlarında çocuklar, oyun ihtiyaçlarını gidererek güven içinde açık alanda rahatlayıp fazla enerjilerini boşaltabilir, aynı anda sosyal ilişkilerini geliştirebilirler. Oyun alanları çocukların, fizyolojik gelişimlerine iyi gelecek şekilde inceleme-akıl yürütme yeteneklerini geliştirdikleri, içerisinde farklı oyun araç gereçlerinin bulunduğu ve oyun amacına yönelik olarak oluşturulmuş açık alanlardır (118). Oyun alanları bunların yanı sıra, çocuğa yetişkin komutları olmadan birçok fiziksel etkinlik imkânı oluşturan alanlardır (28).

Yapılan alışmalar çocukların gelişiminde dış öğrenme için evre etkisinin gittikçe önemli hale geldiğini göstermektedir (119). Bu sebeple özellikle şehirlerde ev ve okul haricinde, çocukların kolay ulaşabileceği, işlevsel açıdan yeterli, tehlikelerden uzak oyun alanlarının düzenlenmesi gerekmektedir. şehirlerde oyun olgusu, açık alanlarda oynanan oyunların i alanlarda oynanan oyunlardan farklılaşıyor olması, özellikle günümüzdeki hızlı şehirleşme gerçeği kapsamında dikkatle değerlendirilmelidir. Çocukların oyun oynadığı açık alanlar arasında okul bahçeleri ve ocuk bahçelerinin yanında yetişkinlerin trafik ve güvenlik sebebiyle müdahale etmelerine rağmen sokaklar da bulunmaktadır. Sokak, ocuk için önemli bir yenilik kaynağı ve çekici olması, fiziksel özellikleri ve eve yakın konumu sebebiyle çocuğun oyun oynaması için önemli bir mekân olmaktadır (120).

Uslu ve Shakouri'ye (2012) göre oyun alanı oluşturulurken; alanın büyüklüğüne, iklim şartlarına ve tasarımcının yorumlarına göre farklı tasarımlar ortaya çıkabilmektedir. Oyun alanları çeşitli aktivitelerle, yaratıcı oyunlar, doğal materyallerle oyunlar, su ve kum oyunları, sessiz oyunlar, paylaşılan açık alan oyunları gibi çeşitli oyunları oynamak için ortam oluşturmalıdır. Doğru tasarlanmış, doğru yönetilen bir oyun alanı çocukların motor becerilerine katkı sağlaması, sosyal gelişim, öğrenme, karar verme, eğlenceli vakit geçirmek için oyun oynama gibi gelişim olanakları oluşturmaktadır (14,16).

Oyun potansiyeli üzerinde mekânın etkisi vardır. Mekân kavramının algılanması için çocuğun farklı mekânları tecrübe etmesi gerekmektedir. Çocuğun mekân algısına sahip olabilmesi için içinde-dışında, açık-kapalı, üstünde-altında, sağ-sol, yakın-uzak gibi farklı kavramları öğrenmesi gerekmektedir. şekillerin, renklerin, dokuların, tasarımların ve seslerin tekrar edilmesi çocukların öğrenme sürecini tamamlaması için önem taşımaktadır. Gerçek hayatta bulunan her mekân ve her ortam eğitim için bir fırsat oluşturmaktadır. Bir oyun alanı çocuğa şekil, boyut, sayı, parça bütün arası ilişki vb. gibi kavramları geliştirmesi açısından katkı sağlaması gerekmektedir (5).

Çocukların oyun ve oyun alanından alacağı faydalar, bu kavramların olduğu meknların doğayla olan etkileşimleriyle fazlasıyla ilgili olmaktadır. Açık alanda çocuklar için oluşturulan oyun alanları ülkelere, şehirlere, ilçelere ve hatta mahallelere göre değişiklik gösterebilmektedir. Ayan ve Ulaş'ın 2015'te yaptığı bir çalışmaya göre ülkemizde oyun alanlarının tasarım ve uygulama basamaklarında eksikliklerin olduğu, yapılan literatür çalışmalarında saptanmıştır (9).

Bu sebeple çocukların standartlara göre oluşturulmamış oyun alanlarında oynamak zorunda oldukları görülmektedir. Şehir merkezlerinde özellikle çocuklar beton yığınları arasındaki hayatlarından biraz da olsa uzaklaştıracak, eğlendirecek ve rahatlatacak mekanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Çocukların şehir hayatına katılması, oyun aktivitelerini gerçekleştirerek gelişmiş sağlıklı kuşakların büyütülmesi için çocuk oyun alanlarının önemi göz ardı edilemez. Çocuk oyun alanları, inşaat yapılarıyla şekillenen şehir yaşantısında, çocukların doğayla bir araya geldiği, farklı materyallerle onların fiziksel, ruhsal ve bedensel yapısına iyi gelen hareketler yaptığı alanlardır. Çocuk oyun alanları sosyalleşmeye adım atan çocuğun, evinin dışında, kendini ait ve güvende hissedebileceği, ilk alanlardan biri olarak bilinmektedir (23).

Günümüzde çocuk oyun alanları, bir yanda apartman içinde kendisine getirilen sınırlamalar ve yasaklarla sokağa çıkmak isteyen çocuk varken araç trafiği sebebiyle sokakların kullanılabilecek güvenli alanlar oluşturmaktan uzak olmasından dolayı, okul mekânlarının da beklenti ve ihtiyaçlara cevap vermemesi nedeni ile oldukça önem taşımaktadır. Çocuk oyun alanları genel olarak geleneksel oyun alanları, çağdaş çocuk oyun alanları, macera oyun alanları ve özel öğrenme alanları olarak kategorilere ayrılmış olsa da günümüzde en fazla geleneksel oyun alanları olarak adlandırılan çocuk oyun alanları görülmektedir. Uygulanan bu çocuk oyun alanlarının genellikle çocuğun düşünce, inşa etme, sembolize etme ve ürün ortaya çıkarma yeteneklerinden yoksun olduğu düşünülerek çocuğun sadece sınırlandırılmış bir takım fiziksel oyun ihtiyaçları için tasarlanmaktadır (121).

2.5.1. Çocuk Oyun Alanı Standartları

Çocuk oyun alanları, özellikle çocukların ilgi ve ihtiyaçları düşünülerek, yer seçimi, zemin malzemesi, güvenlik vb. planlama ve tasarım ilkeleri göz önünde bulundurularak oluşturulmalıdır. Tasarım yapılırken çocukların düşüncelerini bilerek planlamak, oyun alanlarının daha işlevsel ve faydalı olmasını sağlayacaktır. Şehir içinde çocuk oyun alanlarının dağılımı dengeli bir şekilde olmalı, mahalle, semt ve şehir ölçeğinde imar kanununda bulunan standartlara göre olmalıdır (122).

İyi çocuk oyun alanları; özel tasarlanmış, iyi bir mekân seçimi yapılmış, doğal malzemeler kullanılarak oluşturulmuş, çocuklara çeşitli oyun deneyimi yaşatabilen, engelli çocukların da kullanabileceği, toplumun ihtiyaçlarını gideren, sürdürülebilir, çeşitli yaş gruplarındaki çocukların aynı anda oyun oynayabilmelerine olanak sağlayan,

çocukların risk alma ve mücadele etmelerine, değişim ve gelişime imkân oluşturan alanlar olarak ifade edilmektedir (30).

Acar'a (2003) göre çocukların yaş gruplarına göre değişen oyun alanlarındaki ihtiyaçları, oyunun şekli, objeler ve faaliyetler olarak Tablo 2.1'de gösterilmiştir (118).

Tablo 2. 1: Çocuk oyun alanlarında dikkat edilmesi gereken tasarım ilkeleri (118)

Yaş	Gereksinimler	Oyunun Şekli	Objeler	Faaliyetler
4 yaşa kadar	Malzeme ve üst düzeyde tecrübelerin edinilmesi	Fonksiyon-Uydurma-Hareket-Basit Konstrüksiyon, bireysel ve beraber keşif, hareket oyunları, denge alıştırmaları	Şahsi beden, her çeşit nesneler ve kişiler	Küreklemek, doldurmak, kazmak, atmak, sulamak, suyla oynamak, yoğurmak, kaymak, emeklemek, saklanmak
4-6 yaş	Malzemelerle ve kişilerle tecrübelerin elde edilmesi	Yuvarlanma, konstrüksiyon, kum, hareket oyunları, resimsel oyunlar	Şahsi kişilik ve partner, nesneler	Kale, cadde ve köprü inşası, nesnelerin arasından emeklemek, saklanmak, koşmak, kaymak, tırmanmak, sallanmak
7-10 yaş	Malzemelerle ve kişilerle tecrübelerin edinilmesi, kuralların öğrenilmesi ve aşırı çılgınca hareketler	Beraber, kaide, fonksiyon, konstrüksiyon, hareket, yuvarlanma oyunları, resimsel ve sakın oyunlar	Başka kişiler, nesneler ve durumlar, topluluk oyunları	El işleri yapmak, çalışmak, dağıtmak, bir araya getirmek, çatılar yapmak, boyamak
10-14 yaş	Malzemelerle ve kişilerle tecrübelerin edinilmesi, tasarlamak ve şekillendirmek	Grup oyunları, sosyal rollerin üstlenilmesi, fonksiyon ve konstrüksiyon oyunları, hareket oyunları, kaideli oyunlar	6-10 yaşta verilen kişiler ve onlar için verilen durumlarda gelişme	6-10 yaş için verilen faaliyetlerde gelişme

Parde (2005) göre çocuk oyun alanları görme, işitme, gelişimsel, duygusal, fiziksel ve sosyal engelleri de kapsayabilecek şekilde tasarlanmalıdır. Çocukların oyun içindeki deneyimlerini ve oyun yapıları çevresindeki güvenliği arttırmak için düzenli yollar yapılmalıdır. Yol düzenlemesi yapılırken içme suyu, el-yüz yıkama ve tualete yakınlık olanaklarına da dikkat edilmelidir. Ayrıca güvenlik için çocukların oyun alanını işgal etmeden ebeveynlerin çocuklarını gözleyebileceği alanlar da tasarlanmalıdır. Bunların dışında oyun alanında çocuklar için gelişimsel olarak uygun zorluk seviyeleri sağlanmalı ve sürekli dışarıda durması gerekmeyen oynanacağı zaman çıkartılacak oyuncaklar için uygun saklama alanları oluşturulmalıdır (123).

Sorkun'a (1996) göre çocuk oyun alanları, istedikleri oyunu rahatça oynayabilecekleri kadar geniş bir alanda planlanmalıdır. İyi bir yönetim oluşturularak çocukların akranlarıyla oynamaları sağlanmalı ve yeni oyunlar da öğretilmelidir. Resim yapmak, şarkı söylemek gibi çocuğun ilgi alanlarına yönelik meraklarını giderebilecek özelliklere sahip olmalıdır. Bütün bunlara ek olarak çocuklar oyun alanında güvenli ve eşit şartlar altında olmalı, haklarını ve arkadaşlarına saygı göstermeyi öğrenmelidir (124).

Anonymous'a (2010) göre, güvenli bir çocuk oyun alanının içinde kullanılan oyun materyalleri bir bütün olarak tasarlanmalı ve uygulanmalıdır. Yine çocukların güvenliği açısından havuz, göl vb. yerlere yakın yapılacak olan açık alanda çocuk oyun alanı tasarlanırken alanın etrafı çit ile çevrilmelidir. Çocukların güneş yanıklarından etkilenmemesi için oyun alanında gölgelik yerler oluşturulmalı ve oyun alanında bulunan materyallerin yüzeyleri metal malzeme ise bu materyaller gölgelik bir alana yerleştirilmeli ya da üstlerine gölge yapacak farklı elemanlar yerleştirilmelidir (125).

2.5.2. Açık Alanda Bulunan Çocuk Oyun Alanları

Çocuk oyun alanları şehrin önemli bir kısmını oluşturmaktadır ve hem nitelik hem nicelik açısından doğru tasarım ilkeleri ile dikkatlice tasarlanması gerekmektedir (126). Doğa dostu tasarım yaklaşımlarının benimsenmesi, toplumsal bilincin yükselmesi, çevreye duyarlılığın artması ile çocuk oyun alanlarının tasarımına önem gösterilmektedir. İşlevsel, özgün, ergonomik özelliklerinin yanında malzemelerin ve üretim basamaklarının tamamıyla sürdürülebilir olarak gerçekleştirilmesi ekolojik tasarım açısından önem taşımaktadır (127).

Çocukluk döneminde doğa algısının çoğunluğu şekillenmektedir. Fakat şehir yaşamında doğal alanların azalmasının yanında büyük şehirlerde yaşamının getirdiği güvenlik kaygısı da ortaya çıktığında çocukların doğadan uzaklaşması kaçınılmaz bir hale gelmektedir (128). Doğadan uzaklaşan günümüzde, açık alanda bulunan oyun alanlarında oyun oynamanın çocukların becerilerini geliştirerek öğrenme yeteneklerini daha iyi hale getirdiği, kendi kişiliklerini bulmalarına katkı sağladığı ve çevrelerini algılamalarını kolaylaştırdığı bilinmektedir (120). Bu gibi durumlar göz önünde bulundurularak planlanan çocuk oyun alanları çocukların hareketlerine ve çocuklara yönelik oluşturulmalıdır (129).

Bütün bunların yanında nüfus artışı ile oluşan plansız şehirleşme, şehirlerin doğal yapısına zarar vermektedir. Şehirlerde gelecek kuşakların da ihtiyaçlarını karşılayabilmelerini sağlaması açısından, daha sağlıklı ve daha nitelikli tasarımlar yapılması oldukça önem taşımaktadır. Şehir içi ekosistem bağlamında yapılan bütün tasarım ve kullanımlara bir bütün olarak bakılmalıdır. Çocuk gelişiminde açık oyun alanlarının etkisi bakımından doğayla etkileşimde olma, hareket edebilme ve sosyalleşme açısından önem taşımaktadır (130). Bu bağlamda açık oyun alanlarında doğal oyun materyalleri olarak arazi yapıları ve topografik farklılıklar, su, toprak-kum, hayvanlar ve bitkiler kullanılmaktadır (131).

2.5.3. Kapalı Mekânda Bulunan Oyun Alanları

Çocuklar için oluşturulmuş oyun alanlarındaki bölümlere ayrılmış kısımlar ve materyaller, işlevsel bakımdan onların oyununu şekillendirmektedir. Dinlenme, uyuma, koşma ve diğer farklı etkinlikleri gerçekleştirebilmeye imkân sağlamalıdır. Oyun alanı, işlevsel tasarım anlayışına göre çocukların öğrenebilecekleri ve oyun oynayabilecekleri kapalı mekânlar şeklinde oluşturulmalıdır. Bütün bu ihtiyaçları tanımlayıp daha sonrasında oluşturulan tasarıma uygulanarak, işlevsel açıdan kullanımı en güvenli ve rahat olan sonuç ortaya çıkarılmalıdır (132).

İşlevsel tasarımın yanında günümüzde şehirleşmenin hızla arttığı ve şehirlerin yoğunlaştığı bölgelerde oluşturulan çocuk merkezli alanlarda en dikkat edilmesi gereken konu doğa ile olan birleşimidir. Doğayla, çocuk için tasarlanan alanların çevresel ve kapalı mekân tasarımında dikkat edilmesi gereken bir nokta olmaktadır. Gerçek doğanın özelliklerini yansıtan yeşil bir arazi bulmak oldukça zorlaşmaktadır. Bu sebeple tasarım oluşturulurken alana karar verileceği sırada oldukça dikkatli bir şekilde seçilmesi gerekmektedir. Kapalı mekân tasarımında da doğayı hissettirebilmek, çocukların oyun alanlarına ilgi göstererek daha fazla vakit geçirmeleri, daha hareketli olmaları, çeşitli oyunları kendi kendilerine oluşturabilecekleri alanlar sağlanması asıl amaçtır. Günlük yaşantımızda doğayla iç içe mekanlara gitmemiz, hayat kalitesini artırarak, mekân tasarımına ışık tutmaktadır (133).

Kapalı oyun alanları, kapalı spor salonlarıyla benzer şekilde işlemekte ve farklı hava şartlarına rağmen çocukların öğrenme ve eğlence ihtiyaçlarını gidermektedir. İşlevlerine göre kapalı oyun alanları; eğlence, sağlık, ticaret, konaklama, eğitim, spor ve gastronomi olarak sayılabilmektedir. Bunların yanı sıra vakit geçirmek / hafta sonunda

eğlenmek amaçlı ücretli olan kapalı oyun alanları alışveriş merkezleri; ücretsiz oyun alanları ise restoranlar, hastaneler, çocuk kültür merkezleri, oteller, fastfood mağazaları, poliklinik, kütüphane, mağaza ve konut gibi yerlerde bulunmaktadır (134). Yakın zamanda alışveriş merkezleri gibi kamusal kapalı mekânlarda oyun alanları oluşturulmaya başlanmıştır. Bu mekanlarda çocuk oyun alanlarının bulunmasının çocuklara olan faydasının yanında ticareti artırıcı özelliği olduğu da görülmüştür (120).

Günümüzde kapalı oyun alanları, alışveriş merkezi ve restoranlar gibi mekanlarda daha sıklıkla görülmektedir. Ebeveynler bireysel vakit geçirmek istediklerinde çocuklarının da eğlenceli ve faydalı vakit geçirmeleri için kapalı oyun alanlarını kullanmaktadır (Şekil 2.1.). Oyun alanları oluşturulurken gereken fiziksel özellikleri bulundurması için belirli değişkenlerin üzerinde durulması gerekmektedir. Oyun alanlarının özellikleri ve kalitesi çocukların yanında ebeveynleri de etkilemektedir. Aileler kendileri yalnız yemek yerken bir yandan da çocuklarının keyifli ve güvenli zaman geçirebileceği restoranları tercih etmektedir. Bu sebeple restoranlarda oyun alanlarının olmasına dikkat edilmesi ebeveynler açısından da işletme açısından da önem kazanmaktadır (16).

Şekil 2. 1: Restoranda çocuk oyun alanı (URL1)

Yurt dışındaki restoranlara bakıldığında kapalı çocuk oyun alanları mekanla daha çok birleştirilmeye çalışılmış anne ve çocuğun birbirini görebildikleri ve bu şekilde çocuğun gözetimini yapabilen mekanlar sıklıkla görülmektedir. Bu şekilde tasarlanan oyun alanlarında çocuk ve anne arasındaki iletişimin sürekliliği sağlanmaktadır. Ayrıca

çocukların güvenliğini ve annelerin süreç boyunca keyifli zaman geçirmelerini desteklemektedir (Şekil 2.2.).

Şekil 2. 2: Yurtdışındaki bir kafede bulunan çocuk oyun alanı (URL2)

Avustralya'nın Sidney şehrinde bulunan Avustralya Müzesi'nde 1999'da ebeveynler, eğitimciler, akademisyenler ve toplum örgütleriyle karşılıklı danışma süreci sonrası, Avustralya Müzesi, çocukların doğumundan 5 yaşına kadar kullanabilecekleri Kids' Island adlı özel bir alan kurulmasına karar verildiği görülmektedir. Bu alan, oyun merkezli bir öğrenme ortamı kapsamında müzenin amacını gösterecek şekilde tasarlanmıştır. Kids' Island'ı deneyimleyen yetişkinlerle yapılan bir anket sonucunda, oyun alanının heyecan verici olarak nitelendirildiği görülmüştür. Çocuklarla yetişkinler, akranlar, kardeşler ve müze çalışanları arasında keşif, araştırma ve iletişimi desteklediği de görülmüştür (135).

Bir semt müzesi olarak adlandırabileceğimiz Berlin Kreuzberg Müzesi'nin bahçe alanı Şekil 2.3'te görülmektedir. Bu müzenin bahçesini çocuklar için ilgi çekici hale gelecek şekilde tasarlamak, hem ebeveynin müzedeki etkinliklere katılmasını kolaylaştırmakta hem de çocukların küçük yaşlarda müze ile etkileşimde bulunmalarına katkı sağlamaktadır (136).

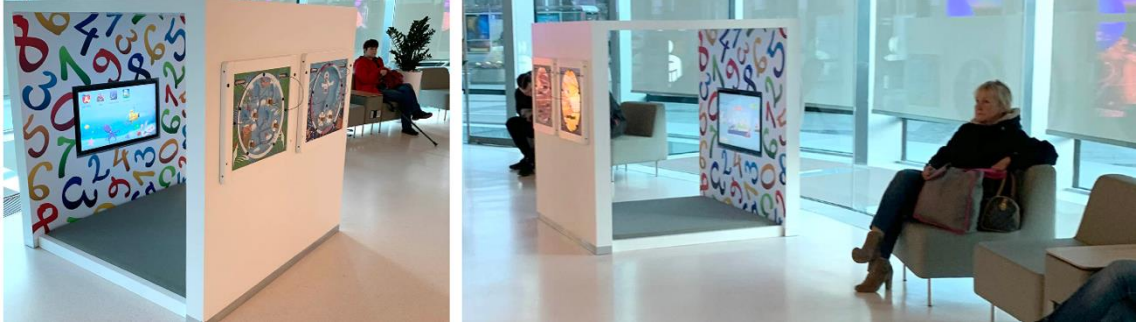
Şekil 2. 3: Berlin Kreuzberg Müzesi (Başaran Uysal, 2013)

İsviçre’de bulunan BVC Bankasında çocuklar için bulundukları ortamın özellikleri göz önünde bulundurularak para işlemleriyle ilgili küçük bir köşe yapıldığı Şekil 2.4’te görülmektedir.

Şekil 2. 4: İsviçre BVC bankasındaki çocuk köşesi (URL3)

Polonya’nın başkenti olan Varşova kentindeki PKO BP bankası Rotunda’da ise ebeveynlerin danışmanlık randevularını yapabilmesi ve bu sürecin kesintisiz ilerlemesi için çocukların vakit geçirebilecekleri bir çocuk köşesi oluşturulduğu Şekil 2.5’te görülmektedir.

Şekil 2. 5: PKO BP Bank’da bulunan çocuk köşesi (URL4)

2.6. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.6.1. Ulusal Araştırmalar

Pouya, Bayramoğlu ve Demirel (2016) tarafından yapılan çalışmada, çocuk oyun alanları ve uygulamalarında engeli olmayan çocuklar kadar fiziksel engelli çocuklar açısından da tasarım ilkelerini tespit ederek, herkes için tasarım düşüncesi çerçevesinde çocuklara yönelik oyun alanlarında neler olması gerektiğini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda önceden yapılmış araştırmaları inceleyerek sonuca gidilmiştir. Çalışmada fiziksel engelli çocukların kullanabileceği oyun alanlarının önemine değinilirken bu alanların sadece engelli çocuklar için değil tüm çocuklara yönelik mekanlar oluşturma yaklaşımının benimsenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Engelli ve engelsiz çocukların oyun alanlarını bir sınırlandırma olmadan bütüncül tasarımlarla birleştirerek doğal ortamlar oluşturulması gerektiğine de vurgu yapılmıştır (136).

Şahin, Sariaslan ve Kangal (2019) tarafından yapılan çalışmada, alışveriş merkezlerinde bulunan kapalı oyun alanlarının içerdiği materyalleri, oyun çeşitleri ve bu oyunların da materyalleri ve içeriğiyle çocukların gelişimsel açıdan uygun olup olmadığının incelenmesi amaç olarak belirlenmiştir. Ankara’da bulunan 7 alışveriş merkezinin oyun alanları çalışma kapsamında doğrudan gözlem yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Sonuç olarak oyun alanlarındaki materyallerin daha çok büyük kas motor gelişim alanını desteklediği görülmektedir. Materyallerin bilgisayar temelli olması sebebiyle de ileriki zamanlarda çocuğun davranış şekillerini etkileyebileceğinin de üstünde durulmuştur. Çocukların kapalı alanlarda oynamalarının gelişimsel açıdan yeterli uyarıcı olmamalarına sebep olduğu ve mekân içerisinde oyunların içeriklerine ve kaç yaş grubuna hitap ettiğine dair bilgi olmadığı tespit edilmiştir (138).

Öztürk, Atmaca ve Kuru (2020) tarafından yapılan çalışmada, okul öncesi eğitim kurumlarında okul yöneticisi ve öğretmenlerin okulda bulunan dış mekân oyun alanlarına dair görüşlerini incelemek hedeflenmiştir. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışması desenindedir. Türkiye'nin Muş ilinin merkezinde bulunan 6 anaokuluna ulaşılarak 24 anaokulu öğretmeni ve 6 yöneticiyle görüşülmüştür. Çalışmanın sonucuna bakıldığında öğretmen ve yöneticilerin oyun alanlarının çocukların gelişimlerini desteklediğini, çocukların öğrenmesini kolaylaştırdığını ve enerjilerini atmalarına yardımcı olduğunu ifade ettikleri görülmüştür. Öğretmenler çoğu okul bahçelerinin çocuklar için yeterli olmadığını, okul yöneticileri ise okul bahçelerinin çocuklar için yeterli olduğunu düşündükleri görülmektedir (138).

Köklü ve Eraslan (2020) tarafından yapılan çalışmada, kentsel mekanlarda çocuk oyun alanlarının, çocuk için ne kadar önemli olduğu ekolojik yaklaşım bağlamında incelenmek istenmiştir. Çalışma, Türkiye ve dünyada bulunan çocuk oyun alanları örnekleriyle gerçekleştirilmiştir. Çalışmada oyun alanlarında çevre dostu teknoloji kullanımı, doğa koruma konusu kapsamında eğitim düzenlemeleri, çevre dostu malzemelerin kullanımı gibi maddelere dikkat edilen ekolojik tasarımın temel hedef olması gerektiği, çocukların kendilerini güvende hissedebileceği aynı zamanda da sosyalleşip geliştiği yerler olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır (139).

Tandoğan (2021) tarafından yapılan araştırmada, herkes için tasarım doğrultusunda çocuk oyun alanlarına yönelik tasarım ölçütlerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Literatür çalışmalarıyla bu konu incelenerek tasarım kriterleri açıklanmış ve daha sonrasında örnek bir engelsiz çocuk oyun alanında değerlendirilmiştir. Örnek olarak ise Tekirdağ'da bulunan bir engelsiz çocuk oyun alanı seçilerek belirlenen tasarım kriterleri kapsamında incelenmiştir. Araştırma sonucunda kapsayıcı oyun alanının tasarım sürecinde oyun alanını kullanabilecek her çocuğun ihtiyaçları, yetenekleri ve kabiliyetleri göz önünde bulundurulması gerektiğine ulaşılmıştır (140).

Daş, Aslan ve Yadigaroglu (2021) tarafından yapılan çalışmada, okul öncesi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamlarının 48-72 aylık çocukların sağlığına ve gelişimine etkisine dair görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Kesitsel tarama deseni tercih edilerek çalışma yürütülmüştür. Çalışma için Trabzon Üniversitesi, Okul Öncesi Eğitim Programı 1-4. sınıf öğrencilerinden 206 kişiyle çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının görüşlerine göre, dış ortamların öğrenciye

deneyim sağlayarak kalıcı öğrenmeye yardımcı olduğu, yaratıcılığı geliştirdiği ve çok yönlü gelişimin sağlandığına ulaşılmıştır. Öğretmen adayları en sık bahçe, park, orman ve müzelerden, en az ise sinema ve tiyatrodan yararlanacaklarını da belirtmişlerdir (141).

İnce ve Akcanca (2021) tarafından yapılan araştırmada, okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarıyla ilgili olarak ebeveyn görüşleri belirlenmek istenmiştir. Çalışmada 48-72 ay aralığında bir çocuğa sahip olan ve çocuğu en az bir dönem okul öncesi eğitimi almış olan 11 ebeveyn ile yarı yapılandırılmış soru formları kullanılarak görüşme yapılmıştır. Araştırmaya göre, çoğunluğun okul öncesi eğitim alırken okul dışı öğrenme ortamlarında da çalışmalara katıldıkları ancak bu sayının da yetersiz olduğu görülmüştür. Ebeveynlerin ifadelerine göre, okul dışı öğrenim ortamlarıyla ilgili endişelerinin bulunduğunu fakat buna rağmen gerçek yaşam deneyimi edinme, sosyalleşme, özgüven gelişimi, sıra bekleme ve zevk alma gibi avantajlarının olduğunu ve faydalanılması gerektiğini düşündüklerini sonucuna ulaşılmıştır (142).

Can ve Şeker (2022) tarafından yapılan araştırmada, çocuğun ebeveynleriyle paylaştığı fakat ayrıştırıcı bir özellik olarak çocuk odaklı yaklaşım geliştirilmemiş mekanlar incelenmek istenmiştir. Bunun için nitel araştırma yöntemlerinden belirli bir zaman diliminde tek bir noktada gözlem yöntemi kullanılarak çocuk davranışlarının kısıtlanmadığı, keşfetme isteğinin artırıldığı bir mekân olarak Vitharaus incelemesi gerçekleştirilerek çalışma yürütülmüştür. Araştırmada mekân tasarım ve kullanımlarının çocukları da destekleyecek niteliklere sahip olmasının önemli olduğu, hem çocukların hem yetişkinlerin aynı anda vakit geçirebilecekleri mekanların oluşturulmasının önem taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır. Çocukların Vitharaus gibi mekanlarda aktif olarak var olabildiklerinin, sergilenen ürüne ve üretim sürecine karşı merak duygusunun da dile getirebildiğinin gözlemlendiği ifade edilmiştir (143).

Öcal, Metin ve Çar (2022) tarafından yapılan araştırmada, nüfusun kalabalıklaşması sebebiyle çevresel etkilerin daha fazla yaşandığı İstanbul ilinin Maltepe ilçesinde bulunan çocuk oyun alanlarının farklı değişkenler kapsamında yeterliliklerini incelemek hedeflenmiştir. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Maltepe ilçesinde bulunan 180 erkek ve 95 kadın olarak toplam 275 ebeveynle gerçekleştirilmiştir. Oyun alanını daha az kullanan ebeveynlerin mekânın hijyen ve aydınlatma gibi özelliklerini yeterli bulduğu, çocuk

sayısı daha çok olan ebeveynlerin ise mekanın genel özelliklerini yeterli bulmadığı sonucu ortaya çıkmıştır (144).

Gençer ve Keşkekçi (2023) tarafından yapılan araştırmada, İstanbul’da yer alan ve çocuk dostu restoran olan işletmelere yönelik Tripadvisor sitesi aracılığıyla gelen deneyim yorumlarıyla şikayetlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç için nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İstanbul’da bulunan bütün 191 işletmeye ait 4179 şikayet yorumu incelenmiştir. Araştırmanın sonucuna göre, çocuk dostu işletmelerin daha iyi hizmet sunabilmesi için sürekli önlemler alarak hizmet vermesi gerektiği ve resotranlara sonradan eklenen çocuk oyun alanları ailelerin ihtiyaçlarına yeterli olmamaktadır (146).

Yapılan ulusal çalışmalara baktığımızda oyun alanlarını konu edinen birçok çalışmanın olduğu görülmüştür. Bu çalışmalar genel olarak nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Ebeveyn ve öğretmen gibi kişilerin görüş ve deneyimlerini inceleme amaçlı çalışmalar olduğu görülmüştür. Bu çalışmaların yanında gözlem yöntemi kullanılarak mekanların incelendiği çalışmalar ve tarama yöntemi kullanılarak mevcut olan araştırmaların incelendiği çalışmalar da göze çarpmaktadır. Bu araştırmaların sonuçlarına göre çocukları bütüncül bir şekilde kapsayacak, çocukların gelişimsel ihtiyaçlarına cevap veren, ebeveyn ve öğretmenlerin de kolay ulaşabileceği mekanların oluşturulması önem taşımaktadır.

2.6.2. Uluslararası Araştırmalar

Perry ve ark. (2017) tarafından yapılan çalışmada, Yeni Zelanda’nın bir bölgesindeki halka açık park ve oyun alanlarının erişebilirliğini ve kullanılabilirliğini değerlendirmek amaçlanmıştır. Rastgele seçilen 18 park ve yakın zamanda yenilenmiş olan 3 park çalışma kapsamında incelenmiştir. Bu değerlendirme sonucunda parkların erişilmesinde araba park etme, yol yüzeyleri, oyun ekipmanlarına erişim ve kullanılabilirlik, oyun zenginliği ve aydınlatma konularında sorunların olduğu ulaşılmıştır (144).

Adams, Veitch ve Barnett (2018) tarafından yapılan araştırmada, 5-10 yaş arası çocukların farklı oyun alanlarındaki aktivite düzeylerini nesnel olarak ölçmek ve oyun sırasında kullanılan temel motor becerilerini incelemek amaçlanmıştır. Her oyun alanında kolayda örnekleme yöntemiyle ebeveyn ve çocuklara ulaşılmıştır. Toplam 57 ebeveyn

çocuklarının çalışmaya katılması için onay vermiş ve bu çocuklar çalışmaya dahil edilmiştir. Araştırma sonucunda oyun alanında oyun oynamanın çocukların günlük fiziksel aktivite ihtiyaçlarının birçoğunu karşılama potansiyeline sahip olduğu görülmüştür. Geleneksel oyun alanlarında çocuklar orta şiddette fiziksel aktivitede vakit geçirmişlerdir. Temel motor becerilerinin ise oyun alanına göre farklılaşmadığı da görülmüştür (147).

Talarowski, Cohen, Williamson ve Han (2019) tarafından yapılan araştırmada, büyüklükleri benzer olan Londra'daki yenilikçi oyun alanlarının kullanımı incelenmek amaçlanmıştır. Londra'daki oyun alanları benzer büyüklükte ABD'de bulunan geleneksel oyun alanlarıyla da karşılaştırılmıştır. Çeşitli kriterlere göre Londra'da bulunan 6 oyun alanı çalışmaya dahil edilmiştir. ABD'den ise nüfus yoğunluğu açısından Londra'ya benzer şehirler seçilmiştir. ABD'deki oyun alanı kullanımının az olmasıyla Londra'daki oyun alanları kullanımının daha fazla olmasının sebeplerinden biri mekanlarda suç işleme korkusudur. Londra'da anketin uygulandığı oyun alanlarının daha bilindik yerler, ABD'deki oyun alanlarının ise mahallede bulunan yerler olduğu görülmüştür. Yenilikçi, büyük alana sahip ve işlevsel bir tasarıma sahip olan oyun alanlarının geliştirilmesinin önemli olduğuna da vurgu yapılmıştır (148).

Wenger, Schulze, Lundstrom ve Prellwitz (2020) tarafından yapılan araştırmada, engelli veya engelsiz çocukların kapsayıcı oyun alanlarında oynama deneyimini nasıl yaşadıklarını keşfetmeyi amaçlamaktadır. Nitel ve açıklayıcı bir araştırma yöntemi benimsenmiştir. Bu yöntem için yarı yapılandırılmış soru formu hazırlanarak görüşmeler ile veriler toplanmıştır. Kapsayıcı bir şekilde tasarlanmış halka açık 6 adet oyun alanında çalışma gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya 7-12 yaş aralığında 32 çocuk katılmıştır. Katılan çocuklardan 18'i çeşitli fiziksel ve bilişsel engellere sahiptir. Bu araştırmanın sonucunda kapsayıcı oyun alanlarına bütün çocukların dahil edilmesini sağlamak için fiziksel, sosyal ve politik ortamların iş birliği içerisinde olması gerektiğine ulaşılmıştır (149).

Choi ve ark. (2020) tarafından Kore'de yapılan bu araştırmada, içinde çocuk oyuna alanı bulunan kafelerki pediatrik yaralanmalar ve önemli yaralanmalar için risk faktörlerinin neler olduğu 6 yıllık bir kesitsel çalışma şeklinde incelenmiştir. 2011 ve 2016 yılları arasında Kore'deki acil servise gelen yaralanma kayıtlarını kullanarak bu çalışma 891 çocuk üzerinde yapılmıştır. Bu araştırmanın sonucunda yaralanmaya neden olan faktörlere bakıldığında en çok trambolinde yaralanmaların olduğu daha sonrasında

ise tırmanma duvarlarında yaralanmaların olduğu görülmüştür. Bu bulgulara göre kapalı oyun alanlarında bulunan oyuncakların çocuklarda ciddi yaralanmalara sebep olabileceği ve bu sebeple güvenlik düzenlemelerinin yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır (150).

Cohen ve ark. (2020) tarafından yapılan araştırmada, halka açık oyun alanlarının tüm yaş grupları için tasarımını ve kullanımını değerlendirme amaçlanmıştır. Çalışma için Amerika’da bulunan 100.000’den fazla kişinin yaşadığı şehirlerden 25 şehir rastgele olarak seçilip çalışmaya dahil edilmiştir. 3 ile 20 dönüm arasındaki tüm mahalle parklarının %10-15’inden rastgele tesisler seçilmiştir. 147 oyun alanının detaylı değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu araştırmanın sonucuna bakıldığında çocuklar arasında kızların daha az oyun alanı kullanımının olması dikkat çekmiştir. Yetişkinler arasında ise oyun alanlarında çoğunluğun kadın olması çocukları genellikle annelerin veya kadın bakıcıların parka getirdiğini göstermiştir (151).

Barron ve ark. (2021) tarafından yapılan çalışmada, COVID-19 pandemisinin ilk aşamasında çocukların kapalı mekân gibi salonlarda oynadığı oyunlar üzerine çok disiplinli eğitim alanları kapsamında incelenmesi hedeflenmiştir. Anket yöntemiyle veri toplanacak olan bu çalışmada 10-18 yaş arası çocuklar için 30 soru, 4-14 yaş arası çocuklara bakım veren yetişkinler için 36 soru olmak üzere kapalı ve açık uçlu sorular kullanılmıştır. Bu araştırma sonucunda COVID-19 salgının etkisiyle ev ortamı gibi güvenli ortamlarda oynamanın çocukların yaşamında dayanıklılık oluşturmaya ve koruyucu faktörleri arttırmaya yardımcı olduğu düşünülmektedir (152).

Chapman ve Schmit (2021) tarafından yapılan çalışmada, çocukların okul ve toplu oyun alanlarındaki sosyal oyun davranışlarını, değişen oyun kategorilerinde oynama sürelerini ve çocukların oyun alanı etkinliklerine bakış açılarını incelemek amaçlanmıştır. Oyun alanının seçildiği okula kayıtlı olan 6 çocukla çalışma gerçekleştirilmiştir. Katılan çocuklar 4 yaşında ve oyun alanında 15 dakika vakit geçirmişlerdir. Bu araştırmada nicel ve nitel veriler bir arada kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre, çocuklar okul oyun alanında daha yüksek düzeyde ilişkisel ve işbirlikçi oyun oynadıkları ancak toplu oyun alanında daha yüksek düzeyde yalnız ve paralel oyun oynadıkları görülmüştür (153).

Amholt ve ark. (2022) tarafından yapılan çalışmada, okullarda bulunan oyun alanlarının çocukların özerk motivasyonlarını arttırmak için oyun alanlarının özerklik, yeterlilik ve ilişkililik ihtiyaçlarını nasıl destekleyebileceğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel bir çalışma olarak planlanarak odak grup görüşmeleri

gerçekleştirilmiştir. Çeşitli kriterler göz önünde bulundurularak bu kriterlere göre farklılık gösteren 4 okulun oyun alanı gönüllülük esasıyla çalışmaya dahil edilmiştir. Bu 4 okuldan toplam 5-6 öğrenciden oluşan 10 grup katılmıştır. Araştırmanın sonucuna bakıldığında ise oyun alanlarının çocukların özerklik, yeterlilik ve ilişkililik ihtiyaçlarının her birini destekleyebileceğine ulaşılmıştır. Oyun alanından çeşitli oyuncaklardan özgürce seçim yapabildiklerinde özerklik ihtiyaçlarını, farklı seviyedeki zorlukları aşabildiklerinde yetkinlik ihtiyaçlarını, sosyal bağları güçlendikçe de ilişkililik ihtiyaçlarını desteklediği görülmüştür (154).

Anderson ve Whaley (2022) tarafından yapılan çalışmada, Los Angeles’da bulunan katılımcıların 12 yıl boyunca oyun alanı kullanım sıklığını değerlendirmek ve bu kullanım sıklığında etnik farklılıkların COVID-19 pandemisi öncesinde veya pandemi sırasındaki durumunu belirlemek hedeflenmiştir. Çalışma üç yılda bir yapılan anket uygulamasına yanıt veren 4-59 aylık 21.886 katılımcıdan ve annelerinden alınan verileri içermektedir. Sonuç olarak park veya oyun alanı ziyaret sıklığı 2008’den 2017’ye kadar yükselirken 2020’de azaldığı görülmüştür. Etnik grup fark etmeksizin tüm katılımcılarda 2020 yılında COVID-19 pandemisinin de etkisiyle park veya oyun alanı kullanım sıklığı azalma eğiliminde olduğuna ulaşılmıştır (155).

Uluslararası yapılan araştırmalara bakıldığında oyun alanlarının birçok farklı açıdan ele alındığı görülmektedir. Genel olarak açık hava oyun alanları üstünden çalışmalar yapılmış, kapalı oyun alanı olarak ev içi oyun alanı ve kafelerin içindeki oyun alanlarının üstünde durulmuştur. Bu çalışmalarda da ulusal çalışmalarda olduğu gibi nitel çalışmaların ağırlıkta olduğu görülmektedir. Bunun yanında bazı çalışmalarda nicel yöntemlerin de kullanıldığı görülmüştür. Bu araştırmaların sonuçlarına göre oyunun çocuğun psikolojik ihtiyaçlarını, sosyalliğini, yaratıcılığını desteklediği sonucuna ulaşılmıştır. Oyun alanlarının tasarımı açısından bütün çocukları kapsayıcı olması gerektiğine ve aydınlatma, yol gibi giderilmesi gereken sorunlarına da vurgu yapılmıştır.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, uygulanan yöntem, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizinin nasıl yapıldığı tüm ayrıntısı ile verilmiştir.

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırma, kafe ve restoranların içinde bulunan oyun alanlarını çocuk gelişimi açısından incelemeye yönelik bir çalışmadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, mülakat, gözlem yapma ve yazılı dosyaların sistematik analizi gibi nitel veri toplama yöntemleriyle yapılan, duysal bilginin toplanarak ve eylemlerin doğal ortamlarında gerçekçi ve bütüncül bir şekilde oluşturulma sürecini kapsayan bir araştırma çeşididir (156). Merriam'a göre nitel araştırma kapsamında bir kişi fenomenolojik, öyküsel analiz, gömülü teori, eleştirel ya da etnografik bir çalışma yapmadan da nitel bir çalışma yapabilir ve eğitim alanında genellikle temel nitel araştırma kullanılır. Temel nitel araştırma modelinde, araştırmacılar sürecin üstünde durarak anlamlandırmaya çalışırlar (157). Bu çalışmada da araştırmacı kafe ve restoranlarda bulunan oyun alanları kapsamında işletmeci, çocuk gelişimi uzmanları, ebeveyn ve çocukların oyun alanları hakkında görüşleri üzerinden tercih nedenleri anlamaya çalışılmıştır. Bu sebeple araştırmada nitel araştırma modelinin altında temel nitel araştırma modeli kullanılmıştır.

3.2. ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmada amaçlı örneklem yöntemlerinden maksimum çeşitlilik türünden yararlanılmıştır. Maksimum çeşitlilik türünde çalışma grubu belirlenirken inceleme yapılan durum ile ilgili olabildiğince çeşitli kaynaklardan bilgi toplanmasına yardımcı olur (158). Bu nedenle işletmelerin farklı sosyoekonomik düzeylerde olan semtlerde bulunmasında, çocukların yaş ve cinsiyetlerinin çeşitli olmasında, ebeveynlerin yaşlarında ve uzmanların da mesleki kıdemlerinde çeşitlemeler yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul ilinde bulunan 20 kafe veya restoran işletmecisi, 10 ebeveyn, 10 çocuk ve 10 çocuk gelişimi uzmanı oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan kafe veya restoran işletmecilerine ilişkin demografik bilgiler Tablo 3.1'de verilmiştir.

Tablo 3. 1: Araştırmaya katılan kafe veya restoran işletmecilerinin demografik bilgi formu

No	Yaş	Cinsiyet	Medeni Durum	Çocuk Sayısı	Öğrenim Durumu	İşletmenin Türü	İşletmenin Bulunma Süresi (yıl)	Oyun Alanı Bulunma Süresi (yıl)	İşletmenin Bulunduğu Semt
İ1	22	Erkek	Bekar	-	Lisans	Restoran	3	3	Başakşehir
İ2	38	Erkek	Evli	3	Lise	Restoran	14	14	Başakşehir
İ3	25	Erkek	Bekar	-	Ortaokul	Restoran	27	3	Alibeyköy
İ4	27	Erkek	Bekar	-	Yüksek Lisans	Kafe ve restoran	5	4	Bahçeşehir
İ5	48	Erkek	Evli	2	Lise	Restoran	16	7	Florya
İ6	35	Kadın	Evli	1	Lise	Kafe ve restoran	1	1	Esenler
İ7	32	Erkek	Evli	3	Lise	Restoran	10	10	Başakşehir
İ8	25	Kadın	Bekar	-	Lise	Kafe	7	5	Avcılar
İ9	53	Erkek	Evli	2	Lisans	Restoran	17	17	Florya
İ10	25	Erkek	Bekar	-	Lisans	Restoran	2 ay	2 ay	Esenler
İ11	44	Erkek	Evli	2	Lisans	Restoran	1	1	Başakşehir
İ12	46	Erkek	Evli	3	İlkokul	Kafe ve restoran	6	4	Alibeyköy
İ13	42	Erkek	Evli	1	İlkokul	Restoran	4	1,5	Bahçeşehir
İ14	45	Erkek	Evli	3	Ön lisans	Restoran	26	5	Avcılar
İ15	27	Erkek	Bekar	-	Ön lisans	Restoran	20	6	Alibeyköy
İ16	37	Erkek	Evli	2	Lise	Restoran	18	18	Esenler
İ17	50	Erkek	Evli	4	İlkokul	Restoran	15	15	Başakşehir
İ18	45	Erkek	Evli	2	Lise	Restoran	10	10	Başakşehir
İ19	47	Erkek	Evli	3	Ortaokul	Restoran	12	12	Başakşehir
İ20	46	Erkek	Evli	1	Ortaokul	Restoran	30	25	Florya

Tablo 3.1 incelendiğinde; araştırmaya katılan kafe veya restoran işletmecilerinin en küçük 22 en büyük ise 50 yaşında olduğu görülmüştür. İşletmecilerin cinsiyetlerine bakıldığında 18 erkek 2 kadın araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır. İşletmecilerin medeni durumuna bakıldığında 6'sının bekar, 14'ünün evli olduğu görülmüştür. İşletmecilerin bekar olanların çocuğunun olmadığı evli olanlardan ise 3'ünün 1 çocuğu, 5'inin 2 çocuğu, 5'inin 3 çocuğu ve 1'inin 4 çocuğu olduğu saptanmıştır. İşletmecilerin öğrenim durumlarına bakıldığında 3'ünün ilkokul, 3'ünün ortaokul, 7'sinin lise, 2'sinin ön lisans, 4'ünün lisans ve 1'inin yüksek lisans mezunu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan işletmecilerin 16'sının restoran, 3'ünün kafe ve restoran ve 1'inin kafe işlettiği tespit edilmiştir. İşletmelerde oyun alanı bulunma sürelerine bakıldığında en az 2 ay en çok ise 25 yıldır oyun alanı olan işletmelerin varlığı görülmüştür. İşletmelere bakıldığında 7'sinin Başakşehir, 3'ünün Alibeyköy, 2'sinin Bahçeşehir, 3'ünün Florya, 3'ünün Esenler, 2' sinin Avcılar semtlerinde olduğu görülmüştür. Bu soruların yanında ayrıca işletmecilere oyun alanını oluştururken çocuk gelişimi uzmanından destek alma durumları sorulmuş sadece İ8 kodlu katılımcının altyapı çalışmaları konusunda destek

aldığı diğer işletmecilerin ise destek almadığı görülmüştür. Araştırmaya katılan ebeveynlerin demografik bilgileri Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3. 2: Araştırmaya katılan ebeveynlerin demografik bilgi dağılımı

No	Yaş	Cinsiyet	Öğrenim Durumu	Medeni Durumu	Çalışma Durumu	Meslek	Algılanan Gelir Durumu	Çocuğunun yaşı	Kafe ve restoranları kullanma sıklığı
E1	39	Kadın	Lisans	Evli	Çalışıyor	Öğretmen	Orta	7	Nadiren
E2	41	Kadın	Lisans	Evli	Çalışıyor	Öğretmen	Orta	6	Nadiren
E3	36	Kadın	Lise	Evli	Çalışmıyor	Ev Hanımı	Orta	8	Nadiren
E4	39	Kadın	Lise	Evli	Çalışmıyor	Ev Hanımı	Orta	4	Nadiren
E5	32	Kadın	Ön lisans	Evli	Çalışmıyor	Ev Hanımı	Orta	6	Sık Sık
E6	30	Kadın	Lise	Evli	Çalışmıyor	Kuaför	Orta	8	Nadiren
E7	41	Kadın	Ön lisans	Evli	Çalışıyor	Memur	Orta	8	Nadiren
E8	31	Kadın	Lise	Evli	Çalışıyor	Muhasebeci	Orta	4	Nadiren
E9	36	Kadın	Lise	Evli	Çalışmıyor	Ev Hanımı	Orta	4	Nadiren
E10	38	Kadın	Ön lisans	Evli	Çalışmıyor	Grafiker	Orta	8	Sık sık

Tablo 3.2 incelendiğinde; araştırmaya katılan ebeveynlerin en küçük 30 en büyük 41 yaşında olduğu görülmüştür. Ebeveynlerin cinsiyetine bakıldığında hepsinin kadın olduğu saptanmıştır. Araştırmaya katılan ebeveynlerin öğrenim durumlarına bakıldığında 5’inin lise, 3’ünün ön lisans ve 2’sinin lisans mezunu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynlerin medeni durumlarına bakıldığında hepsinin evli olduğu görülmüştür. Ebeveynlerin çalışma durumuna bakıldığında 6’sının çalışmıyor, 4’ünün çalışıyor olduğu belirlenmiştir. Ebeveynlerin mesleklerine bakıldığında 2’sinin öğretmen, 4’ünün ev hanımı, 1’inin kuaför, 1’inin memur, 1’inin muhasebeci ve 1’inin grafiker olduğu görülmüştür. Ebeveynlerin algılanan gelir durumuna bakıldığında hepsinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ebeveynlerin çocuğunun yaşı durumuna bakıldığında 3’ünün 4 yaşında, 2’sinin 6 yaşında, 1’inin 7 yaşında, 4’ünün 8 yaşında çocuğu olduğu saptanmıştır. Ebeveynlerin kafe ve restoranları kullanma sıklığına bakıldığında ise 8’inin nadiren, 2’sinin sık sık kullandığı görülmüştür. Araştırmaya katılan çocuklara ait demografik bilgiler Tablo 3.3’te verilmiştir.

Tablo 3. 3: Araştırmaya katılan çocukların demografik bilgi dağılımı

No	Yaş	Cinsiyet
Ç1	82 ay	Kız
Ç2	70 ay	Kız
Ç3	96 ay	Kız
Ç4	48 ay	Kız
Ç5	101 ay	Erkek
Ç6	92 ay	Kız
Ç7	95 ay	Erkek
Ç8	49 ay	Erkek
Ç9	45 ay	Kız
Ç10	101 ay	Erkek

Tablo 3.3 incelendiğinde; araştırmaya katılan çocukların en küçük 45 aylık en büyük ise 101 aylık olduğu belirlenmiştir. Çocukların cinsiyetlerine bakıldığında ise 4 erkek ve 6 kızın araştırmaya gönüllü olarak katıldığı görülmektedir. Araştırmaya katılan çocuk gelişimi uzmanlarına ait demografik bilgiler Tablo 3.4’te verilmiştir.

Tablo 3. 4: Araştırmaya katılan çocuk gelişimi uzmanlarının demografik bilgi dağılımı

No	Yaş	Cinsiyet	Öğrenim Durumu	Meslek	Mesleki Kıdem (yıl)	Çalışma Durumu	Unvanı
U1	32	Kadın	Yüksek Lisans	Akademisyen	10	Çalışıyor	Uzman
U2	31	Kadın	Yüksek Lisans	Çocuk Gelişimci	5	Çalışıyor	Uzman
U3	27	Kadın	Yüksek Lisans	Akademisyen	6 ay	Çalışıyor	Uzman
U4	27	Kadın	Yüksek Lisans	Çocuk Gelişimci	4,5	Çalışıyor	Uzman
U5	28	Kadın	Doktora	Akademisyen	5	Çalışıyor	Araştırma görevlisi
U6	29	Kadın	Yüksek Lisans	Çocuk Gelişimci	2	Çalışmıyor	Uzman
U7	26	Kadın	Yüksek Lisans	Çocuk Gelişimci	4	Çalışıyor	Uzman
U8	44	Kadın	Yüksek Lisans	Çocuk Gelişimci	1	Çalışmıyor	Uzman
U9	32	Kadın	Yüksek Lisans	Akademisyen	7	Çalışıyor	Araştırma görevlisi
U10	28	Kadın	Yüksek Lisans	Çocuk Gelişimci	3	Çalışıyor	Uzman

Tablo 3.4 incelendiğinde; araştırmaya katılan çocuk gelişimi uzmanlarının en küçük 27 en büyük 44 yaşında olduğu görülmüştür. Çocuk gelişimi uzmanlarının cinsiyetine bakıldığında hepsinin kadın olduğu saptanmıştır. Çocuk gelişimi uzmanlarının öğrenim durumuna bakıldığında 9’unun yüksek lisans 1’inin doktora mezunu olduğu belirlenmiştir. Çocuk gelişimi uzmanlarının mesleklerine bakıldığında 4’ünün akademisyen ve 6’sının çocuk gelişimci olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çocuk gelişimi uzmanlarının mesleki kıdemlerine bakıldığında en az 6 ay en çok 10 yıl olduğu görülmüştür. Çocuk gelişimi uzmanlarının çalışma durumuna bakıldığında 8’inin çalıştığı

ve 2'sinin çalışmadığı belirlenmiştir. Çocuk gelişimi uzmanlarının unvanlarına bakıldığında 8'inin uzman, 2'sinin araştırma görevlisi olduğu saptanmıştır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada kafe ve restoranlarda bulunan oyun alanlarının incelenmesi amacıyla veri toplama aracı olarak oyun alanı gözlem formu, işletmeci, ebeveyn, çocuk ve uzmanlar için ayrı ayrı hazırlanan demografik bilgi formu ve görüşme formlarıyla toplanmıştır. Veriler işletmecilerle yüz yüze, uzmanlarla telefon veya internet yoluyla, ebeveyn ve çocuklarla ise yüz yüze veya telefon yoluyla görüşülerek toplanmıştır. Görüşmelerde uzman görüşünden yararlanarak araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır.

3.3.1. Ebeveyn Demografik Bilgi Formu

Bu çalışmada, araştırmacı tarafından hazırlanan “Ebeveyn Demografik Bilgi Formu” kullanılmıştır. Bu form, ebeveynin demografik bilgilerine ulaşmak amacıyla kullanılmış ve 9 soruya yer verilmiştir. Bu sorular; yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, medeni durumu, çalışma durumu, mesleği, algılanan gelir durumu, çocuğunun yaşı, kafe ve restoran kullanma sıklığı şeklinde oluşturulmuştur.

3.3.2. Ebeveyn Görüşme Formu

Görüşme formu oluşturulurken ilgili literatür taranmış ve sonrasında hazırlanan sorularla ilgili çocuk gelişimi alanında uzman 3 kişiden görüş alınmıştır. Başlangıçta araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış 8 sorudan oluşan görüşme formu oluşturulmuş daha sonrasında uzmanlardan alınan görüşler doğrultusunda düzeltmeler yapılarak görüşme formu 6 sorudan oluşan son haline ulaşmıştır. Ebeveynlerin kafe ve restoranlarda bulunan oyun alanlarına dair görüşlerini belirlemek amacıyla konuya ilişkin sorular yöneltilmiştir. Ebeveynlerin verdikleri yanıtlara göre görüşme süresi 5-10 dakika arasında değişmektedir. Görüşme formu soruları EK-1’ de verilmiştir.

3.3.3. Çocuk Demografik Bilgi Formu

Bu çalışmada, araştırmacı tarafından hazırlanan “Çocuk Demografik Bilgi Formu” kullanılmıştır. Bu form araştırmaya katılan çocukların demografik bilgilerine

ulaşmak için hazırlanmıştır. Form ocuğun cinsiyeti ve doğum tarihini içeren 2 sorudan oluşturulmuştur.

3.3.4. ocuk Görüşme Formu

ocuk görüşme formu hazırlanırken literatür incelenmiş ve hazırlanan sorular hakkında ocuk gelişimi alanında uzman 3 kişinin görüşleri alınmıştır. Bu sürecin sonucunda görüşme soruları araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Bu form çocukların kafe ve restoranlarda bulunan oyun alanları hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla oluşturulmuştur. Çocuklara önce kafe veya restoranda bulunan bir oyun alanı fotoğrafı gösterilmiş ve onun üstünden sorular sorulmuştur. Çocukların verdikleri yanıtlara göre görüşme süresi 3-5 dakika arasında değişmektedir. Çocuklar için oluşturulan görüşme formu EK-2’de verilmiştir.

3.3.5. İşletmeci Demografik Bilgi Formu

Bu çalışmada, araştırmacı tarafından hazırlanan “İşletmeci Demografik Bilgi Formu” kullanılmıştır. Bu form araştırmaya katılan kafe veya restoran işletmecilerinin demografik bilgilerini belirlemek amacıyla hazırlanmış ve bu amaçta veri toplamak için 9 soruya yer verilmiştir. Bu sorular; yaşı, cinsiyeti, medeni durumu, öğrenim durumu, ocuk varlığı, ocuk sayısı, işletme türü, işletmenin bulunma süresi, işletmedeki oyun alanının bulunma süresi şeklinde-dir.

3.3.6. İşletmeci Görüşme Formu

Kafe veya restoran işletmecisi için görüşme formu hazırlanırken ilgili literatür incelenmiş ve oluşturulan sorular hakkında ocuk gelişimi alanında uzman 3 kişinin görüşü alınmıştır. Gerekli düzeltmeler sonucunda araştırmacı tarafından 7 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Bu form işletme yöneticilerinin kafe ve restoranlarda bulunan oyun alanları hakkındaki görüşlerine ulaşabilmek amacıyla yapılmıştır. İşletmecilerin verdikleri yanıtlara göre görüşme süresi 5-10 dakika arasında değişmektedir. İşletmeci görüşme formu soruları EK-3’te verilmiştir.

3.3.7. ocuk Gelişim Uzmanı Demografik Bilgi Formu

Bu çalışmada, araştırmacı tarafından hazırlanan “ocuk Gelişim Uzmanı Demografik Bilgi Formu” kullanılmıştır. Bu form, ocuk gelişim uzmanının demografik bilgilerine ulaşmak amacıyla kullanılmış ve 7 soruya yer verilmiştir. Bu sorular; yaş,

cinsiyet, öğrenim durumu, meslek, mesleki kıdem, çalışma durumu ve unvan şeklinde oluşturulmuştur.

3.3.8. Çocuk Gelişim Uzmanı Görüşme Formu

Çocuk gelişim uzmanı görüşme formu hazırlanırken ilgili literatür taranmış ve hazırlanan sorular hakkında çocuk gelişimi alanında uzman olan 3 kişiden görüş alınmıştır. Uzmanların verdiği dönütler doğrultusunda araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış 4 soruluk görüşme formu oluşturulmuştur. Bu form çocuk gelişimi uzmanlarının kafe veya restoranlardaki oyun alanları hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Çocuk gelişimi uzmanlarının verdikleri yanıtlara göre görüşme süresi 10-15 dakika arasında değişmektedir. Çocuk gelişim uzmanı görüşme formu EK-4'te verilmiştir.

3.3.9. Kafe ve Restoranlarda Bulunan Oyun Alanı Gözlem Formu

Kafe ve restoranlarda bulunan oyun alanı gözlem formu oluşturulurken ilgili kişilerle görüşmeler yapılmış ve literatür taranmıştır. Hazırlanan içerikle ilgili olarak çocuk gelişimi alanında uzman 3 kişinin görüşü alınmış ve verilen dönütler doğrultusunda araştırmacı tarafından gözlem formu oluşturulmuştur. Formda oyun alanında bulunan oyuncakları tanıtan, oyuncakları gelişim alanlarına göre ayıran, oyun alanının fiziksel yapısını içeren sorular bulunmaktadır. Oyun alanı gözlem formu soruları EK-5'te verilmiştir.

3.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Kafe ve restoranlarda bulunan oyun alanlarının çocuk gelişimi açısından incelenmesini amaçlayan bu çalışma için Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 16.09.2022 tarihli 21/8 sayılı karar ile Etik Kurul Onayı alınmıştır (EK-6). Açık uçlu sorulardan oluşturulan yarı yapılandırılmış formlar 3 çocuk gelişimi uzmanının görüşüne sunulurken geri bildirimler doğrultusunda form son halini almış ve görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Asıl görüşmelere başlanmadan pilot çalışma yapılarak değerlendirilmiştir. Bu çalışma sonrasında asıl veri toplama sürecine başlanmıştır. Görüşme ve gözlemler Mart 2024 – Ağustos 2024 tarihleri arasında yapılmıştır.

Araştırmaya katılan işletmeciler, araştırmacı tarafından İstanbul'un ilçelerinin sosyoekonomik düzeyleri göz önünde tutularak işletmeler, çeşitli olacak şekilde seçilmiştir. İşletmecilerle olan görüşmelerin tümü yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşme öncesi gönüllü onam formu yazılı olarak okutulmuş ve izin alındıktan sonra tekrar dinleyebilmek ve alıntı yapabilmek amacıyla ses kaydı alınmıştır. Görüşmelerde önce "Demografik Bilgi Formu" soruları cevaplandıktan sonra görüşme formundaki sorular sorularak gerekli yerlerde sorular eklenmiştir. Bunlara ek olarak işletmecilerle yapılan görüşme bittikten sonra kafe ve restoranda bulunan oyun alanı araştırmacı tarafından gözlemlenmiş, tekrar inceleyebilmek amacıyla fotoğrafları çekildikten sonra "Oyun Alanı Gözlem Formu" doldurulmuştur.

Uzman, ebeveyn ve çocuk katılımcılara araştırmacı kişisel olarak ulaşmıştır. Ebeveyn, uzman ve çocuklarla olan görüşmeler katılımcılarla ortak olarak planlanan yüz yüze, telefon veya online görüşme olarak gerçekleştirilmiştir. Ebeveyn, çocuk ve uzmanlarla olan görüşmelerde katılımcıların izinleri görüşmenin yüz yüze, telefonla veya online yapılma durumuna göre yazılı veya sözlü olarak alındıktan sonra tekrar dinleyerek alıntı yapabilme amacıyla görüşmeler ses kaydı altına alınmıştır. Ebeveyn ve uzmanlarla olan görüşmelerde önce "Demografik Bilgi Formu" soruları cevaplandıktan sonra görüşme formundaki sorular sorularak gerekli yerlerde sorular eklenmiştir. Çocuklarla olan görüşmelerde ise "Demografik Bilgi Formu" soruları cevaplandıktan sonra çocuklara örnek bir oyun alanı fotoğrafı gösterilmiş ve bu fotoğraf üzerinden görüşme soruları sırayla sorulmuş, gereken yerlerde soru eklenmiştir.

3.5. VERİLERİN ANALİZİ

Miles ve Huberman (1994), nitel veri analizi yapma sürecini; verileri işleme, verilerin gösterimi ve sonuçlandırma olarak ifade etmektedir (159). Çalışmada bulunan işletmeci, ebeveyn, çocuk ve uzmanlarla yapılan görüşmeler tümevarımcı içerik analizi yöntemi ile ele alınmıştır. İçerik analizi yoluyla katılımcılardan toplanan veriler adlandırılmış; birbiriyle benzer içerikte olan ve birbiri ile ilişkisi olduğu görülen veriler belli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek yorumlanmıştır. İçerik analiziyle katılımcıların görüşlerinin içerikleri sistematik olarak tanımlanmıştır (160). Oyun alanı gözlem formlarında ise betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analiz yönteminde veriler belirlenmiş temalara göre yorumlanır. Bunu gerçekleştirebilmek için kavramsal bağlam göz önünde bulundurularak genel bir çerçeve oluşturulmaktadır.

Oluşturulan bu çerçeveden yararlanılarak veriler tekrar düzenlenmekte ve kodlanmaktadır. Betimsel analiz yöntemi araştırmada bulunan verilerin okuyuculara net ve yorumlanmış olarak iletilmesini amaçladığından dolayı araştırmada katılımcıların görüşlerine ait alıntılar çok sık görülmektedir (161).

Verilerin analizinde araştırmaya katılan işletmeci, çocuk gelişimi uzmanı, ebeveyn ve çocuklarla yapılan görüşmelerde alınan kayıtlar araştırmacı tarafından dinlenmiş ve elektronik ortamda transkript edilerek yazılmıştır. Katılımcı gizliliği esasına dayanarak transkriptlerde ve çalışmada kullanılmak üzere katılımcılara sembolik ifadeler verilmiş ve bu ifadeler çalışmanın katılımcı bölümünde detaylıca ifade edilmiştir. Örneğin “İ” kafe ve restoran işletmecisini, “U” çocuk gelişimi uzmanını, “E” ebeveyni, “Ç” çocuğu ve bu harflerin yanındaki sayılar ise katılımcı numarasını ifade etmektedir.

Transkriptler oluşturulduktan sonra her bir katılımcının yanıtları araştırmacı tarafından birçok kez okunarak önemli ifadeler belirlenmiştir. Belirlenen ifadeler renklendirilerek belirtilmiş, kodlama işlemi yapılmıştır. Araştırmada kodlar, sembolik olarak kullanılan özetleyici ya da kısa ifadeler aracılığıyla açıklanmıştır. Daha sonrasında kodlanan ve anlam bakımından ilişkisi olan ifadeler ise temalaştırılmıştır. Belirlenen temaların doğrultusunda alt temalar oluşturulmuş ve bulgular yorumlanmıştır. Bulgular kısmında katılımcıların görüşme esnasında verdiği cevaplardan doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Kafe ve restoranda bulunan oyun alanıyla ilgili doldurulan gözlem formu bilgileri ve çekilen fotoğraflar elektronik ortama aktarılmıştır. Daha sonrasında fotoğraflar araştırmacı tarafından incelenerek gözlem formları tekrar tekrar kontrol edilmiştir. Bunların sonucunda gözlem formları son halini almıştır.

4. BULGULAR

Bu çalışmada bulgular gözlem formları ve görüşme verileri işlenerek nitel araştırma süreciyle oluşturulmuştur. Katılımcıların ifade ettiği sözel verilerin çözümlenmesiyle ulaşılan bulgular çalışmanın dört temasıyla ilişkilendirilmiştir. Bu temalar tablolar ve görüşme belgelerinden alınan ifade örnekleriyle yorumlanmıştır. Ulaşılan dört tema şu şekildedir: Kafe ve Restoran İşletmecilerine Göre Oyun Alanı Değerlendirmeleri, Çocuk Gelişimi Uzmanlarına Göre Oyun Alanı Değerlendirmeleri, Ailelere Göre Oyun Alanı Değerlendirmeleri, Çocuklara Göre Oyun Alanı Değerlendirmeleri.

4.1. KAFE VE RESTORAN İŞLETMECİLERİNE GÖRE OYUN ALANI DEĞERLENDİRMELERİ

Araştırmada, kafe ve restoran işletmecileriyle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış ve görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Kayıtlar elektronik ortamda yazıya dökülmüştür. Veri üzerinde analiz yapılarak oluşturulan kodlar temalarla ilişkilendirilmiştir

Veri analizi sonucunda işletmecilerin oyun alanları konusunda genel olarak ortaya koydukları görüşlerin beş alt tema altında kümelendiği görülmüştür: Çocuk oyun alanı oluşturulma sebepleri, çocuk oyun alanında dikkat edilen hususlar, işletmecilere göre çocuk oyun alanının olumlu ve olumsuz yanları, çocuk oyun alanlarının yapısı ve işleyişi, çocuk oyun alanı iyileştirmeleri.

4.1.1. Çocuk Oyun Alanı Oluşturulma Sebepleri

İşletmecilere yöneltilen “İşletmenizde neden çocuklar için bir oyun alanı yapma gereği duydunuz?” sorusu sonucunda Tablo 4.1’de çocuk oyun alanı oluşturma sebepleri alt temasının kodları ve frekansları gösterilmiştir.

Tablo 4. 1: İşletmecilerin çocuk oyun alanı oluşturma sebeplerine ait kodlama ve sıklık bilgileri

Alt tema	Kod	f
Çocuk oyun alanı oluşturulma sebepleri	Ailelerin rahatlığı	16 (İ1, İ2, İ4, İ5, İ6, İ7, İ8, İ9, İ10, İ11, İ12, İ14, İ15, İ16, İ17, İ18)
	Çocukların eğlenceli vakit geçirmesi	5 (İ1, İ10, İ12, İ16, İ18)
	Çocukların oyun oynaması	4 (İ2, İ7, İ11, İ16)
	Ailelere hitap etmek	4 (İ1, İ3, İ4, İ6)
	İşletmenin tercih edilmesi	4 (İ2, İ4, İ5, İ7, İ11)
	Gelecek müşterileri memnun etmek	3 (İ8, İ15, İ20)
	Müşteri isteği	2 (İ13, İ19)
	Ailelerin çocuksuz zaman geçirmesi	2 (İ2, İ12)
	Çocuğun işletmede oluşturduğu kargaşayı engellemek	1 (İ5)
	Yakın çevredeki işletmelerde oyun alanı bulunmaması	1 (İ6)
	Çalışan ailelerin çocuklarını sosyalleştirmesi	1 (İ3)
	Çocukların ailelerini sürekli meşgul etmesi	1 (İ17)
	Mekânda oyun alanı eksikliğinin tespiti	1 (İ20)

Tablo 4.1 incelendiğinde; 16 kişinin ailelerin rahatlığı, 5 kişinin çocukların eğlenceli vakit geçirmesi, 4 kişinin çocukların oyun oynaması, 4 kişinin ailelere hitap etmek, 4 kişinin işletmenin tercih edilmesi, 3 kişinin gelecek müşterileri memnun etmek, 2 kişinin müşteri isteği, 2 kişinin ailelerin çocuksuz zaman geçirmesi, 1 kişinin çocuğun işletmede oluşturduğu kargaşayı engellemek, 1 kişinin yakın çevrelerdeki işletmelerde oyun alanı bulunmaması, 1 kişinin çalışan ailelerin çocuklarını sosyalleştirmesi, 1 kişinin çocukların ailelerini sürekli meşgul etmesi ve 1 kişinin de mekanda oyun alanı eksikliğinin tespiti kodlarından bahsettiği görülmüştür. İşletmecilerin oyun alanı oluşturulma sebepleri sorusuna en fazla; ailelerin rahatlığı, en az da çocuğun işletmede oluşturduğu kargaşayı engellemek, yakın çevredeki işletmelerde oyun alanı bulunmaması, çalışan ailelerin çocuklarını sosyalleştirmesi, çocukların ailelerini sürekli meşgul etmesi ve mekânda oyun alanı eksikliğinin tespiti yanıtlarını vermişlerdir.

Katılımcıların çoğunun çocuk oyun alanı oluşturma sebebi olarak ailelerin rahatlığından bahsettikleri görülmektedir. Bu konuda İ1 “*Biraz daha aileler rahat bir şekilde yemek yesin ve çocukları da daha rahat bir şekilde hani sık boğaz etmeden eğlenceli bir vakit geçirsin diye yapıldı çocuk alanları.*” şeklinde ifade ederken, İ4 “*Aileler geldiklerinde çocuklarını rahat rahat oyun parklarına bırakmaları için hem*

kendileri rahat ediyorlar hem bizim için çok olumlu bir çalışma. Ondan dolayı oyun parkı yapıldı.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Katılımcıların çocukların eğlenceli vakit geçirmesi konusunun üstünde de oldukça fazla durduğu görülmektedir. Bu konuda İ10 “*Çocukların eğlenebilecek bir alanı olması için.*” şeklinde görüşlerini ifade ederken, İ12 “*Onlar orada eğlenirken aileler de keyifli vakit geçiriyor.*” şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

Katılımcılardan İ16 çocukların oyun oynaması koduna dair “*Aslında bizim ilk başlangıç yapmamızdaki sebep aileler yemeğini yerken çocukların oyun alanında oynaması.*” şeklinde görüşlerini bildirirken İ7 ise “*Gelen misafirlerimizin daha rahat yemek yemesi için çocukların da yemek yerken oynaması için.*” şeklinde görüşlerini bildirmiştir.

Ailelere hitap etmek konusunda İ4 kodlu katılımcı düşüncelerini şu şekilde ifade ederken; “*Şöyle, zaten alkolsüz bir işletme olduğumuz için daha çok ailelere yönelik bir iş yapıyoruz.*”, İ1 kodlu katılımcı da “*Genelde zaten aileler gelsin diye yapıldı bu restoran.*” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Katılımcıların oyun alanı oluşturma sebebi olarak işletmenin tercih edilmesinden de bahsettiği görülmüştür. Bu konuda İ11 “*Daha sonra da burayı tekrardan tercih etsinler diye.*” şeklinde bahsederken İ5 ise “*Yani bu olduğu için bizi tercih eden çok misafirimiz de var.*” şeklinde bahsetmiştir.

Gelecek müşterileri memnun etmek kodunda katılımcılardan İ15 “*Müşterinin daha çok keyif alması için daha rahat yemek yemesi için bu sebeple oyun alanı oluşturduk.*” şeklinde bahsetmiş ve İ8 de “*Biz müşteri istiyoruz. Müşterilerimiz aileli ve çocuklu oluyor. Onlar için rahat ve huzurlu bir ortam yaratmak adına.*” şeklinde bahsetmiştir.

Katılımcılardan İ19 müşteri isteği koduna dair “*Çocukların isteği üzerine, ailelerin de isteği üzerine. Gerekli olduğu için. Biz de yaptık*” şeklinde görüşlerini bildirirken İ13 de “*İstek vardı zaten.*” şeklinde görüşlerini ilave etmiştir.

İşletmeciler çocuk oyun alanı oluşturma sebeplerinden bir diğerinin de ailelerin çocuksuz zaman geçirmesi olduğunu ifade etmişlerdir. Bu konuda İ12 kodlu katılımcı “*Çünkü ailelerin daha rahat sosyal bir yaşantı sürdürebilmeleri için çocuklardan bir bakıma uzaklaşmaları gerekiyor.*” şeklinde görüşlerini ifade ederken İ2 kodlu katılımcı

da “Çocuğa yemek yedikten sonra içeride mesela birbirlerine daha zaman ayırmaları için.” şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

Katılımcıların çocuk oyun alanı oluşturma sebepleri alt temasında ürettikleri diğer kodlara ilişkin ifade örnekleri şöyledir:

“...sabah kahvaltıda ya da akşam yemeğinde o çocuklardaki o curcunayı engellemek için güzel bir taktik” İ5

“Eşimle birlikte işletiyoruz onunla civarda böyle bir yer olmadığı için o yüzden açtık...” İ6

“...aileler geliyor. Yemek yiyorlar. Çocukların da malum işlerinden dolayı bir yere götüremiyorlar. Onların zaman geçirmesini sağlıyor.” İ3

“...Çünkü aile müşterimiz çok fazla olduğundan dolayı bir müddet sonra böyle bir şeyin restoranımızda eksik olduğunu tespit edilip böyle bir adım atılmış...” İ20

“...Çocuklar ailelerine rahat bir yemek yedirmediği için...” İ17

4.1.2. Çocuk Oyun Alanında Dikkat Edilen Hususlar

İşletmecilere yöneltilen “Oyun alanını oluştururken nasıl bir yol izlediniz?” ve “Oyun alanını oluştururken nelere dikkat ettiniz?” soruları sonucunda Tablo 4.2’de çocuk oyun alanında dikkat edilen hususlar alt temasının kodları ve frekansları gösterilmiştir.

Tablo 4. 2: Çocuk oyun alanlarında dikkat edilen hususlara ait kodlama ve sıklık bilgileri

Alt tema	Kod	f
Çocuk oyun alanlarında dikkat edilen hususlar	Mekân içindeki boş alanın büyüklüğü	8 (İ2, İ8, İ10, İ12, İ13, İ15, İ18, İ19)
	Çocukların zarar görmemesi	6 (İ3, İ8, İ9, İ15, İ18, İ19)
	Çocuk yaş sınırlandırması	4 (İ7, İ8, İ9, İ10)
	Yumuşak zemin	4 (İ1, İ4, İ8, İ15)
	Oyuncak çeşitliliği	4 (İ4, İ6, İ8, İ10)
	İşletmecinin düşüncesi	3 (İ6, İ17, İ20)
	Alanın temizliği	3 (İ3, İ14, İ18)
	Çocukların güzel vakit geçirmesi	3 (İ11, İ14, İ16)
	Köşe bariyerleri	3 (İ1, İ8, İ15)
	Çevre işletmelerdeki oyun alanlarından esinlenme	2 (İ5, İ20)
	Ses Yalıtımı	2 (İ1, İ8)
	Oyun ablasının bulunması	2 (İ7, İ18)
	Çocukların rahatlığı	2 (İ12, İ14)
	Yaşa uygun oyuncak seçimi	1 (İ2)
	Çocukların sağlığına uygun koşullar	1 (İ15)
	Ailelerin oyun alanını görebilmesi	1 (İ1)
	Güvenli oyuncak seçimi	1 (İ2)

Tablo 4.2 incelendiğinde; mekân içindeki boş alanın büyüklüğü kodunda 8 kişi, çocukların zarar görmemesi kodunda 6 kişi, çocuk yaş sınırlandırması kodunda 4 kişi, yumuşak zemin kodunda 4 kişi, oyuncak çeşitliliği kodunda 4 kişi, işletmecinin düşüncesi kodunda 3 kişi, alanın temizliği kodunda 3 kişi, çocukların güzel vakit geçirmesi kodunda 3 kişi, köşe bariyerleri kodunda 3 kişi, yaşa uygun oyuncak seçimi kodunda 2 kişi, çevre işletmelerdeki oyun alanlarından esinlenme 2 kişi, ses yalıtımı kodunda 2 kişi, oyun ablasının bulunması kodunda 2 kişi, çocukların rahatlığı kodunda 2 kişi, çocukların sağlığına uygun koşullar kodunda 1 kişi, ailelerin oyun alanını görebilmesi kodunda 1 kişi ve güvenli oyuncak seçimi kodunda ise 1 kişi görüşlerini bildirmiştir.

Katılımcıların çoğunun çocuk oyun alanı oluştururken dikkat ettiği hususa mekân içindeki boş alanın büyüklüğü olarak bahsettiği görülmüştür. Bu konuda İ8 kodlu katılımcı “Genel olarak şimdi restoranlar olsun ve kafeler olsun, o tür yerlerde oyun alanı kurulduğu zaman oyun alanının genelde dükkân içerisindeki boşluk atıyorum 10 metrekare bir yerimiz vardır. 10 metrekare boş olan yerimizdir. Onu çevirebiliyoruz.” şeklinde görüşlerini bildirirken İ19 kodlu katılımcı “Burada bir boşluk vardı. O boşluğu değerlendirmek istedik biz de. Çocuklar için uygun gördük. Biz de oyun parkı yaptık.” şeklinde görüşlerini bildirmiştir.

Katılımcıların çocukların zarar görmemesi konusunun da oldukça üstünde durdukları görülmektedir. Bu konuda İ15 kodlu katılımcı *“Öncelikle çocukların güvenliğini düşündük. Çocuklara herhangi bir şekilde zarar verebilecek, onların sağlığıyla ilgili bir sorun teşkil edebilecek herhangi bir durumdan hepsinden kaçındık.”* Şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. İ4 kodlu katılımcı da *“Öncelikle çocukların güvenliğini düşündük. Her tarafta yumuşak kaplamalarımız var bizim. Hani düşme olabilir, bir şey olabilir. Çocuklar zarar görmesin diye.”* şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Katılımcılar çocuk yaş sınırlandırması konusundan bahsetmiştir. İ9 kodlu katılımcı *“...Aldığınız alan 5 ile 9 yaş arasındaki çocuklar. Yani kendi ihtiyacını görebilecek. Aynı zamanda gözlem altında bazı eğlenceler düzenlediğinde oynayabilecek. Onun üstteki çocukları da oraya sokamazsınız.”* şeklinde ifadeler kullanırken İ8 kodlu katılımcı *“Onun dışında 6 yaş üzeri çocukları genellikle almamak zorundayız. Çünkü 6 yaş üzeri çocukların yaş seviyesiyle 3 yaş çocukların seviyesi bir değil. Bu bazen oyun içerisinde şiddete bile dönüşebiliyor.”* şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Yumuşak zeminin çocuk oyun alanında dikkat edilen hususlardan biri olduğunu söyleyen katılımcılardan İ8 *“Tabanlarına yalıtım yaptırdık. Hani yere düştüğünde veya kafasını sağa sola duvara çarptığında zarar görmesin diye.”* şeklinde bahsetmiş, İ1 kodlu katılımcı da *“Özellikle yerde yumuşak bir zemin kullandık ki düştüğü zaman bir sıkıntı yaşamasin diye.”* şeklinde bahsetmiştir.

Oyuncak çeşitliliğinden bahseden İ6 şu sözlerle ifade ederken: *“Masa, sandalye, işte hamur, kinetik kum gibi şeyler koyacağız.”*, İ4 şu şekilde ifade etmiştir: *“Çocukların daha çok eğlenebileceği, mesela bizim oyun alanımızda top havuzu var, kaydırak var, trambolin var, çeşitli oyun makineleri var. Çocukların eğlenebileceği, basit ama onları çeken şeyler olsun istedik.”*

İşletmecinin düşüncesine dikkat edildiğinden bahseden katılımcılardan İ17 kodlu katılımcı *“İşletme tarafı istediği için oyun salonu koydurmuş.”* Şeklinde ifade ederken İ6 kodlu katılımcı şunları ilave etmiştir: *“Aslında birazcık kendi fikrimize ilerledik.”*

İ18 kodlu katılımcıya göre alanın temizliği önemli noktalardan biridir ve *“Hijyene ve çocukların güvenliğine.”* şeklinde bu görüşünü dile getirmiştir. İ14 kodlu katılımcı da bu görüşü destekleyen düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir: *“Yani en başta hijyen tabii ki.”*

Çocukların güzel vakit geçirmesinden bahseden katılımcılardan İ14 “Çocukların rahatlıkla eğlenebileceği bir alan olmasına dikkat ettik.” ifadeleriyle düşüncesini anlatırken İ11 kodlu katılımcı “Böyle büyük firmalarda çocuklar için yani restoran ortamında güzel vakitler, aileler yemek yiyorken güzel vakit geçirsinler diye oluşturulmuş yani.” ifadeleriyle düşüncesini anlatmıştır.

Köşe bariyerlerine özellikle dikkat ettiklerini söyleyen İ1 kodlu katılımcı şu şekilde bahsetmiştir: “Oyun alanını oluştururken dikkat ettiğimiz şeyler köşe bariyer bölümleri. Özellikle onlara çok dikkat ettik. Köşe bir yer bırakmadık ki düştüğü zaman kafasını bir yere çarptığında bir problem yaşamamasın.”, İ15 kodlu katılımcı ise şu şekilde bahsetmiştir: “Duvarlar, kolonlar olsun, cam mekanlar olsun hepsi korumalı. Çocukların düşüp darbe alabileceği şeylerden kaçındık.”

Çevre işletmelerdeki oyun alanlarından esinlenme konusundan bahseden İ20 kodlu katılımcı “Sağdan soldan restoranlarda olan yerleri gezerek, görerek biz daha iyisini nasıl yapabiliriz onlarınkine bakarak kafamızda bir şey şekillendi ve bu şekilde oluşumu sağlar.” şeklinde ifade ederken İ5 “Ya hani emsalleri ne? Daha hani bizim seviyemizde olan restoranların, oyun alanların hani nasıl bir konsept yapmışlar? Onu inceledik, baktık.” şeklinde ifade etmiştir.

Ses yalıtımı konusunda İ8 kodlu katılımcı “...Onun dışında duvarlarımıza böyle kalın strafor dan yalıtım yaptırdık.” Şeklinde görüşlerini bildirmiştir. İ1 kodlu katılımcı da “Oyun alanlarını yaparken hem ailenin görebileceği bir yerde hem de etrafında biraz daha strafor vardır hani ses yalıtımı olsun diye.” şeklinde görüşlerini bildirmiştir.

Katılımcılar oyun ablasının bulunması konusundan da bahsetmişlerdir. Bu konuda İ18 kodlu katılımcı “Tabii ve oyun alanının içerisinde bir tane sınıf annesi koyduk mesela. Çocuk oyun alanı içinde olması gerekiyor.” şeklinde gerekliliğine vurgu yapmış, İ7 kodlu katılımcı ise bu konuda “3 yaşından küçük olanın da oyun ablası mevcuttur. Küçük çocukları da oynatması lazım, kimse kimseye karışmasın diye.” şeklinde ifadelerle vurgu yapmıştır.

Çocukların rahatlığı konusunda İ12 kodlu katılımcı “Tamamen onların daha rahat edebilecekleri.” şeklinde öneminden bahsetmiş, İ14 kodlu katılımcı da bu önemi “Çocukların rahatlıkla eğlenebileceği bir alan olmasına dikkat ettik.” şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcıların çocuk oyun alanlarında dikkat ettikleri hususlar alt temasında ürettikleri diğer kodlara ilişkin ifade örnekleri şöyledir:

“...Bizimkiler genelde 3-6 yaş arasına hitap ettiği için yaşlara göre oyuncaklar seçiliyor.” İ2

“...onların sağlığıyla ilgili bir sorun teşkil edebilecek herhangi bir durumdan hepsinden kaçındık.” İ15

“Oyun alanlarını yaparken hem ailenin görebileceği bir yerde hem...” İ1

4.1.3. İşletmecilere Göre Çocuk Oyun Alanının Olumlu ve Olumsuz Yanları

İşletmecilere yöneltilen “İşletmenizdeki oyun alanının olumlu ve olumsuz yanlarını nasıl değerlendirirsiniz?” sorusu sonucunda Tablo 4.3’de işletmecilere göre çocuk oyun alanının olumlu ve olumsuz yanları alt temasının kodları ve frekansları gösterilmiştir.

Tablo 4. 3: İşletmecilere göre çocuk oyun alanının olumlu ve olumsuz yanlarına ait kodlama ve sıklık bilgileri

Alt Tema	Kod	f
İşletmecilere göre çocuk oyun alanının olumlu ve olumsuz yanları	Ailelerin bireysel vakit geçirmesi	9 (İ1, İ4, İ5, İ7, İ9, İ13, İ14, İ15, İ19)
	Müşterinin tercih etmesi	9 (İ2, İ4, İ6, İ7, İ10, İ11, İ12, İ13, İ20)
	Çocuklara iyi gelmesi	9 (İ3, İ5, İ9, İ10, İ11, İ14, İ16, İ17, İ18)
	Çocukların etrafta dolaşmaması	4 (İ2, İ8, İ9, İ15)
	Çocuksuz masaların rahat vakit geçirmesi	1 (İ5)
	Çocukların kavga etmesi	6 (İ1, İ4, İ7, İ8, İ9, İ10)
	Gürültü	4 (İ10, İ12, İ14, İ19)
	Çocukların materyallere zarar vermesi	4 (İ6, İ8, İ16, İ19)
	Ebeveynlerin kural ihlali	2 (İ9, İ20)
	Kazalar	2 (İ4, İ8)
	Müşterilerin oturma süresinin artması	1 (İ15)
	Oyun ablası için oluşan maliyet	1 (İ2)

Tablo 4.3’de işletmecilere göre çocuk oyun alanının olumlu ve olumsuz yanları incelendiğinde olumlu yanları hakkında daha fazla yorum yapıldığı görülmektedir.

Olumlu yanlarına dair 9 kişinin ailelerin bireysel vakit geçirmesi, 9 kişinin müşterinin tercih etmesi, 9 kişinin çocuklara iyi gelmesi, 4 kişinin çocukların etrafta dolaşmaması ve 1 kişinin çocuksuz masaların rahat vakit geçirmesi yanıtlarını verdiği belirlenmiştir. Olumsuz yanlarına dair ise 6 kişinin çocukların kavga etmesi, 4 kişinin gürültü, 4 kişinin çocukların materyallere zarar vermesi, 2 kişinin ebeveynlerin kural ihlali, 2 kişinin kazalar, 1 kişinin müşterilerin oturma süresinin artması ve 1 kişinin oyun ablası için oluşan maaliyet yanıtlarını verdiği belirlenmiştir.

Katılımcıların çocuk oyun alanının olumlu yanları konusunda çoğunlukla ailelerin bireysel vakit geçirmesi konusundan bahsettiği görülmüştür. Bu konuda İ4 kodlu katılımcı *“Birincisi aileler için çok iyi oluyor. Çünkü insanlar çocuklarla uğraşmak bir zamandan sonra onlar için bunaltıcı olabiliyor. Hani buraya geldiklerinde çocuklarını içeriye bıraktıklarında en azından kendilerine sosyal bir vakit ayırabiliyorlar.”* şeklinde ifade ederken İ9 kodlu katılımcı *“Yani o gürültü patırtı ortadan çıkıyor. İki aile daha uzun oturabilir.”* şeklinde ifade etmiştir.

Müşterinin tercih etmesi konusunda da katılımcılar çoğunlukla görüş bildirmişlerdir. İ2 kodlu katılımcı bu konuda *“Gelen müşteriler açısından tercih ediliyor.”* şeklinde görüşünü ifade ederken İ4 kodlu katılımcı *“Onun dışında çocuklar mesela bir gelen bir daha gelmek istiyor. Onları çekiyoruz aynı zamanda.”* şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Katılımcıların çocuk oyun alanının olumlu yanları konusunda en çok bahsettiği konulardan biri de çocuklara iyi gelmesi olmuştur. İ11 kodlu katılımcı *“Çocuk burada mutluysa, giderken biz küçük hediyeler de veriyoruz.”* derken İ14 kodlu katılımcı *“Hem çocukları eğlenirken bir taraftan bir lokma bir şey getirip yedirebiliyorlar. Yani o yandan avantajları var.”* diyerek düşüncelerini ifade etmiştir.

Çocukların etrafta dolaşmaması konusunda İ9 şu şekilde ifade etmiştir: *“Olumlu yanları en güzeli, bir salondaki çocuğun o böyle lüks restoranlarda çocuğun varlığını kesiyor. Yani o gürültü patırtı ortadan çıkıyor.”*, İ8 ise şu şekilde bu konudaki düşüncelerini ifade etmiştir: *“Çünkü çocukların ortalarda gezmemesi için, masalarda örnek veriyorum ürünler geliyor sıcak ürünler, soğuk ürünler, onlardan zarar görmemesi için bir alan oluşturduk.”*

Çocuksuz masaların rahat vakit geçirmesi kodundan bahseden İ5 kodlu katılımcı *“Atıyorum işte yan tarafta çocuğu olmayan bir masa da rahat etmiş oluyor.”* şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

Katılımcıların çocuk oyun alanının olumsuz yanları için en çok çocukların kavga etmesi konusunda kod ürettikleri görülmüştür. Bu konuda İ1 kodlu katılımcı *“Kötü yanı dediğiniz zaman çocuklar bir aile, genç bir birey tartışırken konuşmasına dikkat eder ama çocuklarda böyle bir şey yoktur. Kaldırıp oyuncuğu fırlatabilir. Kötü yanı budur.”* derken İ4 kodlu katılımcı *“Ya istenmeyen kazalar olabiliyor içeride. Çünkü biz ne kadar önlem de alsak, işte bazen çocuklar arasında itişime oluyor.”* diyerek ifadelerini kullanmıştır.

Çocukların gürültülü olması konusuna dair İ10 kodlu katılımcı *“Olumsuz yanı olarak sadece gürültülü ortam olması. Hani çocukların kontrol altına alınamamasından dolayı.”* şeklinde görüşlerini belirtmiştir. İ12 kodlu katılımcı ise *“Çocukların seslerinden başka olumsuz hiçbir yanı yok.”* şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

Katılımcılar çocukların materyallere zarar vermesi konusunda da oldukça görüş bildirmişlerdir. Bu konuda İ6 kodlu katılımcı *“Bir senedir işlettiğimiz halde büyük çocuklar girip topları patlatıp veya ekstra sağa sola dağıttıkları için pek şey değil.”* şeklinde görüşlerini ifade ederken İ19 kodlu katılımcı ise *“Kırarlar her tarafı, dağıtırlar. Yerlere yemek dökerler. O da işte bizim için eziyet oluyor.”* şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

Ebeveynlerin kural ihlali konusunda İ20 kodlu katılımcı düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir: *“Olumsuz yönü ise biz 0-3 yaşına kadar hiçbir şekilde oyun alanına çocuğu birisi olmadan almıyoruz. Dolayısıyla veliler bazı noktalarda bizi zorluyor. Bu da bizim için olumsuz bir durum haline geliyor.”*, İ9 kodlu katılımcı ise şu şekilde ifade etmiştir: *“Mesela olumsuz tarafı müessese açısından bana göre yoktur ama sorumluluğu tarafından var. Biraz da mesela bundan ebeveynlerin bilinçli olması gerekiyor. Zaman zaman tabii ki içinde çıkıyor. Neden? Yani çocuğun senin çok rahatsızsa hem oradaki insanlara da rahatsızlık verebilecek şekildeyse bakan kişi de evet burada çocuğa zarar veriyor yani diğer çocuklara zarar veriyor, ortamı bozuyor dediğinizde de çocuğuna evet biraz sakın olması gerektiğini söyleyeceğine benim çocuk ne yapayım böyle yaramazlık yapıyor demek doğru değil.”*

Katılımcılar kazalar kodunda da görüş bildirmişlerdir. Bu konuda İ8 kodlu katılımcı “*Düşmeler oluyor, kalkmalar oluyor. İllaki zarar görenler oluyor. Biz bunu yaşadık da bir defa yaşadık. Onun dışında trambolinde 3 defa değişim oldu.*” derken İ4 kodlu katılımcı “*İstenmeyen kazalar olabiliyor içeride. Çünkü biz ne kadar önlem de alsak, işte bazen çocuklar arasında itişime oluyor.*” demiştir.

Katılımcıların çocuk oyun alanının olumsuz yanları alt temasında ürettikleri diğer kodlara ilişkin ifade örnekleri şöyledir:

“...*Bu da müşterilerimizin oturma süresini bayağı bir uzatıyor. Biz de yoğun bir restoranız. Kapıda sıramız varken de masa oturma süresi, devir daim süresi arttığı için bu da bize biraz eksi olarak dönebiliyor. Ufak bir olumsuz yönüne bunu örnek verebilirim.*” İ15

“...*Genelde bir yardımcı olması lazım içeride. O bize biraz ekstra bir maaliyet yansıtıyor. Onun dışında bir sıkıntısı yok.*” İ2

4.1.4. Çocuk Oyun Alanlarının Yapısı ve İşleyişi

İşletmecilere yöneltilen “İşletmenizde bulunan oyun alanlarının yapısı ve işleyişi hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” sorusu sonucunda Tablo 4.4’te çocuk oyun alanlarının yapısı ve işleyişi alt temasının kodları ve frekansları gösterilmiştir.

Tablo 4. 4: Çocuk oyun alanlarının yapısı ve işleyişine ait kodlama ve sıklık bilgileri

Alt Tema	Kod	f
Çocuk oyun alanlarının yapısı ve işleyişi	Oyun alanını yeterli görme	8 (İ1, İ3, İ6, İ10, İ11, İ12, İ17, İ18)
	Oyun alanında çocuklarla ilgilenecek biri olması	5 (İ2, İ5, İ13, İ15, İ19)
	Materyal yenileme gerekliliği	3 (İ1, İ7, İ17)
	Oyun alanını küçük bulma	3 (İ4, İ10, İ13)
	Çocuklar için farklı etkinlikler	3 (İ4, İ14, İ15)
	Çocukların oyun alanı için mekânı tercih etme durumu	2 (İ6, İ16)
	Çocukların ebeveyn sorumluluğunda olması	2 (İ8, İ14)

Tablo 4.4 incelendiğinde 8 kişinin oyun alanını yeterli görme, 5 kişinin oyun alanında çocuklarla ilgilenecek biri olması, 3 kişinin materyal yenileme gerekliliği, 3 kişinin oyun alanını küçük bulma, 3 kişinin çocuklar için farklı etkinlikler, 2 kişinin

çocukların oyun alanı için mekânı tercih etme durumu, 2 kişinin de çocukların ebeveyn sorumluluğunda olması yanıtlarını verdiği görülmüştür.

Katılımcıların çocuk oyun alanlarının yapısı ve işleyişi alt temasında en çok oyun alanını yeterli görme kodunu ürettikleri görülmüştür. Bu konuda İ1 kodlu katılımcı “*O alanda bence en iyi oyun alanı. İşleyişi hakkında da çocuklara olabildiğince hani diyorum ya, buraya aileler geliyor ve sık gelen müşterilerimiz var. Bundan dolayı yapıldı.*” derken, İ11 kodlu katılımcı “*Bize yeterli şu an yani. Gereken şeyleri düşünülmüş, yapılmış.*” demiştir.

Katılımcılar oyun alanında çocuklarla ilgilenecek biri olması kodunun da üstünce oldukça durmuşlardır. İ13 kodlu katılımcı “*Oyun ablası sadece pazar günü geliyor. Ufak bir yer yani büyük değil.*” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. İ19 kodlu katılımcı “*Bir görevli arkadaşımız var. Çocuklarla ilgileniyor işte. Belli yaştan sonra, mesela, tramboline 8 yaşından büyükler alınmıyor. 3-4 kişiden fazla alınmaz.*” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Materyal yenileme gerekliliği koduna dair İ7 kodlu katılımcı şu şekilde ifadelerle dile getirmiştir: “*Tabanı plastik olduğu için biz onları 3-4 ayda bir değiştiriyoruz yapısı için.*”, İ1 kodlu katılımcı da şu şekilde ifade etmiştir: “*Ve sürekli oyuncakları yenilememiz gerekiyor. Yeni oyuncaklar getirmemiz gerekiyor. İşte işlemesi restoran içerisinden daha çok, oraya biraz daha çok şey aldık diyebiliriz.*”

Katılımcılardan İ4 oyun alanını küçük bulma konusunda “*Yapısı aslında şimdi çocuklar için biraz küçük kalıyor. Çünkü işletme içerisinde olduğu için bir tık küçük kalıyor.*” şeklinde görüş bildirmiştir. İ13 kodlu katılımcı da “*Ufak bir yer yani büyük değil. Bir top havuzu var bir kaydırak var.*” şeklinde görüş bildirmiştir.

Çocuklar için farklı etkinlikler konusunda İ14 kodlu katılımcı “*Organizasyonlarda oyun ablası ya da palyaço gibi şeyler de yapabiliyoruz, getirebiliyoruz.*” şeklinde belirtmiştir. İ15 kodlu katılımcı da “*çocukların sevebileceği yani top havuzu olsun, akvaryum olsun, çocukların görüp ilgisini çekebilecek yani ziplama aletleri olsun, salıncak olsun.*” şeklinde belirtmiştir.

Katılımcılar çocukların oyun alanı için mekânı tercih etme durumunda da düşüncelerini söylemişlerdir. Bu konuda İ16 kodlu katılımcı şu şekilde ifade etmiştir: “*Sadece top havuzu ve resim olarak değil, daha bunu geniş kapsamlı hale getirip Daha*

fazla şeyler koyup, hem restoran olarak çocukların ‘biz işte gidelim oranın oyunu alanı bu kadar güzel ve biz orada iyi zaman geçiriyoruz, orası bizim için çok iyi’ demeleri için işletmecilerin buna çok önem vermesi gerekiyor.”, İ6 kodlu katılımcı da şu şekilde düşüncelerini ilave etmiştir: “İşletmemize kattığı değer paha biçilemez bence. Çünkü daha çok burası da mesela kafe, restoran bölümü olduğu için ailelerin, çocuklu ailelerin daha çok geldiği bir mekân oldu.”

Çocukların ebeveyn sorumluluğunda olması konusunda İ14 kodlu katılımcı “Yani çocuklar ailelere emanet genelde.” derken İ8 kodlu katılımcı “Bununla birlikte, aileler masada otururken gözleriyle takipte kalıyorlar ve çocuk kaydırdıktan kayıyor. Arada bir bakıyor.” demiştir.

4.1.5. Çocuk Oyun Alanı İyileştirmeleri

İşletmecilere yöneltilen “İşletmenizde bulunan oyun alanının daha iyi hale getirilmesi konusunda sizce neler yapılabilir?” sorusu sonucunda Tablo 4.5’de çocuk oyun alanı iyileştirmeleri alt temasının kodları ve frekansları gösterilmiştir.

Tablo 4. 5: Çocuk oyun alanı iyileştirmeleri alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri

Alt Tema	Kod	f
Çocuk oyun alanı iyileştirmeleri	Daha geniş oyun alanı	10 (İ1, İ3, İ4, İ7, İ8, İ10, İ13, İ15, İ17, İ19)
	Yeni materyal alımı	10 (İ5, İ6, İ7, İ10, İ11, İ13, İ14, İ16, İ17, İ20)
	Eğitici aktiviteler	3 (İ2, İ10, İ16)
	Oyun ablası bulundurma	3 (İ4, İ6, İ8)
	Kazalara önlem alma	2 (İ5, İ11)
	Profesyonellerin oyun alanını işletmesi	2 (İ9, İ12)
	Bağımsız oyun alanı	1 (İ12)

Tablo 4.5 incelendiğinde; çocuk oyun alanı iyileştirmeleri alt temasına ait olarak 10 kişinin daha geniş oyun alanı, 10 kişinin yeni materyal alımı, 3 kişinin eğitici aktiviteler, 3 kişinin oyun ablası bulundurma, 2 kişinin kazalara önlem alma, 2 kişinin profesyonellerin oyun alanını işletmesi, 1 kişinin bağımsız oyun alanı yanıtlarını verdiği görülmüştür.

Katılımcıların en çok daha geniş oyun alanı konusunda kod ürettikleri görülmüştür. Bu konuda İ3 kodlu katılımcı “Daha büyük bir alan yapılabilir. Yani

mutlaka restoranın büyüklüğüne göre yaptırılması lazım.” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. İ19 kodlu katılımcı da düşüncelerini “Daha iyi olması için oyun kısmının biraz daha büyük olması lazım.” şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcıların yeni materyal alımı konusunun da oldukça fazla üstünde durduğu görülmüştür. Bu konu için İ6 kodlu katılımcı *“Başka işte bu kum olabilir şimdi. Kumu düşünüyorum. Bir de daha çok işte gelişim çağındaki çocukların ilgisini çekebilecek o Montessori dediğimiz masa sandalyesi veya gelişimle ilgili ne varsa onları koymayı düşünüyorum.”* derken İ13 kodlu katılımcı da *“Masa sandalyesini getirirsek, boyama kağıtları olabilir, aktivite olabilir. Atıyorum girişim için bilgisayarlar var. Bir şeyler olurdu yani.”* demiştir.

Eğitici aktiviteler konusunda İ2 kodlu katılımcı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: *“Öğretmen olarak eğitici şeyleri yapabilir.”*, İ10 kodlu katılımcı da şu şekilde görüşlerini bildirmiştir: *“Alan daha büyük olsaydı çocuklara bir masa olacaktı, çizim yapabilecekleri bir yer yapacaktık. Televizyon, çocuk eğitim böyle videoları yayınlatabilirdik.”*

Katılımcılardan İ8, oyun ablası bulundurma konusunda *“Başında birisi olması gerekiyor. Özellikle kalabalık çocuklar durduğunda, o sayı ona yükseldiğinde mutlaka başında birisi olması gerekiyor.”* şeklinde bahsetmiştir. İ6 kodlu katılımcı da *“Bence bir abla olmalı başlarında. Hatta birkaç abla olmalı diye düşünüyorum, anneler daha rahat edebilir.”* şeklinde bahsetmiştir.

Kazalara önlem alma konusunda İ5 kodlu katılımcı *“İçeride birkaç ahşap yer var. Bence onlar çok tehlikeli. Sadece bana kalmış olsa da onların kaldırılmasını ya da örtülmesini yani çocuk bu, orada sahne var içeride köşeli alanlar var birkaç tane. Onların bence çok tehlikeli”* şeklinde kaza olabilecek yerleri belirtmiştir. İ11 kodlu kullanıcı da mevcut oyun alanında bulunan oyuncaklardan yola çıkarak *“Yani şu an bizde mesela trambolin var. Trambolin biraz çocuklar için sakıncaları varmış. Onlar yani kaldırılabilir.”* şeklinde oynarken kaza oluşturabilecek oyuncakı belirtmiştir.

Profesyonellerin oyun alanını işletmesi konusunda İ9 kodlu katılımcı düşüncelerini şu şekilde aktarmıştır: *“Ben olsam İstanbul'da yapılacak olan doğru olanı söylüyorum. Ne kadar restoranlar, düzgün çapta. Hani diyorlar çocuk gelişimcileri var. Ben olsam giderim bütün oyun salonlarını kiralarım kardeşim. Çocukların, oyun alanlarını. Bir tane, iki tane neyse artık. Hizmetçisi, ne kadar eleman gerekiyorsa. Hem*

oranın işini yürütürüm hem oranın elemansızlığını ortadan kaldırıyorum hem de iyi bir hizmet vermiş olurum. Bence şu anda buna ihtiyaç var. Özellikle Türkiye'nin son dönemlerdeki bu sıkıntısı ona getiriyor.”, İ12 kodlu katılımcı da şu şekilde düşüncelerini ilave etmiştir: “Bence daha bağımsız bir alan oluşturulmalı ve bir gerçekten çocuk gelişim uzmanı gibi bir profesyonelle yola devam etmek gerekli diye düşünüyorum.”

Bağımsız oyun alanı konusunda İ12 kodlu katılımcı “*Bence daha bağımsız bir alan oluşturulmalı*” şeklinde oyun alanının mekânın yeme bölümünden ayrı olması gerektiğine vurgu yapmıştır.

4.2. ÇOCUK GELİŞİMİ UZMANLARINA GÖRE OYUN ALANLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Çocuk gelişimi alan uzmanlarının oyun alanları konusunda genel olarak ortaya koydukları görüşlerin dört alt tema altında kümelendiği görülmüştür: Çocuk oyun alanı değerlendirmeleri, uzmanların çocuk oyun alanlarının fiziksel yapısına dair görüşleri, çocuk oyun alanlarının gelişime uygunluğu, çocuk gelişimi uzmanlarının oyun alanı önerileri.

4.2.1. Çocuk Oyun Alanı Değerlendirmeleri

Çocuk gelişimi alan uzmanlarına yöneltilen “Kafelerdeki veya restoranlardaki çocuklar için oluşturulmuş oyun alanlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusu sonucunda Tablo 4.6’da çocuk oyun alanı değerlendirmeleri alt temasının kodları ve frekansları gösterilmiştir.

Tablo 4. 6: Çocuk oyun alanı değerlendirmelerine ait kodlama ve sıklık bilgileri

Alt tema	Kod	f
Çocuk oyun alanı değerlendirmeleri	Olumlu değerlendirme	
	Aileler için hayatı kolaylaştırıcı	3 (U3, U4, U8)
	Çocuklarla ilgilenen bir personel olması	1 (U8)
	Olumsuz değerlendirme	
	Çocukların gelişimsel özelliklerine uygun olmayan alan	5 (U1, U4, U7, U9, U10)
	Belirsiz temizlik düzeni	5 (U2, U3, U5, U7, U9)
	Çocuklara hitap etmeme	4 (U1, U4, U6, U9)
	Ulaşılabilir yerlerde olmama	3 (U6, U7, U9)
	Materyallerin sağlamlığının kontrol edilmemesi	2 (U2, U7)
	Mekânın içinde kötü konumlandırılma	2 (U6, U9)
	Uygulanmayan kurallar	1 (U2)
	Yapay malzemelerden oluşturulmuş araç gereçler	1 (U3)

Tablo 4.6 incelendiğinde çocuk oyun alanı olumlu değerlendirmeleri konusunda 3 kişinin aileler için hayatı kolaylaştırıcı, 1 kişinin çocuklarla ilgilenen bir personel olması yanıtlarını verdiği görülmüştür. Çocuk oyun alanının olumsuz değerlendirmeleri konusunda ise 5 kişinin çocukların gelişimsel özelliklerine uymayan alan, 5 kişinin belirsiz temizlik düzeni, 4 kişinin çocuklara hitap etmeme, 3 kişinin aileler için hayatı kolaylaştırıcı, 3 kişinin çocukların gelişimsel özelliklerine uymayan alan, 3 kişinin ulaşılabilir yerlerde olmama, 2 kişinin materyallerin sağlamlığının kontrol edilmemesi, 2 kişinin mekânın içinde kötü konumlandırılma, 1 kişinin uygulanmayan kurallar, 1 kişinin yapay malzemelerden oluşturulmuş araç gereçler yanıtlarını verdiği görülmüştür.

Katılımcılardan U8, çocuk oyun alanı değerlendirmeleri hakkında olumlu olarak söylediği aileler için hayatı kolaylaştırıcı kodu için “Çünkü kafelerde anneler yemek yerken, arkadaşlarla görüşürken çocuklar da oyun alanlarında kendi yaşıtlarıyla ortak bir alan paylaşıyorlar ve sosyalleşiyorlar.” şeklinde görüşlerini bildirmiştir. U4 kodlu katılımcı bu konu hakkında görüşlerini şu şekilde açıklamıştır: “...Ama tabii ki de hiç olmamasından iyi mi dersek o da yine ailenin bunu kullanma durumuna bağlı. Hani o yemek saatini çocukla vakit geçirme olarak da yapıp bunu da kendi arkadaşlarıyla kendine zaman olarak düşündüğüm de mantıklı.”

Katılımcıların çocukların gelişimsel özelliklerine uymayan alan konusunda en çok kod ürettikleri görülmüştür. Bu konuda U1 kodlu katılımcı “Özellikle de küçük yaş grubu

ile ilgili çok fazla özellikleri, fiziksel özellikleri aslında direkt olarak dikkate alınmadığı gibi, öncelikli olarak çocuklar buna ulaşamadığından dolayı fiziksel olarak, içerik anlamında da onlara çok hitap ettiğini düşünmüyorum.” şeklinde düşüncelerini dile getirmiştir. U4 kodlu katılımcı da “Yani şöyle öncelikle her yerde düşünülüp yapılmıyor. Ve şey, yapılan yerlerdekileri şimdi gözden geçiriyorum şöyle bir. Bazılarında sırf var olması için çok küçük ve işte yetersiz materyalli olduğunu düşünüyorum. Bazı yerlerde de çok fazla uyaran olduğu için, lokantada da zaten çok fazla uyaran var. Çocukların daha fazla dikkatini dağıttığını düşünüyorum.” şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcıların belirsiz temizlik düzeni konusunda da oldukça fazla kod ürettikleri görülmüştür. Bu konuda U5 kodlu katılımcı “Hijyenik açıdan çok iyi bulmuyorum onları. Böyle AVM tarzı yerlerde böyle top havuzları falan oluyor ya, yani genelde onlardan rahatsız oluyorum. Yani veliler de muhtemelen temizlendiğini düşünüyorlar veya işte bir şekilde bakımların olduğunu düşünüyorlar ama ben bakımların yapıldığını falan düşünmüyorum. Özellikle top havuzlarından açıkçası rahatsız oluyorum ben.” şeklinde rahatsız olduğu kısımlara değinmiştir. U2 kodlu katılımcı da “Öncelikle genel bir değerlendirme gibi bakarsak steril olmadığını düşünüyorum. Hani belli zamanlarda temizlenmediğini özellikle.” şeklinde düşüncelerine değinmiştir.

Çocuklara hitap etmeme konusunda U9 kodlu katılımcı “Aslında belki de çocuğun oyun oynaması için uygun olmayan daha atıl bir alana atıldığını düşünüyorum” derken U6 kodlu katılımcı da “Yani çok açıkçası o anlamda hatta çocuğumu hiç bir oyun alanına dahil etmedim diyebilirim.” demiştir.

Katılımcılar ulaşılabilir yerlerde olmama konusuna da değinmişlerdir. U6 kodlu katılımcı “Fakat oralar ya çok uzakta olmuş oluyor, yakın bir yerde olmuş olmuyor. Yani tercihen oyun mekânı olan yere gideyim diyemiyorum” şeklinde bahsetmiştir. U7 kodlu katılımcı da “...Ailelere de uzak olduğunu düşünüyorum bazı oyun alanlarının. Daha çok çocukların ailelerine daha yakın olması bu anlamda ve daha geniş bir alanın olmasının da gelişimsel olarak da çocuk için daha faydalı olacağını düşünüyorum.” Şeklinde bahsetmiştir.

Materyallerin sağlamlığının kontrol edilmemesi konusundan U2 kodlu katılımcı şu şekilde bahsetmiştir: “Sonrasında bazı oyuncaklar deforme oluyor ve... ..güvenlik açısından risk taşıyor, sıkıntı doğuruyor. Atıyorum bir at oluyor. Onun bir parçası çıkmış oluyor. Ve çocuğa zarar verecek sivrilik de olabiliyor. Bunun önlemi çok alınmıyor gibi.

Biraz kontrolsüz olduğunu düşünüyorum.”. U7 kodlu katılımcı da şu şekilde bahsetmiştir: “...Belli aralıklarla gerekli olan oyuncak kontrollerinin çocuk için uygun mu değil mi, bir kırık var mı yok mu bununla ilgili değerlendirmelerinin çok fazla yapılmadığını görüyorum. Çünkü aynı restorana daha sonra gittiğimiz zaman kırık olan bir oyuncağın daha sonrasında da tekrar kırık olduğunu işte bir kaydırak varsa kaydırığın hala kirli olduğunu sonraki gidişlerimizde fark edebiliyoruz.”

Katılımcılar mekânın içinde kötü konumlandırılma konusunun da üstünde durmuşlardır. U6 kodlu katılımcı *“İkinci katı olan kafelere asla gidemiyoruz. Genelde de bu tarz yerlerde oyun alanları ikinci katlarda oluyor. Bu şekilde yani çok açıkçası o anlamda hatta çocuğumu hiçbir oyun alanına dahil etmedim diyebilirim.”* şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. U9 kodlu katılımcı da şu şekilde düşüncelerini ilave etmiştir: *“Aslında belki de çocuğun oyun oynaması için uygun olmayan daha atıl bir alana atıldığını düşünüyorum”*

Katılımcıların çocuk oyun alanı değerlendirmeleri alt temasında ürettikleri diğer kodlara ilişkin ifade örnekleri şöyledir:

“...Bir de girişte genelde galoş giyilmesi gerektiği veya ayakkabıların çıkarılması gerektiği gibi bir uyarı içeren bir yazı görüyorum. Ama bunların hiç uygulanmadığını görüyorum.” U2

“...Biraz da aslında çocukların yapay ve kapalı bir ortamda olmasındansa hani daha doğal malzemelerle olan yerlerde oynuyor olmasını önemsiyorum.” U3

“Bir de mutlaka buralara bir yetişkin gözetiminde çocuklara bırakılması gerektiğini düşünüyorum. Yani özellikle kafe ve restoranlarda çalışan bir personelin çocuklarla ilgilenen bir görevi olması gerektiğini düşünüyorum.” U8

4.2.2. Uzmanların Çocuk Oyun Alanlarının Fiziksel Yapısına Dair Görüşleri

Çocuk gelişimi alan uzmanlarına yöneltilen “Şu ana kadar gözlemlediğiniz kafe veya restoranlardaki oyun alanlarının fiziksel yapısını nasıl değerlendirirsiniz?” sorusu sonucunda Tablo 4.7’de çocuk oyun alanı fiziksel yapısına dair görüşleri alt temasının kodları ve frekansları gösterilmiştir.

Tablo 4. 7: Çocuk oyun alanlarının fiziksel yapısına dair görüşlere ait kodlama ve sıklık bilgileri

Alt Tema	Kod	f
Çocuk Oyun Alanlarının Fiziksel Yapısına Dair Görüşleri	Olumlu görüşler	Uygun oyuncak 2 (U6, U8)
		Ailelerin çocuklarını görebildiği alan 1 (U6)
		Uygun zemin kaplama 1 (U4)
	Olumsuz görüşler	Küçük alan 6 (U1, U2, U3, U5, U6, U7)
		Yetersiz oyuncak 6 (U2, U4, U5, U7, U8, U10)
		Yetersiz havalandırma 4 (U1, U2, U3, U5)
		Yetersiz doğal ışık 4 (U3, U4, U5, U6)
		Plastik oyuncak 3 (U1, U3, U9)
		Temiz olmayan alan 3 (U3, U5, U6)
		Çocukların yaş grubuna göre ayrılmayan 2 (U4, U6)
		Bilinçsiz materyal seçimi 1 (U5)
		Bakımı yapılmamış oyuncak 1 (U6)

Tablo 4.7 incelendiğinde çocuk oyun alanlarının fiziksel yapısına dair olumlu görüşleri konusunda 2 kişinin uygun oyuncak, 1 kişinin ailelerin çocuklarını görebildiği alan, 1 kişinin uygun zemin kaplama yanıtlarını verdiği görülmüştür. Oyun alanların fiziksel yapısı hakkında olumsuz görüş olarak ise 6 kişinin küçük alan, 6 kişinin yetersiz oyuncak, 4 kişinin yetersiz havalandırma, 4 kişinin yetersiz doğal ışık, 3 kişinin plastik oyuncak, 3 kişinin temiz olmayan alan, 2 kişinin çocukların yaş grubuna göre ayrılmayan, 1 kişinin bilinçsiz materyal seçimi, 1 kişinin bakımı yapılmamış oyuncak yanıtlarını verdiği görülmüştür.

Oyun alanlarının fiziksel yapısına dair olumlu görüş olarak katılımcılardan uygun oyuncakların olduğunu düşünenler vardır. U6 kodlu katılımcı bu konuda “Oyun malzemeleri pek çok hani oyun malzemesi çocuğun o ilgisini çekebilecek oyun malzemeleri oluyor açıkçası.” derken U8 kodlu katılımcı “Fiziksel yapısı uygun işte sivri oyuncaklar gibi şeylerin değil de yumuşak oyuncakların kullanıldığını görüyorum daha çok. Bunlar önemli.” demiştir.

Katılımcılar oyun alanlarının olumsuz fiziksel yapı özellikleri için küçük alan konusunda en çok kod ürettikleri görülmüştür. Bu konuda U2 kodlu katılımcı “Özellikle bence küçük alanları tercih ediyorlar öncelikle. Çok küçük olduğunu düşünüyorum.” şeklinde düşüncelerini dile getirirken U7 kodlu katılımcı da “Fiziksel açıdan çok geniş

alan kaplamıyor. Genelde mekân büyüklüğünü çok fazla etkilemeyecek şekilde dar bir alana konumlandırılmış oluyor.” şeklinde düşüncelerini dile getirmiştir.

Katılımcıların yetersiz oyuncak konusunda da oldukça fazla kod ürettikleri görülmektedir. Bu konuda U8 kodlu katılımcı *“Bir de bu oyun alanları 3-6 yaş grubuna hitap ediyor. Yani okul öncesi döneme. Bunun geliştirilerek biraz daha ilkokul dönemini kapsayacak şekilde oyuncaklar eklenebilir. Labirent oyunları gibi oyunlar konulabilir. Ya da sadece fiziksel aktivite değil, aynı zamanda zekâ geliştiren oyunlar, satranç gibi oyuncaklar buralara konulabilir. Bunları söyleyebilirim.”* derken U10 kodlu katılımcı *“Fiziksel yapısının çocuklara uygun olmadığını ve donanımsız olarak kurulduğunu düşünüyorum.”* demiştir.

Bir başka kod olan yetersiz havalandırma konusuna da katılımcıların dikkat ettiği görülmüştür. U1 kodlu katılımcı *“Ki dikkatimi çeken bir nokta da cam pencere, yani havalandırma noktasının sıkıntılı olması aslında restoranlarda. Bu tarz alanlar ve yoğunlukla da Kapalı alan, sadece kapalı alanların çocuklara ayrılıyor olması.”* şeklinde görüşlerini bildirmiştir. U2 kodlu katılımcı da şu şekilde ilave etmiştir: *“Oyun alanlarının havasız olduğunu düşünüyorum.”*

Yetersiz doğal ışık kodundan U3 kodlu katılımcı şu şekilde bahsetmiştir: *“Işık aldığını hiç düşünmüyorum. Görünce burası da çok güzelmiş işte tam çocuklar için gibi dediğim hiçbir yer olmadı şimdiye kadar.”* U5 kodlu katılımcı da şu şekilde bahsetmiştir: *“Hepsinin en küçük oda, işte karanlık, havasız. O tarz yerler değerlendirme amacıyla buraya bir çocuk odası koyalım ya gibi bir durumla aslında oluşuyor.”*

Plastik oyuncaklar konusunda U9 kodlu katılımcı düşüncelerini *“Birde şöyle bazı materyaller, kalitesiz plastikler özellikle hani. Plastik tabii ki hiç olmasın. Doğal olsun, ahşap olsun ama hani bu ne kadar başarılabilir bilmiyorum. Ama en azından hani çocuğun ne bileyim oynadığında çocuğa zarar vereceğine neredeyse emin olduğumuz türde plastikler ya da mesela bazı oyun alanlarında oyun hamurları var. Ve oyun hamurları da 100 bin çeşit oyun hamuru var. En azından orta üst bir kalitede materyal tercih edilmesi. Tabii ki mümkünse doğal materyal tercih edilmesini isterim.”* şeklinde ifade etmiştir. U1 kodlu katılımcı ise gördüğü oyun alanları üzerinden bu konuda *“Özellikle bu plastik oyuncakların yoğunluklu olduğunu görüyoruz. Daha ziyade kaydırakların, salıncakların olduğu, daha büyük oyuncakların olduğu. Ek olarak işte*

bebekler yine ama plastik yoğunluklu. Yani maliyeti düşük ve yapılandırılmış oyuncakların olduğunu söyleyebilirim.” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Katılımcılar temiz olmayan alan konusundan da bahsetmişlerdir. Bu konuda U5 kodlu katılımcı *“Materyaller genelde hem hijyenden yoksun oluyor hem eski püskü oluyor. Yani orada açıkçası çocuğun vakit geçirmesinden ziyade aman dikkatini bir şeyler çeksın, beş dakika oyalansın da hani biz de o sırada yemeğimizi yiyelim. Aslında nitelikli bir alan yok benim gördüğüm kadarıyla yani kafe ve restoranlarda.”* ifadeleriyle görüşünü bildirirken U6 kodlu katılımcı *“Ama içerideki süngerler, çocukların o ayağının altında olabileceği, üstüne zıplayabileceği süngerlerin kötü olduğu, hırpalandığı, yani nispeten temiz olmayan. Ama... Bununla birlikte çocuk top havuzlarının olduğu, tabii oraların temizliği konusunda hiçbir fikrim yok. Ben sık sık temizlendiğini de düşünmüyorum. Çok sık çocuk girip çıkıyor.”* ifadeleriyle görüşünü bildirmiştir.

Çocukların yaş grubuna göre ayrılmayan yerler olduğunu söyleyen iki katılımcı bulunmaktadır. U6 kodlu katılımcı bu konudaki düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir: *“Tek bir, işte küçük 60 metrekare gibi bir yerin oraya seçilmiş oluyor ki çocuk orada oyuncakla dursun diye. Hani farklı yaş grupları aynı anda girebiliyor.”* U4 kodlu katılımcı da düşüncelerini şu şekilde ilave etmiştir: *“Genellikle şöyle, tabii ki yaş grubu özelliklerine göre ayrılmamış.”*

Katılımcıların çocuk oyun alanının fiziksel yapısına dair görüşleri alt temasında ürettikleri diğer kodlara ilişkin ifade örnekleri şöyledir:

“...Yine güven anlamında da yerin zemininin dikkat edilip edilmeme durumuna bakılabilir. Onlarda da birkaçında hani yerin daha çocuk için zarar görmeyecek şekilde olduğunu gördüm.” U4

“Zaten şöyle de bir şey var. Yani acaba restoran ve kafelerde çocuklara neler sunulabilir? Hangi materyal sunulabilir? Hangisi daha o sırada onun dikkatini çeker, eğitici olur, gelişimini destekler? Bunları aslında herhalde önce bir şey yapıp, ihtiyaç belirleme analizi yapıp daha sonra belki de değerlendirmek gerekiyor. Çünkü ben hiç bilinçli olarak oraya eşyaların konulduğunu düşünmüyorum” U5

“Tercihen camlı oluyor, içerisi görünür oluyor. Bazı yerlerin oyun alanlarında ablalar oluyor. Onlar eşliğinde giriliyor, bırakılıyor ve çıkılıyor ama genel itibariyle bir eğitmen, gözetmen olmuyor.” U6

4.2.3. Çocuk Oyun Alanlarının Gelişime Uygunluğu

Çocuk gelişimi alan uzmanlarına yöneltilen “Şu ana kadar gözlemlediğiniz kafe ve restoranlarda bulunan oyun alanlarının çocuğun gelişimine uygunluğu bakımından görüşleriniz nelerdir?” sorusu sonucunda Tablo 4.8’de çocuk oyun alanlarının gelişime uygunluğu alt temasının kodları ve frekansları gösterilmiştir.

Tablo 4. 8: Çocuk oyun alanlarının gelişime uygunluğu alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri

Alt Tema	Kod	f
Çocuk oyun alanlarının gelişime uygunluğu	Olumlu görüşler	
	Çocuğun gelişimine uygun	4 (U6, U7, U8, U9)
	Sosyal alan	2 (U1, U7)
	Alan tasarımının uygunluğu	1 (U6)
	Olumsuz görüşler	
	Oyuncak seçimi	7 (U1, U2, U3, U4, U5, U8, U9)
	Çocukların yaş gruplarına uygun olmayışı	4 (U1, U4, U5, U8)
	Gelişimsel ihtiyaçlara dikkat edilmemesi	3 (U3, U5, U10)
	Fiziksel gelişime dikkat edilmemesi	2 (U1, U2)
	Profesyonel desteği	1 (U4)
	Uygun olmayan fiziksel yapı	1 (U5)
	Sağlıksız ortam	1 (U1)

Tablo 4.8 incelendiğinde çocuk oyun alanlarının gelişime uygunluğu konusunda olumlu olarak 4 kişinin çocuğun gelişimine uygun, 2 kişinin sosyal alan, 1 kişinin de alan tasarımının uygunluğu yanıtlarını verdiği görülmüştür. Bu konuda olumsuz görüşlere bakıldığında 7 kişinin oyuncak seçimi, 4 kişinin çocukların yaş gruplarına uygunluğu, 3 kişinin gelişimsel ihtiyaçlara dikkat edilmemesi, 2 kişinin fiziksel gelişime dikkat edilmemesi, 1 kişinin profesyonel desteği, 1 kişinin uygun olmayan fiziksel yapı yanıtlarını verdiği görülmüştür.

Çocuk oyun alanlarının gelişime uygunluğu konusunda olumlu görüş belirten katılımcılar olmuştur. Bu konuda çocuğun gelişimine uygun kodundan oldukça bahsetmişlerdir. U9 kodlu katılımcı “*Bu çocuğun gelişimine kesinlikle uygun değil olarak gördüğüm bir materyal olmadı benim. Çocuğun boyuna uygun mesela masa sandalyeler, oyun hamurları olduğunu gördüm.*” derken U6 kodlu katılımcı da “*Olabilecek en uygun*

şekilde yapıldığını da görüyorum. Hani işte yerdeki çocukların zemini için olsun, duvardaki resimlendirmeler olsun, küçük materyallerin hani koyulmuş şekilde olsun güzel yani rastladıklarım.” demiştir.

Sosyal alan konusu da katılımcıların üzerinde durduğu bir konu olmuştur. Bu konuda U1 kodlu katılımcı *“Sosyal duygusal olarak çocukların bir arada oynamasını sağlayabilecek oyun alanları mevcut. Kafe ve restoranlarda. Ama yeterli sayıda çocuğun girebileceği alanlar değil bunlar.”* şeklinde görüşlerini bildirmiştir. U7 kodlu katılımcı da *“Ama gelişimsel olarak bu alanların var olması özellikle kısa bir süre dahi geçirmiş olsa da aileler burada. Çok fazla geniş bir çevresi olmayan, tek çocuk olan veya gurbette yaşayan ailelerin daha sosyal çevreye sahip olduklarında bir yemek yemeye bile gittikleri zaman dışarıdan o çocuğun farklı çocuklarla bir arada olmasının, birlikte vakit geçirmesinin özellikle dil gelişimi açısından faydalı olacağını düşünüyorum. Aynı zamanda sosyal gelişimi de destekleyeceğini düşünüyorum.”* şeklinde görüşlerini bildirmiştir.

Katılımcıların çocuk oyun alanının gelişime uygunluğu konusunda olumsuz olarak en çok oyuncak seçimi kodunu ürettikleri görülmüştür. Bu konuda U1 kodlu katılımcı *“Bilişsel anlamında bakacak olursam çok fazla yapılandırılmış oyuncak bulunduğu için yani çocuğun gelişimine herhangi bir katkı sağlayabilecek oyuncak sayısı ve oyun alanı sayısı çok az.”* şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. U8 kodlu katılımcı da *“Dediğim gibi büyük yaş grubu için revize edilebilir yani buralar. Eklenebilir bazı oyuncaklar, daha karmaşık hale getirilebilir.”* şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Çocukların yaş gruplarına uygun olmayışı konusunda U4 kodlu katılımcı düşüncelerini *“Yani çocuğun yaşı gözetilmeksizin, oyun alanımız var demek için yapılan daha çok şey olduğunu görüyorum. Bunun nedeni de tabii ki o insanların Bilmemesinden kaynaklı. Nasıl bir oyun alanı yapılacağını bilmediği için işte kimden bunu öğreneceğini de bilmiyor belki. Yani maliyet anlamında tabii ki daha artabilir ama düşük maliyetli de çocuğun gelişimini destekleyebilecek materyaller konulabilir aslında. Danış, böyle bir çocuk gelişimciye danışsalar. Bununla ilgili bence daha farklı çalışmalar yapıp daha düzgün alanlar oluşturulabilir.”* şeklinde dile getirirken U8 kodlu katılımcı da düşüncelerini *“3-6 yaş grubu için uygun olduğunu düşünüyorum. Çünkü bu yaş grubu daha çok hareketlilik, fiziksel aktiviteye falan yatkın. Ama daha büyük yaş grubu için çok uygun değil.”* şeklinde dile getirmiştir.

Gelişimsel ihtiyaçlara dikkat edilmemesi konusunda U5 kodlu katılımcı kendini şu şekilde ifade etmiştir: *“Materyallere bağlı olarak bu değişecek çünkü sonuçta 3-6 yaşın oynayacağı materyalle 6-9'un bir değil ve o mekânın hangi yaş grubuna hitap ediyor muhtemelen yine çok yetersiz dediğim gibi yani oraya konulan maksimum şeyler toplan, arabalar, bebekler, maksimum işte mutfak seti, tamir seti. Yani bunun dışında bir şey konulmayacak oraya. Konulmuyor yani.”*, U3 kodlu katılımcı da kendini şu şekilde ifade etmiştir: *“Yani gelişim özelliklerinin ya da yaşlarına göre gelişimsel ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulduğunu düşünmüyorum.”*

Fiziksel gelişime dikkat edilmemesi konusunda katılımcılardan U1 *“Öncelikle yaş grubu bazında fiziksel gelişimlere çok göz önüne alınmadığı için böyle bir problemle karşılaşyoruz. Yoğunluk olarak anaokulu ve ilk öğretim çağı çocuklar için daha uygun alanlar çok fazla.”* derken U2 kodlu katılımcı *“Her çocuk için hem fiziksel hem de genel gelişimsel anlamda baktığımızda belirli bir yaş grubuna hitap ettiğini düşünmüyorum. Yani her çocuğa hitap ettiğini düşünmüyorum.”* demiştir.

Katılımcıların çocuk oyun alanlarının gelişime uygunluğu alt temasında ürettikleri diğer kodlara ilişkin ifade örnekleri şöyledir:

“...böyle bir çocuk gelişimciye danışsalar. Bununla ilgili bence daha farklı çalışmalar yapıp daha düzgün alanlar oluşturulabilir.” U4

“...materyallerin içeriği de yine çocukların ince motor becerilerini, bu anlamda kaba motor becerilerini destekleyebileceğini düşünüyorum.” U7

“Ek olarak havalandırma problemi olduğundan dolayı sağlıklı bir gelişime olumsuz etkisi söz konusu.” U1

4.2.4. Çocuk Gelişimi Uzmanlarının Oyun Alanı Önerileri

Çocuk gelişimi alan uzmanlarına yöneltilen “Siz bir çocuk gelişimi uzmanı olarak kafe ve restoranlarda bulunan oyun alanlarının daha iyi hale getirilmesi konusunda neler önerirdiniz?” sorusu sonucunda Tablo 4.9’da çocuk gelişimi uzmanlarının oyun alanı önerileri alt temasının kodları ve frekansları gösterilmiştir.

Tablo 4. 9: Çocuk gelişimi uzmanlarının oyun alanı önerileri alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri

Alt Tema	Kod	f
İyi Çocuk Oyun Alanı Hususları	Profesyonel yönetim	5 (U3, U4, U6, U8, U9)
	Korunaklı oyun alanı	4 (U1, U7, U9, U10)
	İyi havalandırılmış alan	3 (U1, U2, U6)
	Oyuncak çeşitleri	3 (U1, U5, U7)
	Temizlik düzeni	3 (U2, U5, U7)
	Sosyalleşebilecek alanlar	2 (U1, U4)
	Geniş alan	2 (U7, U8)
	Gelişime uygun oluşturulmuş alan	1 (U10)
	Mekân içi oyun alanı konumu	1 (U7)

Tablo 4.9 incelendiğinde çocuk gelişimi alan uzmanlarının oyun alanı önerileri alt temasında 5 kişinin profesyonel yönetim, 4 kişinin korunaklı oyun alanı, 3 kişinin iyi havalandırılmış alan, 3 kişinin oyuncak çeşitleri, 3 kişinin temizlik düzeni, 2 kişinin sosyalleşebilecek alanlar, 2 kişinin geniş alan, 1 kişinin gelişime uygun oluşturulmuş alan, 1 kişinin mekân içi oyun alanı konumu yanıtlarını verdiği görülmüştür.

Katılımcıların en çok profesyonel yönetim cevabıyla kod ürettikleri görülmüştür. Bu konuda U3 kodlu katılımcı “*Kesinlikle çocukla iletişim kurmayı bilen yani bu alanda uzmanlaşmış kişilerin işletmeleri desteklemesi gerektiğini ve o süreci onların yönetmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu kişiler çocuğun yaşı yaş ve gelişim düzeyine uygun oyuncak ve materyalleri seçip bu oyun alanlarına yerleştirmeleri gerektiğini düşünüyorum. Yani bu seçimler tamamen işletme ve çocuk gelişimci iş birliğiyle çocuk gelişimini bilen kişiler tarafından yapılmalı, kurulmalı. Ve oyun alanlarında bulunan kişilerin de yine herhangi bir kişi değil bu alanda çalışan çocuğu tanıyan kişiler olması gerektiğini düşünüyorum.*” derken U4 kodlu katılımcı şu şekilde eklemiştir: “*Ve bu alanın da içindeki materyallerin, yerinin, yapısının, her şeyinin bir çocuk gelişimciye danışılması. Ya da çocuk gelişimci değilse de bu alanda eğitim almış çocuk gelişimi alanında. Bir uzmanlık uzmanlığı olan kişilere sorulması gerektiğini düşünüyorum.*”

Katılımcıların korunaklı oyun alanı konusunun da oldukça üzerinde durduğu görülmüştür. Bu konuda U7 kodlu katılımcı “*Gelişimsel açıdan bir risk oluşturmayacak. Sivri uçların olmaması, kalitesiz plastiklerin kullanılmaması gibi malzeme kalitesine de önem verilerek aslında güzel bir oyun alanı yapılabilir.*” şeklinde görüşlerini bildirirken U9 kodlu katılımcı “*Çocuğu olan aileler daha çok gidecekleri mekan dahil olmak üzere*

çocuğa göre planladıkları veya planlamak durumunda oldukları için zaten bunun arasından hem kendileri rahat edebilecekleri hem de çocuklarının... daha güvenli vakit geçirebilecekleri yerler tercih edebilirler.” şeklinde görüşlerini bildirmiştir.

İyi havalandırılmış alan konusunda U6 kodlu katılımcı düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir: *“Daha ışık alan, gün ışığını alabilen bir köşede bu oyun alanları olursa ve havadar olabilecek bir noktada olursa daha güzel olur.”*, U2 kodlu katılımcı da bu konudaki düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir: *“Bazen sigara dumanına maruz kaldıklarını görüyorum bazı alanlarda. Yarı kapalı alanlarda bile sigara içildiği için çocukların oyun alanlarına çok duman gidebiliyor. Bu dumana maruz kalmaları hiç hoş değil. Bu kontrol edilebilir.”*

Oyuncak çeşitleri koduna dair U5 kodlu katılımcı *“Evde bulunmayan, işte klasik arabaydı, bebekti, mutfak tamircisiydi gibi şeyler de yine konulabilir. Ama onun dışında evde bulunması daha zor olan, daha ilgi çekici şeyler olabilir. Mesela hep top havuzundan örnek veriyorum ama aklıma hep çok sık gördüğüm için o geldi. Top havuzu evde yok. Gerçekten eğlenceli duruyor.”* derken U7 kodlu katılımcı da *“Materyallerin biraz daha zenginleştirilmesini Daha farklı materyallerin, oyuncakların yer almasını öneririm işletme sahiplerine.”* demiştir.

Katılımcılar temizlik düzeni konusuna da değinmişlerdir. Bu konudan U7 kodlu katılımcı şu şekilde bahsetmiştir: *“Aynı zamanda yine bu oyun alanlarının düzenli olarak temizliklerinin yapılması”*, U2 kodlu katılımcı da şu şekilde bahsetmiştir: *“Temizlik anlamında kontrolü daha iyi sağlanabilir.”*

Sosyalleşebilecek alanlardan bahseden katılımcılardan U4 *“Çünkü ailelerin sosyalleşme ihtiyacını karşıladığı yerler oralar. Ve eğer böyle yerler olmazsa aileler genellikle evlerde duruyor. Sosyal çevreleri azalıyor. Bu da psikolojik durumlarını etkiliyor. Bu da bir şekilde çocuğu olumsuz yönde etkiliyor.”* şeklinde düşüncelerini belirtirken U1 kodlu katılımcı da *“Kafe ve restoranlar sosyalleşme alanları olduğu için hem aslında çocukların sosyalleşebileceği hem de ebeveynlerin de yani onun yanında gelen ebeveynlerin de sosyalleşmesine imkan tanıyan alanlar belki küçük bir sohbet alanları buna uygun olarak çocukların oturabileceği ve birlikte oynayabileceği işte en basitinden küçük minderlerin olması bile aslında etkileşim içine girmelerini sağlayacaktır.”* şeklinde düşüncelerini belirtmiştir.

Geniş alan kodunda ise U7 kodlu katılımcı *“İşletme sahiplerinin öncelikle yapılan kafe-restoran bölümlerindeki oyun alanlarının daha geniş bir alana konumlandırılmasını”* şeklinde kendini ifade etmiştir. U8 kodlu katılımcı da *“Oluştururken tabii daha geniş alanlar.”* şeklinde kendini ifade etmiştir.

Katılımcıların iyi çocuk oyun alanı hususları alt temasında ürettikleri diğer kodlara ilişkin ifade örnekleri şöyledir:

“Kat düzeni olarak aile bölümünde yer almasını tabii ki ve aileleri oturdukları yerlerden çok uzak olmaması yani bir şey olduğu an ailelerin müdahale edebileceği alanda olmasını öneririm.” U7

“Ben işletmecilere oyun alanlarının öncelikle işlevsellik açısından gözden geçirilmesi gerektiğini söyledim. Daha nitelikli ve donanımlı oyun alanları kurulmalı. Bunların yanında oyun alanlarının güvenlik önlemleri arttırılmalıdır. İnşa edilirken çocukların gelişim düzeyleri ve özellikleri göz önüne alınmalıdır.” U10

4.3. AİLELERE GÖRE OYUN ALANLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Ebeveynlerin çocuk oyun alanları konusunda genel olarak ortaya koydukları görüşlerin altı alt tema altında kümelendiği görülmüştür: Çocuk oyun alanlarına bakış, mekânı tercih etme durumu, ebeveynlere göre çocuk oyun alanlarının fiziksel yapısı, olması gereken çocuk oyun alanı, ebeveynlere göre çocuk oyun alanının olumlu ve olumsuz yanları, çocuk oyun alanlarının geliştirilmesi.

4.3.1. Çocuk Oyun Alanlarına Bakış

Ebeveynlere yöneltilen “Şu ana kadar gidip gördüğünüz kafe ve restoranlarda bulunan oyun alanları hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” sorusu sonucunda Tablo 4.10’da çocuk oyun alanlarına bakış alt temasının kodları ve frekansları gösterilmiştir.

Tablo 4. 10: Çocuk oyun alanlarına bakış alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri

Alt Tema	Kod	f
Çocuk oyun alanlarına bakış	Olumlu görüşler	
	Ailenin kendine vakit ayırması	2 (E6, E9)
	Çocukların vakit geçirmesi	2 (E8, E9)
	Olumsuz görüşler	
	Yeterli büyüklükte olmaması	3 (E1, E2, E10)
	Küçük yaş grubunu kapsamaması	2 (E1, E3)
	Temiz olmaması	2 (E2, E3)
	Bulaşıcı hastalık	2 (E2, E5)
	Çocuklara uygun olmayan alan	2 (E4, E7)
	Her mekânda aynı oyuncakların bulunması	1 (E1)

Tablo 4.10 incelendiğinde çocuk oyun alanlarına bakış alt temasında olumlu görüş olarak 2 kişinin ailenin kendine vakit ayırması, 2 kişinin çocukların vakit geçirmesi cevaplarını verdiği görülmüştür. Olumsuz görüşlere bakıldığında ise 3 kişinin yeterli büyüklükte olmaması, 2 kişinin küçük yaş grubunu kapsamaması, 2 kişinin temiz olmaması, 2 kişinin bulaşıcı hastalık, 2 kişinin çocuklara uygun olmayan alan, 1 kişinin de her mekânda aynı oyuncakların bulunması yanıtlarını verdiği görülmüştür.

Çocuk oyun alanlarına olumlu bakış açısı olan katılımcılar bulunmaktadır. Ailenin kendine vakit ayırması konusunda görüş bildiren katılımcılardan E6 “*Biz yemek yerken mesela onların oynaması falan tabii ki çok güzel oluyor. Bizim de anne baba olarak kendimize vakit ayırabiliyoruz.*” derken E9 kodlu katılımcı da “*Yani biz veliler için ve çocuklar için güzel bir şey.*” demiştir. Çocukların vakit geçirmesi konusunda ise E8 “*Yani bence olmalı oyun alanları çünkü çocuklar durmuyor. En azından oyalayıcı oluyor bence, benim düşüncem bu.*” derken E9 kodlu katılımcı da “*Çünkü çocukların canları sıkılıyor. Bu yüzden onları oyun alanına götürüp rahat etmelerini sağlıyoruz. Canları da sıkılmamış oluyor bu durumda.*” demiştir.

Katılımcıların çocuk oyun alanlarının olumsuz bakışlarının da olduğu görülmüştür. Bu konuda en çok yeterli büyüklükte olmaması kodunu ürettikleri görülmektedir. Bu konuda E10 kodlu katılımcı “*Çok küçük. Küçük oluyor. Yani dediğimiz restoranın salonu neyse en az yarısı kadar bence çocuk alanı olması gerekiyor.*” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. E2 kodlu katılımcı ise “*Çok kısıtlı ve küçük olduklarını düşünüyorum genelde gittiklerimizin.*” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Küçük yaş grubunu kapsamaması kodunun da üstünde duran katılımcılar olmuştur. Bu konuda E1 kodlu katılımcı *“Yaş grubuna göre bakıldığı zaman genelde daha küçük yani 4-5 yaş kapsıyor. Hani daha 10-11 yaşlarda yok. Mesela benim 10 yaşında da çocuğum var, o sıkılabiliyor.”* derken E3 kodlu katılımcı da *“Daha küçükken belki oyalayabiliyorduk onları. Ama şu an sıkılıyorlar, hiçbir şey yapmıyorlar da.”* demiştir.

Temiz olmaması yanıtını veren kişilerden E2 kodlu katılımcı *“Hijyen açısından biraz tedirginlik oluşturuyor. Kafe ve oyun alanlarının bulunması hoşuma gidiyor ama hijyen konusunda bunun sağlanmasının biraz zor olduğunu düşünüyorum.”* şeklinde görüşlerini bildirmiştir. E3 kodlu katılımcı da *“Hijyen sıfır.”* şeklinde görüşünü bildirmiştir. Bulaşıcı hastalık yanıtını veren E2 kodlu katılımcı şu şekilde ifade etmiştir: *“Son yıllarda bir de hani hastalıklardan dolayı biraz tedirgin ediyor açıkçası.”*, E5 kodlu katılımcı da şu şekilde ifade etmiştir: *“Olmasa da olur. Birçok hastalık.”*

Katılımcılar çocuklara uygun olmayan alan şeklinde de yanıt vermişlerdir. Bu konuda E4 kodlu katılımcı *“Çocuklara uygun da olmuyor yani. Çocukları düşünerekten pek bir şey yapmıyorlar.”* şeklinde bahsetmiştir. E7 kodlu katılımcı da şu şekilde ilave etmiştir: *“Çocukla alakalı yeterli bir şey görmedim ben.”*

Her mekânda aynı oyuncakların bulunmasından bahseden E1 kodlu katılımcı düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir: *“Oyuncaklar hep standart. Top havuzudur, farklı şeyler olabilir. Daha böyle, nasıl diyeyim, parkurlar olabilir.”*

4.3.2. Mekânı Tercih Etme Durumu

Ebeveynlere yöneltilen *“Çocuğunuzu içinde oyun alanı bulunan kafe ve restorana götüreceğiniz mekânı seçerken nelere dikkat ediyorsunuz?”* sorusu sonucunda Tablo 4.11’de mekânı tercih etme durumu alt temasının kodları ve frekansları gösterilmiştir.

Tablo 4. 11: Mekânı tercih etme durumu alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri

Alt Tema	Kod	f
Mekânı Tercih Etme Durumu	Temiz olması	5 (E5, E6, E7, E8, E10)
	Güvenliği	4 (E2, E6, E8, E9)
	Çocuğun ilgisini çekmesi	2 (E4, E7)
	Çocuğun zaman geçirebileceği yer	2 (E1, E4)
	Ailenin çocuğunu görebilmesi	1 (E2)
	Kişi profili	1 (E5)
	Mekânın yemek kalitesi	1 (E3)

Tablo 4.11 incelendiğinde mekânı tercih etme durumu için 5 kişinin temiz olması, 4 kişinin güvenliği, 2 kişinin çocuğun ilgisini çekmesi, 2 kişinin çocuğun zaman geçirebileceği yer, 1 kişinin ailenin çocuğunu görebilmesi, 1 kişinin kişi profili, 1 kişinin de mekânın yemek kalitesi yanıtlarını verdiği görülmüştür.

Katılımcıların en çok temiz olması kodunu ürettikleri görülmüştür. Bu konuda E6 kodlu katılımcı düşüncelerini “*Tabii ki öncelikle hijyene dikkat ederim.*” şeklinde ifade etmiştir. E7 kodlu katılımcı da düşüncelerini “*Temiz olmasına dikkat ediyorum. Temiz değilse çocuğu oraya göndermiyorum. Oyun oynatmıyorum.*” şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcılar güvenliği konusunun da oldukça üstünce durmuşlardır. Bu konuda E2 kodlu katılımcı “*Çocuğun güvenlik açısından uygunluğuna dikkat ediyorum. Ve hani gözümün önünde olabilir.*” şeklinde görüşlerini bildirmiştir. E8 kodlu katılımcı da ilk olarak güvenliğe dikkat ettiğini “*Birincisi tehlikeli alan var mı, düşebilir mi, bir zarar gelebilir mi diye.*” şeklinde bildirmiştir.

Çocuğun ilgisini çekmesi kodunda da katılımcılar görüşlerinden bahsetmişlerdir. E7 kodlu katılımcı “*Bir de yani güzel oyuncaklar varsa çocuğun ilgisini çekiyorsa o da onun açısından oynuyorsa oynayabilir zaten.*” derken E4 kodlu katılımcı da “*Hani boyaması, boyama yapacak yaşlıtlarının orada olması daha önemli.*” demiştir.

Çocuğun zaman geçirebileceği yer koduna dair E1 kodlu katılımcı “*Yani çocuğum zaman geçirebilecek mi? Hani ona bakıyorum. Alanı var mı yok mu ona bakıyorum.*” şeklinde bahsetmiştir. E4 kodlu katılımcı da “*Hani boyaması, boyama yapacak yaşlıtlarının orada olması daha önemli.*” şeklinde bahsetmiştir.

Katılımcıların mekânı tercih etme alt temasında ürettikleri diğer kodlara ilişkin ifade örnekleri şöyledir:

“*Hani gözümün önünde olabilir. Yani onu görebileceğim mesafede, gözetebileceğim mesafede olması. Veya da kamerayla bir şekilde çocuğumu görebileceğim bir konumda olmasına dikkat ediyorum.*” E2

“*Önce kaliteli olması. Çocuğun orada yiyeceği et ürünleri falan helal kesim midir? Kalitesine bakıyorum mesela. Tüm her şeyin kalitesine bakıyorum.*” E3

“Bir de giden kişilere de bağlı. Kişi profili diyeyim ben sana, ona göre giderim herhalde.” E5

4.3.3. Ebeveynlere Göre Oyun Alanlarının Fiziksel Yapısı

Ebeveynlere yöneltilen “Kafe ve restoranlarda bulunan oyun alanlarının fiziksel yapısı hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” sorusu sonucunda Tablo 4.12’te oyun alanlarının fiziksel yapısı alt temasının kodları ve frekansları gösterilmiştir.

Tablo 4. 12: Ebeveynlere göre oyun alanlarının fiziksel yapısı alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri

Alt Tema	Kod	f
Oyun Alanlarının Fiziksel Yapısı	Yetersiz oyun alanı güvenliği	5 (E6, E7, E8, E9, E10)
	Sıkışık alan	3 (E1, E3, E5)
	Düzensiz	2 (E1, E5)
	Sınırlı aktivite	2 (E2, E7)
	Hijyenine dikkat edilmesi	2 (E9, E10)
	Düzenli	1 (E4)

Tablo 4.12 incelendiğinde oyun alanlarının fiziksel yapısı alt temasına 5 kişinin yetersiz oyun alanı güvenliği, 3 kişinin sıkışık alan, 2 kişinin düzensiz, 2 kişinin sınırlı aktivite, 2 kişinin hijyenine dikkat edilmesi, 1 kişinin düzenli yanıtlarını verdiği görülmüştür.

Katılımcıların en çok yetersiz oyun alanı güvenliği kodunu ürettikleri görülmüştür. Bu konuda E6 kodlu katılımcı *“Güvenlik olarak aslında güvenliği anne baba dikkat ederse, yoksa güvenlik açısından tabii ki güvenli değil. Çünkü bazı yerlerde olmuyor kimse. Öyle kendi başlarına oynuyor. Büyük yerlerde belki olabilir. Ama normalde kendileri oynuyor. Yanında güvenlik açısından kimse olmuyor.”* şeklinde bahsetmiştir. E7 kodlu katılımcı da *“Anne baba öncelikle olarak çocuğunu her an her dakika gözetmek zorunda. Restoran açısından güvenlik yok.”* şeklinde bahsetmiştir.

Katılımcıların sıkışık alan kodunun da oldukça üstünde durduğu görülmüştür. E1 kodlu katılımcı bu konudan şu şekilde bahsetmiştir: *“Kötüler çok üst üste oluyor.”*, E5 kodlu katılımcı da şu şekilde bahsetmiştir: *“Genelde çok küçük yapıyorlar. Daha büyük,*

geniş olsa daha ferah olur, daha iyi olur. Daha küçük bir alana yaptıklarında mesela o iç içe geçiyor.”

Düzensiz koduna dair E1 kodlu katılımcı *“Ayakkabılar falan dedektörüne sahip yığıl oluyor oyun alanının kapısında. Ondan dolayı da düzensiz. Daha düzenli nizami olabilir diye düşünüyorum.”* şeklinde görüşlerini bildirmiştir. E5 kodlu katılımcı *“Daha küçük bir alana yaptıklarında mesela o iç içe geçiyor.”* şeklinde görüşlerini bildirmiştir.

Sınırlı aktivite kodu için katılımcılardan E7 *“Oyuncaklar yetersiz. Göz boyamak için birkaç bir şey koyuyorlar. Öyle çok nitelikli bir oyuncak yok. Genel olarak.”* şeklinde kendini ifade etmiştir. E2 kodlu katılımcı da *“Ya genelde kısıtlı olduğunu düşünüyorum. Çok böyle yeterli olduğunu düşünmüyorum.”* şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcılar hijyenine dikkat edilmesi konusundan da bahsetmişlerdir. E9 kodlu katılımcı bu konudaki düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir: *“Hijyeni, tabii çocuklara uygun temiz olması gerekiyor.”*, E10 kodlu katılımcı da şu şekilde ilave etmiştir: *“Dediğim gibi daha güvenli. Güvenli, temiz.”*

E4 kodlu katılımcı düzenli koduna dair *“Yani onlar gayet düzgün ve de güzel oluyor. Hani çocukları düşünerekten yapılmış şeyler.”* şeklinde görüşünü bildirmiştir.

4.3.4. Ebeveynlere Göre Kafe ve Restoranlardaki Oyun Alanlarında Olması Gerekenler

Ebeveynlere yöneltilen *“Sizce kafe ve restoranlarda çocuklar için hazırlanmış olan oyun alanları nasıl olmalıdır?”* sorusu sonucunda Tablo 4.13’de olması gereken çocuk oyun alanı alt temasının kodları ve frekansları gösterilmiştir.

Tablo 4. 13: Ebeveynlere göre olması gereken çocuk oyun alanı alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri

Alt Tema	Kod	f
Olması Gereken Çocuk Oyun Alanı	Oyun alanı için eğitmen	4 (E3, E5, E6, E10)
	Yaratıcı oyuncaklar	3 (E1, E2, E7)
	Yaş gruplarına göre ayrılmış	2 (E1, E2)
	Çocuklara uygun iç tasarım	2 (E8, E10)
	Sağlığa zararsız materyaller	1 (E4)

Tablo 4.13 incelendiğinde olması gereken çocuk oyun alanı temasına dair 4 kişinin oyun alanı için eğitmen, 3 kişinin yaratıcı oyuncaklar, 2 kişinin yaş gruplarına göre ayrılmış, 2 kişinin çocuklara uygun iç tasarım, 1 kişinin de sağlığa zararsız materyaller yanıtını vermiştir.

Katılımcıların en çok oyun alanı için eğitmen kodunu ürettikleri görülmüştür. Bu konuda E5 kodlu katılımcı *“Bence bir hoca olması lazım orada bir. Genelde serbest bırakılma olmasa ben ona karşıyım. Yanında başında bir görevli olması gerekiyor. Güzel oyunlar oynatabilirler yani, boyamalar falan. Sadece bir kaydırakla falan şeyler olmaması lazım.”* şeklinde ifade etmiştir. E6 kodlu katılımcı da *“Bence oyun alanlarında çalışan bir kişiyi mutlaka bırakmaları gerekiyor. Yani olur da anne baba oturduğu zaman çocuk düşebilir ya da o anda birbirlerine küçük çocuklar sonuçta birbirlerini itebilirler. Bir şey atabilirler. Mutlaka orada bir çalışan olması lazım aslında.”* şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcılar yaratıcı oyuncaklar kodunun da oldukça üstünde durmuşlardır. Bu konuda E1 kodlu katılımcı *“Mesela legolar olabilir. Hiç rastlamadım mesela oyun alanları. Lego'ya ya da bir parkura.”* şeklinde görüşünü bildirmiştir. E7 kodlu katılımcı da *“Güzel bir oyun alanı olsa belki oynar da çok oynamaya hevesli değil. Ama genelde bundan önce salıncağı seviyor, salıncak seviyor. Kaydıracağı seviyor. Yani kaydırak tabii ki de ne derece olur oyun alanında bilmiyorum.”* şeklinde görüşünü bildirmiştir.

Yaş gruplarına göre ayrılmış koduna dair E1 kodlu katılımcı *“Yani yaş gruplarına göre olabilir.”* derken E2 kodlu katılımcı *“Yaşlara göre gruplanabilir. O şekilde bir değişiklik yapılabilir.”* demiştir.

Çocuklara uygun iç tasarım kodu için E8 kodlu katılımcı şu şekilde düşüncelerini ifade etmiştir: *“Bence kesinlikle yumuşak olmalı, en önemlisi. Zemin olarak tehlikeli olmamalı. Kırılacak, dökülecek veya zarar gelecek olmayacak şekilde.”*, E10 kodlu katılımcı da şu şekilde ifade etmiştir: *“Bu alanlar dediğim gibi daha geniş, daha ferah.”*

Sağlığa zararsız materyaller kodu için E4 kodlu katılımcı *“Yani çocukların sağlık açısından daha uygun olabilir. Hani daha düzgün. Temizlik açısından da olabilir. Öbür türlü sağlık açısından da. Mesela çok naylon içerikli şeyler olmaması lazım.”* şeklinde düşüncelerini belirtmiştir.

4.3.5. Ebeveynlere Göre Çocuk Oyun Alanının Olumlu ve Olumsuz Yanları

Ebeveynlere yöneltilen “Gittiğiniz kafe ve restoranlarda çocuğunuzun kullandığı oyun alanlarının olumlu ya da olumsuz tarafları nelerdi?” sorusu sonucunda Tablo 4.14’de ebeveynlere göre çocuk oyun alanının olumlu ve olumsuz yanları alt temasının kodları ve frekansları gösterilmiştir.

Tablo 4. 14: Ebeveynlere göre çocuk oyun alanının olumlu ve olumsuz yanları alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri

Alt Tema	Kod	f
Ebeveynlere Göre Çocuk Oyun Alanının Olumlu ve Olumsuz Yanları	Çocukların zevkli vakit geçirmesi	5 (E1, E2, E3, E6, E10)
	Ebeveynin yemeğini rahat yemesi	4 (E1, E2, E3, E7)
	Olumsuz bir yanı yok	4 (E2, E4, E7, E9)
	Düzgün	2 (E4, E9)
	Oyun alanı varlığı	1 (E7)
	Oyun ablasının bulunması	1 (E8)
	Güvenli	1 (E9)
	Farklı oyuncaklar	1 (E3)
	Kirli alan	3 (E3, E5, E8)
	Çocukların serbest olması	2 (E5, E8)
	Ailelerin çocuğunu görememesi	1 (E6)
	Korunaksız alan	1 (E6)
	Çocukların arasında anlaşmazlık	1 (E10)
	Çeşitli olmayan oyuncaklar	1 (E1)
	Olumlu tarafı yok	1 (E5)

Tablo 4.14 incelendiğinde ebeveynlere göre çocuk oyun alanının olumlu yanları hakkında 5 kişinin çocukların zevkli vakit geçirmesi, 4 kişinin ebeveynin yemeğini rahat yemesi, 4 kişinin olumsuz bir yanı yok, 2 kişinin düzgün, 1 kişinin oyun alanı varlığı, 1 kişinin oyun ablasının bulunması, 1 kişinin güvenli, 1 kişinin farklı oyuncaklar yanıtını verdiği görülmüştür. Ebeveynlere göre çocuk oyun alanının olumsuz yanları hakkında 3 kişinin kirli alan, 2 kişinin çocukların serbest olması, 1 kişinin ailelerin çocuğunu görememesi, 1 kişinin korunaksız alan, 1 kişinin çocukların arasında anlaşmazlık, 1 kişinin çeşitli olmayan oyuncaklar, 1 kişinin olumlu tarafı yok yanıtını verdiği görülmüştür.

Katılımcıların ebeveynlere göre çocuk oyun alanının olumlu yanları hakkında en çok çocukların zevkli vakit geçirmesi kodunu ürettikleri görülmüştür. Bu konuda E1 kodlu katılımcı *“Çocuklar senin peşinde olmuyor ya da sıkıldım kelimesini çok kullanamıyorlar. O anlamda çok güzel. Bence olumlu. Oyun alanları kesinlikle olmalı”* şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. E2 kodlu katılımcı da *“Çünkü çocuk da en azından kafe ve restoran ortamında sabit oturamayacağı için eğlenceli vakit geçiriyor.”* şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Katılımcılar ebeveynin yemeğini rahat yemesi kodunun da üstünde oldukça durmuşlardır. Bu konuda E3 kodlu katılımcı *“Yemeğimi rahat yiyorum, çocuğum eğleniyor. Oynarken bazen bakabiliyorum.”* derken E7 kodlu katılımcı da *“Hani çocuklarına iki dakika böyle oyalayacak, kendine bakabilecek göz önünde iyi bir yer olsa anne baba rahat ediyor.”* demiştir.

Katılımcıların olumsuz bir yanı yok kodunu ürettikleri görülmüştür. Bu konuda E2 kodlu katılımcı *“Genel anlamda ben olumlu olduğumu düşünüyorum. Olumsuz olduğumu düşünmüyorum. Yani bence olumsuz bir tarafı yok sadece daha geliştirilebilir diyebilirim.”* şeklinde görüşlerini bildirmiştir. E4 kodlu katılımcı da *“Olumlu. Yani ne bileyim gayet düzgünler. Öyle pek olumsuz bir yana gelmedi bana.”* şeklinde görüşlerini bildirmiştir.

Düzgün koduna dair katılımcılar E4 şu şekilde bahsetmiştir: *“Olumlu. Yani ne bileyim gayet düzgünler. Öyle pek olumsuz bir yana gelmedi bana.”*, E9 kodlu katılımcı da şu şekilde bahsetmiştir: *“Genelde hep olumlu.”*

Katılımcıların ebeveynlere göre çocuk oyun alanının olumlu ve olumsuz yanları alt temasında olumlu yanları için ürettikleri diğer kodlara ilişkin ifade örnekleri şöyledir:

“Olsa olumlu olur yani tabii ki de. Hani çocuklarına iki dakika böyle oyalayacak, kendine bakabilecek göz önünde iyi bir yer olsa anne baba rahat ediyor.” E7

“Bir de en önemlisi bir yetişkin olması lazım orada, bir çalışan, çocuklara bakacak biri. Olumlu tarafı çok nadiren denk geldiğimiz oyun ablasının olması.” E8

“Şu ana kadar gittiklerimde olumsuz bir şey görmedim. Genelde hep olumlu, korunaklı, hijyenik.” E9

“Daha güzel şeyler bulundurabilirler. Bir top havuzu dediği gibi zehirli bir top havuzu koymuşlar. Bir de 3-5 tane sandalye masası gitti. Başka bir şey yok.” E3

Katılımcıların ebeveynlere göre oyun alanının olumsuz yanları hakkında en çok kirli alan konusunun üstünde durduğu görülmüştür. Bu konuda E5 kodlu katılımcı *“Bir de hiç temiz değil, hijyenik değil.”* derken E8 kodlu katılımcı *“Olumsuz tarafları bakımsız olmaları, temizlenmiyor olmaları.”* demiştir.

Çocukların serbest olması konusunda E5 kodlu katılımcı düşüncelerini *“Olumsuz tarafı serbest bırakılması.”* şeklinde ifade etmiştir. E8 kodlu katılımcı da şu şekilde ilave etmiştir: *“Bir de en önemlisi bir yetişkin olması lazım orada”*

Katılımcıların ebeveynlere göre çocuk oyun alanının olumlu ve olumsuz yanları alt temasında olumsuz yanları için ürettikleri diğer kodlara ilişkin ifade örnekleri şöyledir:

“Olumsuz tarafı serbest bırakılması. Bir de hiç temiz değil, hijyenik değil. Olumlu tarafı... Yani... Pek olumlu gelmiyor bana. Pek olumlu tarafı yok bence. Fazla sevmiyorum ben. Göstermiyorum, götürmüyorum yani ben” E5

“Çocuklar bir de tam göz önünde bulundurmuyorlar. Biraz arka tarafta olduğu için sık sık da göremiyorsun.” E6

“Olumsuz olarak da işte orada herkesin çocuğu olduğu için uyuşmuşluk var, uyuşmamışlık var. O yüzden biraz sorun oluyor.” E10

“Ben buna katılıyorum ama geliştirilebilir. Küçük oluyor ve hep aynı tarz oyuncaklar oluyor. Daha farklı olabilir.” E1

4.3.6. Ebeveynlere Göre Çocuk Oyun Alanlarının İyileştirilmesi

Ebeveynlere yöneltilen “Peki bu alanların daha iyi hale getirilmesi konusunda neler yapılabilir?” sorusu sonucunda Tablo 4.15’de ebeveynlere göre çocuk oyun alanlarının iyileştirilmesi alt temasının kodları ve frekansları gösterilmiştir.

Tablo 4. 15: Ebeveynlere göre çocuk oyun alanlarının iyileştirilmesi alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri

Alt Tema	Kod	f
Ebeveynlere Göre Çocuk Oyun Alanlarının İyileştirilmesi	Çocuk üzerine uzman kişilerin oyun alanında çalışması	4 (E3, E5, E6, E10)
	Daha eğlenceli etkinlikler	3 (E1, E5, E7)
	Çocuklara uygun oyun alanı	3 (E4, E8, E9)
	Oyun alanının güvenliğinin sağlanması	2 (E6, E7)
	Temizlik rutini oluşturma	1 (E6)
	Tasarım sürecinde profesyonel yardımı	1 (E2)
	Açık alanda oyun	1 (E1)

Tablo 4.15 incelendiğinde ebeveynlere göre çocuk oyun alanlarının iyileştirmesi hakkında 4 kişinin çocuk üzerine uzman kişilerin oyun alanında çalışması, 3 kişinin daha eğlenceli etkinlikler, 3 kişinin çocuklara uygun oyun alanı, 2 kişinin oyun alanının güvenliğinin sağlanması, 2 kişinin temizlik rutini oluşturma, 1 kişinin tasarım sürecinde profesyonel yardımı, 1 kişinin de açık alanda oyun alanlarını verdiği görülmüştür.

Katılımcıların en çok çocuk üzerine uzman kişilerin oyun alanında çalışması kodunu ürettikleri görülmüştür. Bu konuda E3 kodlu katılımcı “Çocuk gelişimindeki öğrencileri bence çalıştırmaları lazım madem oyun alanı var çocuklar için bir yer açtın. Şimdi ben tutup oraya yalnız gönderemem ki başını çarptı bir yere falan. Yani bence yardım almaları lazım. Onların yapacağı iş değil yani. Herkesin dalı farklıdır bence. O yüzden, o alan onun için değil zaten. Ya o alanı açıyorsan bir şeylerden, ödün veriyorsan fedakârlık yapacaksın. Çocuklar için o muhteşem tabii ki de. Çocukların dilinden anlayan birisiyle bence çocuklarla orada zaman geçirmesi güzel olur.” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. E5 kodlu katılımcı da “Dediğim gibi bir görevli olması lazım orada bence.” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Katılımcıların daha eğlenceli etkinlikler konusunun da üstünde oldukça fazla durduğu görülmüştür. E1 kodlu katılımcı bu konudan “Hani mesela yaz günü bir oyun şeyinde atıyorum bir fiskiye, su şeyidir. Öyle şeyler de olabilir. Öyle, o tür bir şey de olabilir. Çocuklar keyifle gider, sıkılmazlar.” şeklinde bahsetmiştir. E7 kodlu katılımcı da “Ondan sonra da nitelikli oyuncaklar, zekâ oyunları bakın. Değişik şeyler koyup. Her çocuk da aynı değil. Bazı çocuğun ilgisini çekip oturup oynayabiliyor. Oyuncak koyabilir.

Salıncak tarzı. Böyle oyalanacağı bir şey. Çocuğu beğeneceği şeyler koymaları iyi olur.” şeklinde bahsetmiştir.

Çocuklara uygun oyun alanı konusunda E4 kodlu katılımcı *“Yani çocukları biraz düşünmesi gerekir gelişim açısından. Hani çocukların yaşlarına uygun, oyuncakları seçerken böyle daha uygun şeyler olabilir.”* derken E9 kodlu katılımcı *“Oyuncaklar onlara göre, yaşlarına uygun. Çocuklar zaten çok bir şey aramıyor. Bir tane bir şey olsa bile yetiyor ya onlara. O yüzden yeterli.”* demiştir.

Oyun alanının güvenliğinin sağlanması konusunda E6 kodlu katılımcı *“Yani dediğim gibi işletmeciler bunun için güvenlik açısından yani bir şerit halinde bir şey etrafına koyabilir. Çocukların rahat dışarı çıkmaması için.”* şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. E7 kodlu katılımcı ise *“Birkaç geniş bir alan oluşturup onun içerisine güvenli olsun diye renkli bir halı yerine şeyler koyarak ya çocuk odalarında plastik şeklinde halı yani halı değil de ne diyorlar onu unuttum. Özel satılıyor biliyorsunuz hani temiz hijyenik olsun güvenli olsun.”* şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Katılımcıların ebeveynlere göre çocuk oyun alanlarının iyileştirilmesi alt temasında ürettikleri diğer kodlara ilişkin ifade örnekleri şöyledir:

“Özellikle hijyene dikkat etmeleri lazım. Çünkü sürekli bir sürü çocuk girip çıkıyor. Acaba onlar ne kadar hijyen var? Ne kadar temizliyorlar? Bir de kaliteli bir ürün bırakması gerekiyor mesela. Çocuklara temas ettiği için.” E6

“Yaz günü için açık alanda olabilir. İlçlerden ziyade açık da olabilir.” E1

“Yani çocukların yaş, çocuk gelişimiyle ilgili ya da çocuk özellikleriyle ilgili bir araştırma yaparak ona göre ya da bir pedagog yardımıyla o oyun alanları oluşturulabilir derdim. Hani normal bir oyuncakları alıp oraya koymaktansa çocukla haşır neşir olan, onun gelişim düzeylerini bilen biriyle düzenlenebilir o alanlar” E2

4.4. ÇOCUKLARA GÖRE OYUN ALANLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırmada, çocuklara bir fotoğraf gösterilerek o fotoğraf üzerinden yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış ve görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Kayıtlar elektronik ortamda yazıya dökülmüştür. Veri üzerinde analiz yapılarak oluşturulan kodlar temalarla ilişkilendirilmiştir

Veri analizi sonucunda çocukların oyun alanları konusunda genel olarak ortaya koydukları görüşlerin üç alt tema altında kümelendiği görülmüştür: Oyun alanını sevme durumu, çocukların oyun alanlarında sevdiği materyaller, çocukların oyun alanında olması istediği oyuncak çeşitleri.

4.4.3. Oyun Alanını Sevme Durumu

Çocuklara yöneltilen “Annen veya babanla birlikte gittiğin kafelerdeki ve restoranlardaki bulunan oyun alanlarını seviyor musun?” sorusu sonucunda Tablo 4.16’da oyun alanını sevme durumu alt temasının kodları ve frekansları gösterilmiştir.

Tablo 4. 16: Oyun alanını sevme durumu alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri

Alt Tema	Kod	f
Oyun alanını sevme durumu	Evet	10 (Ç1, Ç2, Ç3, Ç4, Ç5, Ç6, Ç7, Ç8 Ç9, Ç10)

Tablo 4.16 incelendiğinde oyun alanını sevme durumu hakkında 10 kişinin evet yanıtını verdiği görülmüştür.

Katılımcıların oyun alanını sevme durumuna en çok evet kodunu ürettikleri görülmüştür. Ç6 ve Ç7 kodlu katılımcıların görüşleri şu şekildedir: “*Evet seviyorum.*”

4.4.4. Çocukların Oyun Alanlarında Sevdiği Materyaller

Çocuklara yöneltilen “Bu oyun alanlarında en çok ne yapmayı seviyorsun? Bu oyun alanlarında hangi oyuncakları seviyorsun?” soruları sonucunda Tablo 4.17’de çocukların oyun alanlarında sevdiği materyaller alt temasının kodları ve frekansları gösterilmiştir.

Tablo 4. 17: Çocukların oyun alanlarında sevdiği materyaller alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri

Alt Tema	Kod	f
En Sevilen Oyuncak	Top havuzu	7 (Ç2, Ç3, Ç4, Ç6, Ç8, Ç9, Ç10)
	Trambolin ve zıplamak	3 (Ç1, Ç5, Ç7)

Tablo 4.17 incelendiğinde çocukların oyun alanlarında sevdiği materyaller konusu hakkında 7 kişinin top havuzu ve 3 kişinin trambolin ve zıplamak yanıtını verdiği görülmüştür.

Katılımcıların bu konuda en çok top havuzu kodunu ürettikleri görülmüştür. Bu konu hakkında Ç4 kodlu katılımcı görüşlerini “*Kaydıraklı top havuzu.*” şeklinde belirtirken Ç10 kodlu katılımcı “*Burada en çok... Top havuzunu. Top havuzunu.*” şeklinde görüşünü belirtmiştir.

Katılımcılar trambolin ve zıplamak kodunun üstünde de oldukça durmuşlardır. Bu konuda Ç5 kodlu katılımcı “*Zıplamak.*” derken Ç7 kodlu katılımcı “*Tramboline binmeyi.*” demiştir.

4.4.5. Çocukların Oyun Alanlarında Olmasını İsteddiği Oyuncak Çeşitleri

Çocuklara yöneltilen “Sen bu oyun alanında başka neler olsun isterdin?” sorusu sonucunda Tablo 4.18’de çocukların oyun alanlarında olmasını istediği oyuncak çeşitleri alt temasının kodları ve frekansları gösterilmiştir.

Tablo 4. 18: Çocukların oyun alanlarında olmasını istediği oyuncak çeşitleri alt temasına ait kodlama ve sıklık bilgileri

Alt Tema	Kod	f
Olması İstenen Oyuncak	Salıncak	4 (Ç1, Ç2, Ç5, Ç7)
	Kaydırak	3 (Ç1, Ç2, Ç5)
	Kum	2 (Ç4, Ç6)
	Trambolin	2 (Ç6, Ç10)
	Peluş oyuncak ve bebekler	2 (Ç3, Ç8)
	Lego	1 (Ç3)
	Kamyon	1 (Ç4)
	Basketbol ve futbol sahası	1 (Ç7)
	Robot	1 (Ç8)
	Oyun hamuru	1 (Ç9)

Tablo 4.18 incelendiğinde çocukların oyun alanlarında olmasını istediği oyuncak çeşitleri hakkında 4 kişinin salıncak, 4 kişinin kaydırak, 2 kişinin kum, 2 kişinin trambolin, 2 kişinin peluş oyuncak ve bebekler, 1 kişinin lego, 1 kişinin kamyon, 1 kişinin

basketbol ve futbol sahası, 1 kişinin robot, 1 kişinin oyun hamuru yanıtını verdiği görülmüştür.

Katılımcılar en çok salıncak kodunu üretmişlerdir. Bu konu hakkında Ç1 kodlu katılımcı “*Salıncak*” derken Ç5 kodlu katılımcı “*Bir de salıncak.*” demiştir.

Katılımcıların kaydırak kodunu ürettiği de görülmektedir. Bu konuda Ç1 kodlu katılımcı “*Kısa kaydırak yani küçük kaydıraklardan.*” şeklinde düşüncesini ifade ederken Ç2 kodlu katılımcı da “*Kapalı kaydırak.*” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

Kum kodu hakkında Ç4 kodlu katılımcı şu şekilde ifadeler kullanmıştır: “*Kum havuzu*”, Ç6 kodlu katılımcı da şu şekilde ilave etmiştir: “*Bir de kum.*”

Trambolin kodu için Ç6 kodlu katılımcı “*Trambolin olmasını isterdim.*” şeklinde görüşünü bildirmiş Ç10 kodlu katılımcı da “*Yani...Trambolin.*” şeklinde görüşünü bildirmiştir.

Peluş oyuncak ve bebekler kodu için Ç3 kodlu katılımcı “*Mesela böyle şey oyuncakları, peluş oyuncakları koysanız masaların üzerine. Öyle olabilir. Legolar olabilir, Lego. Barbie'ler de olabilir ama.*” şeklinde görüşünü ifade ederken Ç8 kodlu katılımcı ise “*Top. Fil. Transformers.*” şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Katılımcıların olması istenen oyuncak alt temasında ürettikleri diğer kodlara ilişkin ifade örnekleri şöyledir:

“*Kamyon.*” Ç4

“*Basketbol potası. Futbol sahası*” Ç7

“*Masaya oturup hamur oynayacağım.*” Ç9

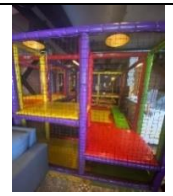
4.5. OYUN ALANI GÖZLEMLERİNE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmacı tarafından kafe ve restoranlarda bulunun çocuk oyun alanlarının her biri için Çocuk Oyun Alanı Gözlem Formu doldurulmuştur. Gözlem formunda oyun alanı özelliklerini anlatan bilgiler Tablo 4.19’da verilmiştir.

Tablo 4. 19: Oyun alanlarının özellikleri

No	Mekân	Büyüklik (m2)	Yaş aralığı	Maximum çocuk kapasitesi	Araçlarda kullanılan malzeme	Sosyal etkileşimi destekleyen alan var mı?	Oyun ablası var mı?	Oyun alanının içi gözüküyor mu?
M1		24 m2	3-10 yaş	15 çocuk	Plastik	Evet	Hayır	Evet
M2		7 m2	3-9 yaş	5 çocuk	Plastik	Evet	Hayır	Hayır
M3		5 m2	4-8 yaş	5 çocuk	Plastik	Evet	Hayır	Evet
M4		12 m2	3-8 yaş	10 çocuk	Plastik	Evet	Evet	Evet
M5		25 m2	3-8 yaş	20 çocuk	Ahşap ve plastik	Evet	Evet	Hayır
M6		15 m2	4-10 yaş	15 çocuk	Plastik	Evet	Hayır	Evet
M7		14 m2	2-6 yaş	10 çocuk	Plastik	Evet	Evet	Hayır

Tablo: 4.19 (devam)

No	Mekân	Büyüklik (m2)	Yaş aralığı	Maximum çocuk kapasitesi	Araçlarda kullanılan malzeme	Sosyal etkileşimi destekleyen alan var mı?	Oyun ablası var mı?	Oyun alanının içi gözüküyor mu?
M8		8 m2	3-6 yaş	10 çocuk	Plastik	Evet	Hayır	Evet
M9		8 m2	5-9 yaş	10 çocuk	Plastik	Evet	Evet	Evet
M10		3 m2	3-7 yaş	8 çocuk	Plastik	Evet	Hayır	Evet
M11		15 m2	3-7 yaş	10 çocuk	Plastik	Evet	Hayır	Evet
M12		8 m2	4-8 yaş	10 çocuk	Plastik	Evet	Hayır	Evet
M13		6 m2	3-6 yaş	5 çocuk	Plastik	Evet	Hayır	Hayır
M14		10 m2	3-9 yaş	8 çocuk	Plastik	Evet	Hayır	Evet

Tablo 4.19 (devam)

No	Mekân	Büyüklik (m2)	Yaş aralığı	Maximum çocuk kapasitesi	Araçlarda kullanılan malzeme	Sosyal etkileşimi destekleyen alan var mı?	Oyun ablası var mı?	Oyun alanının için gözüküyor mu?
M15		25 m2	5-11 yaş	15 çocuk	Plastik	Evet	Evet	Hayır
M16		16 m2	4-12 yaş	12 çocuk	Plastik	Evet	Evet	Hayır
M17		7 m2	3-8 yaş	10 çocuk	Plastik	Evet	Evet	Evet
M18		40 m2	3-10 yaş	20 çocuk	Ahşap ve Plastik	Evet	Evet	Evet
M19		14 m2	3-8 yaş	8 çocuk	Plastik	Evet	Evet	Hayır
M20		20 m2	4-10 yaş	20 çocuk	Plastik	Evet	Evet	Evet

Tablo 4.19’da büyüklük konusu incelendiğinde 8 mekânın 10 m²’den daha küçük olduğu, 8 mekânın 10 ile 20 m² aralığında olduğu ve 4 mekânın da 20 m²’den daha büyük olduğu görülmektedir.

Yaş aralığı konusu incelendiğinde mekanların en küçük 2 yaşındaki çocuklar için oyun alanına giriş izni verdiği ve en büyük ise 12 yaşındaki çocuklar için oyun alanına giriş izni verdiği görülmüştür. Buradaki 4 mekân 3-8 yaş arasındaki çocukların, 2 mekân 3-6 yaş arasındaki çocukların, 2 mekân 3-7 yaş arasındaki çocukların oyun alanına girmesine izin vermektedir. Diğer mekanlarda ise oyun alanına girmek için olan yaş sınırlarının çeşitlilik gösterdiği görülmektedir.

Mekanlardaki çocuk oyun alanları kapsamında maximum içerde bulunabilecek çocuk sayısı konusu incelendiğinde 6 mekânın oyun alanındaki maximum çocuk sayısının 10 çocuktan daha az olduğu, 11 mekânın oyun alanındaki maximum çocuk sayısının 10 ile 15 çocuk arasında olduğu, 3 mekânın oyun alanındaki maximum çocuk sayısının ise 20 çocuk olduğu görülmektedir.

Araçlarda kullanılan malzeme konusu incelendiğinde 18 mekânın plastik malzeme, 2 mekânın ahşap ve plastik malzeme kullandığı görülmüştür.

“Sosyal etkileşimi destekleyen alan var mı?” sorusunun cevaplarına bakıldığında 20 mekânında da bulunduğu görülmüştür. “Oyun ablası var mı?” sorusunun cevaplarına bakıldığında 10 mekânda olduğu, 10 mekânda ise olmadığı görülmüştür. “Oyun alanının içi gözüktüyor mu?” sorusunun cevaplarına bakıldığında 13 mekânda gözüktüğü 7 mekânda gözükmmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Gözlem formunda oyun alanlarında bulunan oyuncaklar ve bu oyuncakların gelişimsel sınıflandırmasını anlatan bilgiler Tablo 4.20’de verilmiştir.

Tablo 4. 20: Oyun alanlarında bulunan oyuncaklar ve gelişimsel sınıflandırmasına dair bilgiler

Gözlemlenen Alan		Mekân 1	Mekân 2	Mekân 3	Mekân 4	Mekân 5
Oyun alanında bulunan oyuncaklar		2 adet sallanan at 1 adet iki kişilik tahterevalli Sürülebilir araba 2 adet masa ve sandalyeleri Labirent parkur içinde trambolin ve top havuzu	Oyun evi 2 adet sallanan at 2 adet Tahterevalli Merdivenli kaydırak	Fileyle çevrilmiş parkurun içinde top havuzu ve kaydırak	Labirent parkur içinde kaydırak, top havuzu, tırmanma yokuşu, jetonlu araba oyuncakları, hedefi silahla vurma oyuncağı, masa ve sandalyeler	3 adet sallanan at, 1 adet tahterevalli, tünel, top havuzu, oyun evi, masa ve sandalyeler
Oyuncakların desteklediği gelişim alanları	Bilişsel gelişim	x	x		x	x
	Kaba motor gelişimi	x	x	x	x	x
	İnce motor gelişimi	x		x	x	
	Dil gelişimi	x	x			
	Sosyal duygusal gelişim	x	x	x	x	x
	Desteklemiyor				x	
Desteklediği alana göre oyun alanında bulunan oyuncak türleri	Bilişsel gelişim	Labirent parkur	Tahterevalli		Labirent parkur Hedefi silahla vurma oyuncağı	Tahterevalli Tünel
	Kaba motor gelişimi	Top havuzu Trambolin labirent Labirent Sallanan at Tahterevalli Sürülen araba	Tahterevalli Kaydırak Sallanan at	Kaydırak Top havuzu	Top havuzu Labirent parkur	Sallanan at Tahterevalli Tünel Top havuzu Oyun evi
	İnce motor gelişimi	Top havuzu Masa ve sandalye		Top havuzu	Top havuzu Masa ve sandalyeler	Top havuzu
	Dil gelişimi	Top havuzu Labirent parkur	Oyun evi	Top havuzu	Top havuzu Labirent parkur	
	Sosyal duygusal gelişim	Top havuzu Labirent parkur Trambolin Masa ve sandalyeler	Oyun evi Tahterevalli	Top havuzu	Top havuzu Labirent parkur Masa ve sandalyeler	Oyun evi Tahterevalli Tünel Top havuzu
	Desteklemiyor				Jetonlu oyuncaklar	

Tablo 4.20 (devam)

Gözlemlenen Alan		Mekân 6	Mekân 7	Mekân 8	Mekân 9	Mekân 10
Oyun alanında bulunan oyuncaklar		2 adet kaydırak, Top havuzu, Trambolin, Çocuğun içine oturup jetonla çalıştırıldığında hareket eden ışıklı ve ses çıkartan 3 adet farklı görünümünde araba	Labirent filelerle çevrili parkur içinde; Kaydırak, Top havuzu, Tırmanma duvarı, Trambolin	Top havuzu ve havuza inen bir kaydırak	2 adet kaydırak, 1 adet salıncak, 1 adet tekerlekli at, 1 adet sallanan at, 1 adet bank, 1 adet tahterevalli, Oyun evi, masa ve sandalyeler	Trambolin ve top havuzu
Oyuncakların desteklediği gelişim alanları	Bilişsel gelişim		x		x	
	Kaba motor gelişimi	x	x	x	x	x
	İnce motor gelişimi	x	x	x		x
	Dil gelişimi	x	x	x	x	x
	Sosyal duygusal gelişim	x	x	x	x	x
	Desteklemiyor	x				
Desteklediği alana göre oyun alanında bulunan oyuncak türleri	Bilişsel gelişim		Labirent parkur		Tahterevalli	
	Kaba motor gelişimi	Trambolin Kaydırak Top Havuzu	Kaydırak Top havuzu Tırmanma duvarı Trambolin	Top havuzu Kaydırak	Kaydırak Salıncak Oyun evi Sallanan at Tahterevalli Tekerlekli at	Trambolin Top havuzu
	İnce motor gelişimi	Top havuzu	Top havuzu Tırmanma duvarı	Top havuzu		Top havuzu
	Dil gelişimi	Top havuzu	Top havuzu Labirent parkur	Top havuzu	Oyun evi	Top havuzu
	Sosyal duygusal gelişim	Top havuzu	Top havuzu Trambolin Labirent parkur	Top havuzu	Oyun evi Tahterevalli	Top havuzu Trambolin
	Desteklemiyor	Jetonla çalışan araba				

Tablo 4.20 (devam)

Gözlemlenen Alan		Mekân 11	Mekân 12	Mekân 13	Mekân 14	Mekân 15
Oyun alanında bulunan oyuncaklar		Demir parayla çalışan içinde sürpriz oyuncakların bulunduğu ve sakızların bulunduğu makineler, Jetonla çalışan hareket ederek ışık ve ses çıkartan araba, Fileyle çevrelenmiş labirent alanının içinde tırmanma duvarı, Kaydırak, Top havuzu, Tüneller ve Trambolin.	Fileyle çevrili bir parkur içerisinde top havuzu, Kaydırak, Trambolin.	Top havuzu, Kaydırak, Sallanan at ve Tahterevalli.	Labirent parkur içinde top havuzu, Havuza inen bir kaydırak, Trambolin, Dışarda bağımsız bir kaydırak	Canlı balıklar olan bir akvaryum, fileyle çevrili parkur içinde trambolin, top havuzu, kaydırak. 1 adet kaydırak, 1 adet salıncak, bank, masa ve sandalyeler, tekerlekli at, sallanan at, tahterevalli
Oyuncakların desteklediği gelişim alanları	Bilişsel gelişim	x		x	x	x
	Kaba motor gelişimi	x	x	x	x	x
	İnce motor gelişimi	x	x	x	x	x
	Dil gelişimi	x	x	x	x	x
	Sosyal duygusal gelişim	x	x	x	x	x
	Desteklemiyor	x				
Desteklediği alana göre oyun alanında bulunan oyuncak türleri	Bilişsel gelişim	Labirent parkur Tünel		Tahterevalli	Labirent parkur	Tahterevalli
	Kaba motor gelişimi	Tırmanma duvarı Kaydırak Top havuzu Trambolin	Trambolin Kaydırak Top havuzu	Top havuzu Kaydırak Sallanan at Tahterevalli	Top havuzu Kaydırak Trambolin	Trambolin Top Havuzu Kaydırak Salıncak Tekerlekli at Sallanan at Tahterevalli
	İnce motor gelişimi	Top havuzu Tırmanma duvarı	Top havuzu	Top havuzu	Top havuzu	Top havuzu Masa ve sandalyeler
	Dil gelişimi	Top havuzu Labirent parkur	Top havuzu	Top havuzu	Top havuzu Labirent parkur	Top havuzu
	Sosyal duygusal gelişim	Top havuzu	Top havuzu	Top havuzu Tahterevalli	Top havuzu Trambolin Labirent parkur	Top Havuzu Masa ve sandalyeler Tahterevalli Akvaryum
	Desteklemiyor	Demir parayla çalışan sürpriz oyuncak veren makineler Jetonla çalışan arabalar				

Tablo 4.20 (devam)

Gözlemlenen Alan		Mekân 16	Mekân 17	Mekân 18	Mekân 19	Mekân 20
Oyun alanında bulunan oyuncaklar		Top havuzu, küçük kapalı alan için olan salıncak ve kaydırak, oyuncak mutfak köşesi içinde fırın lavabo ve mutfak dolabı var, sallanan ve üstüne binilebilen at, çocukların oturabileceği masa ve sandalyeler. Büyük ayaklı bir abaküs, oyuncak arabalar, boya çeşitleri, kağıtlar	1 adet kaydırak, 1 adet tahterevalli, 5 adet sallanan at	2 adet top havuzu, 2 adet kaydırak, 1 adet tahterevalli 1 adet sallanan at, Üstünde seksek çizili oyun halısı, Legolar, Yapboz, Sanat alanı için; Masa, Sandalyeler, Boya çeşitleri, Renkli kağıtlar, Yapıştırıcı, Makas, hoparlör	Labirent parkur içinde top havuzu, Trambolin, 2 adet merdivenli kaydırak, Tahterevalli, Oyun evi	2 adet masa, sandalyeler, 2 adet bank, ev, labirent fileyle kaplı alan içerisinde kaydırak, top havuzu, trambolin. 1 adet salıncak, 3 adet sallanan at, dijital video oyun makinesi
Oyuncakları desteklediği gelişim alanları	Bilişsel gelişim		x	x	x	x
	Kaba motor gelişimi	x	x	x	x	x
	İnce motor gelişimi	x	x	x	x	x
	Dil gelişimi	x		x	x	x
	Sosyal duygusal gelişim	x	x	x	x	x
	Desteklemiyor					
Desteklediği alana göre oyun alanında bulunan oyuncak türleri	Bilişsel gelişim		Tahterevalli	Legolar Yapboz Tahterevalli	Labirent parkur Tahterevalli	Dijital video oyun makinesi Labirent parkur
	Kaba motor gelişimi	Top havuzu Kaydırak Salıncak Sallanan at	Kaydırak Tahterevalli Sallanan at	Top havuzu Kaydırak Tahterevalli Sallanan at Seksek	Top havuzu Kaydırak Trambolin Tahterevalli	Kaydırak Top havuzu Trambolin Salıncak Sallanan at
	İnce motor gelişimi	Top havuzu Boya çeşitleri Mutfak köşesi Sallanan at Masa ve sandalyeler Abaküs	Sallanan at	Top havuzu Legolar Sanat alanı	Top havuzu	Top havuzu Masa ve sandalyeler Sallanan at
	Dil gelişimi	Top havuzu Mutfak köşesi		Hoparlör Top havuzu	Top havuzu Oyun evi	Top havuzu Ev
	Sosyal duygusal gelişim	Top havuzu Mutfak köşesi Masa ve sandalyeler Oyuncak araba	Tahterevalli	Top havuzu Tahterevalli Hoparlör Sanat alanı	Top havuzu Trambolin Oyun evi Tahterevalli	Top havuzu Ev Masa ve sandalyeler
	Desteklemiyor					

Tablo 4.20’de en çok bulunan oyuncaklara bakıldığında top havuzunun 17 mekânda olduğu, kaydırığın 17 mekânda olduğu, trambolinin 10 mekânda olduğu, sallanan atın 7 mekânda olduğu, labirent parkurun 7 mekânda olduğu, masa ve sandalyelerin de 6 mekânda olduğu, tahterevallinin 8 mekânda olduğu görülmüştür. Bunların dışında kalan oyuncakların ise her mekânda çeşitlilik gösterdiği görülmektedir.

Mekânlarda bulunan oyuncakların desteklediği gelişim alanlarına bakıldığında 14 mekânda bilişsel gelişime, 20 mekânda kaba motor gelişime, 17 mekânda ince motor gelişime, 16 mekânda dil gelişimine, 20 mekânda sosyal duygusal gelişime katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. 3 mekânda ise hiçbir gelişim alanını desteklemeyen oyuncakların bulunduğu ulaşılmıştır.

Desteklediği alana göre oyun alanında bulunan oyuncak türleri konusunda bilişsel gelişim alanı çerçevesinde oyuncaklar incelendiğinde 7 mekânda bulunan labirent parkur, 8 mekânda bulunan tahterevalli, 2 mekânda bulunan tünel, 1 mekânda bulunan hedefi silahla vurma oyuncağı, 1 mekânda bulunan yapboz ve legolar ve 1 mekânda bulunan dijital video oyun makinesinin olduğu görülmüştür.

Kaba motor gelişimi destekleyen oyuncaklar olarak 17 mekânda top havuzu, 17 mekânda kaydırak, 10 mekânda trambolin, 8 mekânda tahterevalli ve 7 mekânda sallanan at olduğu ve daha az sayılarda da olsa mekânlarda seksek, salıncak, tırmanma duvarı, gibi oyuncakların da olduğu görülmüştür.

İnce motor gelişimi destekleyen oyuncaklara bakıldığında 17 mekânda top havuzu, 6 mekânda masa ve sandalye, 7 mekânda sallanan at, 2 mekânda tırmanma duvarı, 1 mekânda boya çeşitleri ve mutfak köşesi, 1 mekânda da legolar ve sanat alanı vardır.

Dil gelişimi destekleyen oyuncaklara bakıldığında 17 mekânda top havuzu, 4 mekânda oyun evi, 7 mekânda labirent parkur, 1 mekânda mutfak köşesi ve 1 mekânda hoparlörün bulunduğu ulaşılmıştır.

Sosyal duygusal gelişimi destekleyen oyuncaklara bakıldığında 17 mekânda top havuzu, 10 mekânda trambolin 8 mekânda tahterevalli, 6 mekânda masa ve sandalye, 4 mekânda oyun evi, 7 mekânda labirent parkur, 1 mekânda tünel, 1 mekânda akvaryum, 1 mekânda mutfak köşesi ve arabalar, 1 mekânda hoparlör ve sanat alanı bulunmaktadır.

Hiçbir gelişim alanını desteklemeyen oyuncakların olduğu da görülmüştür. Bu oyuncaklar: 1 mekânda demir parayla çalışan sürpriz oyuncak veren makineler, 2 mekânda jetonla çalışan arabalar ve 1 mekânda da jetonlu oyuncaklarıdır.

5. TARTIŞMA

Bu çalışmada kafe ve restoranlarda bulunan çocuk oyun alanları; işletmecilerin, çocuk gelişimi alan uzmanlarının, ebeveynlerin, çocukların görüş ve yaklaşımları bağlamında incelenmiştir.

Kafe ve restoran işletmecisine göre çocuk oyun alanları incelendiğinde; işletmecilerin oyun alanı oluşturma sebepleri, oyun alanında dikkat edilen hususlar, işletmecilere göre oyun alanının olumlu ve olumsuz yanları, işletmecilere göre oyun alanının yapısı ve işleyişi, oyun alanı iyileştirmeleri konularından oluştuğu görülmektedir. İşletmecilerin oyun alanı oluşturma sebepleri ile ilgili olarak katılımcılar yoğunluklu olarak ailelerin rahatlığından, çocukların eğlenceli vakit geçirmesinden, çocukların oyun oynamasından, ailelere hitap etmesinden ve işletmenin tercih edilmesi gibi konulardan bahsetmişlerdir. Katılımcıların genel olarak ailelerin işletmede rahat olabilmeleri için oyun alanı oluşturdıklarını, oyun alanı sayesinde çocukların eğlenceli vakit geçirerek oyun oynamalarına ve işletmenin tercih edilmesine de katkı sağladıkları düşünülebilir. Pettersson ve Fjellström (2007), yaptıkları çalışmada restoranların aile bireylerine göre farklı işlevleri yerine getirmesi gerektiğini ve özellikle aile bireylerinin bakışından restorandaki rahatlık durumunun önemli olduğunu söylemektedirler. Aile bireyleri kendilerine evinde hissiyatını veren restoranlarda çocuklarla ilgili gündelik rutinlerini daha kolay gerçekleştirmektedirler. Bu sebeple işletmecilerin aile bireylerine yönelikne rahatlık, samimiyet ve aşinalık duyguları oluşturmaları önemli olmaktadır (162). Mesalic (2010) yaptığı bir araştırmada çocuklar işletme tarafından eğlendirildiğinde ebeveynlerin yemek yerken kendi arkadaşlarıyla vakit geçirebildiği için daha mutlu olduğu görülmüştür (163).

Diğer bir değişken olan oyun alanında dikkat edilen hususlar konusunda katılımcıların görüşleri mekân içindeki boş alanın büyüklüğü, çocukların zarar görmemesi, çocuk yaş sınırlandırması, yumuşak zemin ve oyuncak çeşitliliğinin olması gerektiği konularını içermektedir. İşletmecilerin en çok mekanlarındaki boşluk alanın büyüklüğüne dikkat ederek buna göre oyun alanını oluşturdıkları görülmüştür. Bu konuda işletmecilerin kendi mekân koşullarını düşündükten sonra en çok çocuklar için güvenliğe önem verdikleri söylenebilir. Ulrich 1991’de yaptığı bir çalışmada bu durumu çocukların güvenliğinin, oyun alanları tasarlanırken en öncelikli düşünülmesi gereken

husus olmalıdır şeklinde açıklamıştır. Oyun alanlarının güvenliğini daha iyi hale getirmek için ise uygun zemin kaplamaları, köşelerin sivri olmaması ve düzenli bakımın önemli olduğunu vurgulamıştır (164).

İşletmecilerin mekanlarında bulunan oyun alanının olumlu ve olumsuz yanlarına ilişkin görüşleri de incelenmiştir. İşletmeciler oyun alanlarının olumlu yanları konusunda ailelerin bireysel vakit geçirmesi, müşterinin tercih etmesi, çocuklara iyi gelmesi ve çocukların etrafta dolaşmaması konularından bahsetmişlerdir. İşletmeciler oyun alanının olumsuz yanları hakkında en çok çocukların kavgaya etmesi, gürültü ve çocukların materyallere zarar vermesi konularına vurgu yapmışlardır. Bunun yanında olumsuz bir tarafı olmadığını ifade eden katılımcıların da olduğu görülmüştür. Bu konuda oyun alanlarının düzenli işleyişinin ailelerin bireysel vakit geçirmesine ve gelen müşterinin mekânı tekrar tercih etmesine katkı sağladığı söylenebilir. Albayrak (2014), çocuğu olan ailelerin restoran tercih ederken hem kendileri hem çocukları için konforlu, rahat, temiz ve güvenilir bir alan, fiyat uygunluğu, ulaşılabilir olma gibi özelliklere dikkat ettiklerini tespit etmiştir (165).

Çalışmada ulaşılan sonuca göre işletmeciler, oyun alanının yapısı ve işleyişi için oyun alanlarını yeterli gördükleri konusuna yoğunlaşmış bunun yanında ise oyun alanında çocuklarla ilgilenecek biri olması gerektiğinden, materyal yenilemenin gerekli olduğundan ve çocuklar için farklı etkinliklerin gerekliliğinden bahsetmiş bazı katılımcılar da bu konuda oyun alanlarını küçük bulduklarından bahsetmiştir. Çalışmada ulaşılan bir diğer sonuca göre çocuk oyun alanı iyileştirmeleri konusunda daha geniş oyun alanı, yeni materyal alımı, eğitici aktiviteler, oyun ablası bulundurma, kazalara önlem alma gibi konulara yoğunlaşmıştır. Katılımcıların bu konu için en çok alanın genişletilmesi gerektiğinden ve bu sayede yeni materyaller alınarak, eğitici aktivitelere yer verilerek oyun alanının daha iyi hale gelebileceğinden bahsetmişlerdir. Bu sonuçlara göre ailelere önem vererek oyun alanı oluşturan işletmelerin; çocuğu gözetleyecek biri olmasına ve çocuğun güvenli bir ortam içinde olmasına dikkat etmesi gerektiği söylenebilir. Şimşek ve ark. (2008), yaptıkları çalışmada çocuk dostu restoran ve diğer işletmeler için en önemli noktaların çocukların kendilerini yalnız hissetmeyeceği ve denetim altında tutulabileceği güvenli ortamların, oyun alanlarının aileler tarafından ihtiyaç duyulan faaliyetler arasında olduğu sonucuna ulaşmışlardır (166).

Çocuk gelişimi uzmanlarının çocuk oyun alanları için olan görüş ve yaklaşımlarının oyun alanı değerlendirmeleri, oyun alanının fiziksel yapısı, oyun alanlarının gelişime uygunluğu ve çocuk gelişimi uzmanlarının oyun alanı önerileri şeklinde olduğu görülmektedir. Çocuk gelişimi alan uzmanlarının oyun alanı değerlendirmeleri sonuçlarına bakıldığında çocukların gelişimsel özelliklerine uymayan, belirsiz temizlik düzeni, çocuklara hitap etmeyen, ulaşılabilir yerlerde olmayan gibi konularda yoğunlaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Alan uzmanlarının bahsettiği işletmelerin ulaşılabilir yerde olmaması konusunun işletmenin tercih edilirliliğine etki ettiği söylenebilir. Bu konuda Mamalis (2009), yaptığı çalışmada çocuğu olan ailelerin restoran seçerken restoranın bulunduğu yerin kolay ulaşabilir olmasına özellikle dikkat ettiği sonucuna ulaşmıştır (167).

Çocuk gelişimi alan uzmanları oyun alanının fiziksel yapısı için ise küçük alan, yetersiz oyuncak, yetersiz havalandırma, yetersiz doğal ışık, plastik oyuncak kullanımı ve temiz olmayan alan konularının üstünde durmuşlardır. Uzmanların yetersiz havalandırma ve yetersiz doğal ışık konularına ebeveynlerin de dikkat ettiği söylenebilir. Tavşan ve ark. (2018) belirli restoranlar üzerinden çocuk oyun alanlarını fiziksel koşullarına göre incelediği çalışmada oyun alanlarında saydam malzeme kullanılması aydınlatma ve ışık alma konularında ebeveynleri memnun ettiği bunun yanında cam malzeme olması sebebiyle iç mekânda plastik malzeme ve halı kullanılsa bile ses yalıtımı konusunda ebeveynleri memnun edemediği sonucu ortaya çıkmıştır (16).

Oyun alanlarının gelişime uygunluğu hakkında gelişime uygun olduğundan, oyuncak seçimine dikkat edilmesi gerektiğinden, çocukların yaş gruplarına uygunluğundan ve sosyal bir alan olduğundan bahseden katılımcıların yanında gelişimsel ihtiyaçlara ve fiziksel gelişime dikkat edilmediğini, profesyonel desteği alınması gerektiğini söyleyen katılımcıların olduğu da görülmüştür. Profesyonel destek almanın çocukların gelişimine katkı sağlayacağı söylenebilir. Gürbüz, Dedeoğlu ve Yalçın (2021), yaptıkları çalışmada iç mimar ve çocuk gelişimciler tarafından oyun mekanları tasarım ölçütlerinin çocuğun gelişimine olan etkisini incelemişlerdir. Kapalı çocuk oyun alanlarında farklı oyun olanakları, düzen ve dizilim, yaş gibi değişkenlerin çocuğun gelişimine katkı sağlayacak şekilde düzenlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır (168).

Diğer bir değişken olan çocuk gelişimi uzmanlarına göre oyun alanı önerileri konusunda uzmanların görüşleri profesyonel yönetim, korunaklı oyun alanı, iyi

havalandırılmış alan, oyuncak çeşitleri, temizlik düzeni gibi konularda yoğunlaşmıştır. Daha iyi çocuk oyun alanı konusundaki uzman görüşlerinin ailelerin restoran seçimiyle aynı doğrultuda olduğu söylenebilir. Khoo-Lattimore ve ark. (2015), küçük yaş grubu çocuğa sahip olan ailelerin gidecekleri restoranı seçerken hangi noktalara dikkat ettiklerini araştırmışlar ve güvenlik, temizlik, kaliteli hizmet beklentisinin önemli olduğu sonucuna ulaşmışlardır (169).

Ailelere göre çocuk oyun alanları incelendiğinde çocuk oyun alanlarına bakış, mekânı tercih etme durumu, ebeveynlere göre çocuk oyun alanlarının fiziksel yapısı, ebeveynlere göre kafeye restoranlardaki oyun alanlarında olması gerekenler, ebeveynlere göre oyun alanlarının olumlu ve olumsuz yanları, ebeveynlere göre oyun alanlarının iyileştirilmesi konularına ulaşıldığı görülmüştür. Çocuk oyun alanlarına bakış konusunda ebeveyn görüşlerinin yeterli büyüklükte olmaması, küçük yaş grubunu kapsamaması, temiz olmaması, bulaşıcı hastalık, çocuklara uygun olmayan başlıkları etrafında yoğunlaştığı görülmektedir. Ebeveynlerin bahsettikleri temiz olmaması ve bu nedenle bulaşıcı hastalıkların daha kolay yayılabileceği ifadesinden yola çıkılarak aldıkları hizmette bunlara önem verdikleri söylenebilir. Ertürk (2019) araştırmasında 12 yaşından daha küçük çocuğu olan 18 ebeveyn ile görüşmeler yapmıştır. Bu çalışmada restoranlarda yaşanan kötü deneyimler incelenerek tüketicilerin hizmet beklentileri araştırılmıştır. Görüşmeler sonucunda ebeveynlerin en çok yiyecek ve içeceklerin sağlıklı olması, restoran atmosferi, çocuk oyun alanlarının temizliği ve çocukların kullanabileceği mutfak malzemeleri konularından bahsettikleri görülmüştür (170).

Ebeveynlerin gittikleri mekânı tercih etmesinin temiz olması, güvenliği, çocuğun ilgisini çekmesi ve çocuğun zaman geçirebileceği yer olması konularıyla ilişkili olduğu görülmüştür. Bunların yanında bazı katılımcıların gideceği mekânın kişi profiline ve yemek kalitesine de dikkat ettiği görülmüştür. Ebeveynlerin işletmeleri tercih ederken kendileri kadar çocuklarını da düşündüğü söylenebilir. Aşık (2019), ailelerin restoran seçimini etkileyen faktörleri incelediği araştırmasında menü planlaması, temizlik, çalışanların ilgili davranışı, uygun fiyat ve çocuklar için uygun alanları olan işletmelerin aileler tarafından önemli olduğu sonucuna ulaşmıştır (171). Bunun yanında Ekasasi (2005), yaptığı çalışmada ise konaklama, restoran ve diğer sosyal aktivitelerin tercihinde ailelerin kendilerinden daha çok çocukları için de aktivite ve çocuk dostu hizmetlerin olup olmasına dikkat ettiği sonucuna ulaşmıştır (172). Arıker (2012)

yaptığı bir çalışmada restoranın çocuklu ailelere uygun olması, çocuk menüsü bulunması, restoranda çocuk bakımının sağlanabileceği yerler olması, çocuk oyun alanı bulunması ve mama sandalyesi olması gibi tercihlerin ebeveynlerin yaşlarıyla da ilgili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 32 - 45 yaş aralığındaki ebeveynlerin, çocuklarla ilgili tercihleri, diğer yaş aralığındaki katılımcılara göre daha fazla olduğu görülmüştür (173).

Diğer bir değişken olan ebeveynlere göre oyun alanlarının fiziksel yapısı hakkında katılımcıların yetersiz oyun alanı güvenliği, sıkışık alan, düzensiz ve sınırlı aktivite konularına vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Oyun alanlarının fiziksel yapısı konusunda ebeveynler için en önemli şeyin güvenlik olduğu söylenebilir. Bu konuda Heck ve ark. (2001) yaptıkları çalışmada oyun alanları konusunda, çocuğun oyun alanı içinde ve yakın çevresinde emniyetinin sağlanmasının çok önemli bir husus olduğundan bahsetmiştir (174).

Ebeveynler kafe ve restoranlardaki oyun alanlarında olması gerekenlerle ilgili olarak oyun alanı için eğitmen, yaratıcı oyuncaklar, yaş gruplarına göre ayrılmış, çocuklara uygun iç tasarım ve sağlığa zararsız materyaller konularının üstünde durmuşlardır. Bir diğer değişken olan oyun alanlarının olumlu ve olumsuz yanları da ebeveynlerin görüşleri çerçevesinde incelenmiştir. Ebeveynlerin oyun alanının olumlu tarafları için düşünceleri; çocukların zevkli vakit geçirmesi, annenin yemeğini rahat yemesi, düzgün olması etrafında şekillenmiştir. Bunları söyleyen katılımcıların tam tersi görüşte olumlu bir tarafı yok şeklinde düşünen katılımcının da olduğu görülmektedir. Ebeveynlerin oyun alanları için çocukların zevkli vakit geçirmesi, düzgün olması şeklinde ifade ettiği düşüncesiyle alandan beklentisinin bu olduğu söylenebilir. Bu konuda Hudson ve Thompson (2001), oyun alanlarındaki en temel amacın eğlence, güvenlik, oyun oynama, karşılıklı iletişim, egzersiz yapma, sosyal/fiziksel gelişim olduğunu söylemektedir. Bu maddelerin arasında güvenliğin daha ilgi çekici olduğu görülmektedir. Ebeveynler eğlenceli anların yanında güvenli oyuncaklara olmasına da önem göstermektedirler (175).

Ebeveynlerin oyun alanının olumsuz yanlarına ilişkin görüşleri de incelenmiştir. Ebeveynlerden olumsuz bir tarafı yok diyen katılımcıların çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir. Bunun yanında kirli alan, çocukların serbest olması, ailelerin çocuklarını görememesi, korunaksız alan gibi konulardan da bahseden katılımcıların olduğu görülmüştür. Ebeveynlerin kirli alan olarak bahsettikleri konunun oyun alanındaki

materyallerden kaynaklandığı söylenebilir. Davis ve Sandra (1999) yaptıkları çalışmada fast food restoranlarındaki top havuzlarının kirlilik seviyesinin ne olduğunu ve bu alanlarda bakteri olup olmadığını incelemiştir. Bu çalışmanın sonucuna göre top havuzlarında oldukça fazla bakteri çeşidinin bulunduğu ve çocukların sağlığı için risk taşıdığına ulaşılmıştır (176). Çalışmada ebeveynler, çocuklarını oyun alanındayken görememe durumlarını olumsuz olarak değerlendirmişlerdir. Bu sonuçla benzer olarak Ertürk (2019) tarafından yapılan ailelerin dışarda yeme içme alışkanlıklarının belirlenmesi konulu çalışmasında da ebeveynler, çocuk oyun alanının izlenebilir olmasının önemli olduğunu belirtmişlerdir (177).

Çalışmada ulaşılan bir sonuca göre ebeveynler, çocuk oyun alanının iyileştirmesi konusunda çocuk üzerine uzman kişilerin oyun alanında çalışması, daha eğlenceli aktiviteler, çocuklara uygun oyun alanı, oyun alanının güvenliğinin sağlanması, temiz rutini oluşturma üzerine yoğunlaşmışlardır. Ebeveynlerin çocukları için güvenli ortam oluşturulmasını ve alanın temizliğine dikkat edilmesini istemesi çocukların oyun oynamasını olumlu yönde etkileyebileceği söylenebilir. Demiriz, Karadağ ve Ulutaş (2001) oyuncakların çocuklar tarafından daha sık kullanılması ve kazalara sebep olmamak için, oyuncakların birbirine uygun olacak şekilde konumlandırılması gerektiğine vurgu yapmıştır. Oyuncakların aynı zamanda düzenli bir şekilde bakım ve onarımının da yapılması gerektiğini açıklamıştır (178).

Çocuklara göre oyun alanını sevmeye durumları incelendiğinde orada olmayı sevdikleri görülmüştür. Çocukların oyun alanlarını sevmesinin işletmelere gitmek istemeleriyle aynı doğrultuda olduğu söylenebilir. Nayak (2015), tarafından Hindistan’da yapılan araştırmanın sonuçlarından biri olan yeme içme sektöründeki işletmelerin çocukların hoşuna gidecek eğlenceli aktiviteler düzenleyerek çocukları etkileyebileceği, bu şekilde ailelerin çocukların baskısı sebebiyle tekrar bu işletmeleri tercih edeceği sonucu ile bu çalışmanın başka sonuçlarından biri olan çocukların daha çok eğlenip daha güzel vakit geçirdikleri işletmelere gitmek istedikleri sonucu ile benzerlik göstermektedir (179). NØrgaard ve ark. (2007) Danimarka’da yaptıkları, veri toplama yöntemi olarak anket tekniğini kullandıkları nicel çalışmada, çocukların dışarıda yeme kararı konusunda etkin bir rol oynadıklarını tespit etmişlerdir (180).

Çocuklar oyun alanlarında sevdiği materyaller için top havuzu, trambolin ve zıplamak konularına yoğunlaşmışlardır. Çocuklara oyun alanında hangi oyuncakların

olmasını istediği sorulduğunda ise salıncak, kaydırak, kum ve trambolin istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çocukların oyuncak seçiminde daha hareketli materyaller yöneldiği söylenebilir. Peterson ve ark. (1973) yaptıkları bir çalışmada tırmanma oyuncakları ve tahterevallli için tercih açısından önemli farklılıkları olmadığı görülmüştür. En çok tercih edilen iki oyuncak türünün ise salıncaklar ve kaydıraklar olduğu sonucunda ulaşılmıştır (181).

Çalışmanın geneline bakıldığında çocuk gelişimi alan uzmanlarının oyun alanı değerlendirmeleri konusunda belirsiz temizlik düzeni, çocuklara hitap etmemesi ifadeleriyle ebeveynlerin çocuk oyun alanlarına bakışı konusunda bahsettikleri temiz olmaması, bulaşıcı hastalık ve çocuklara uygun olmayan ifadelerinin benzer içeriklere sahip olduğu görülmüştür. Çocuk gelişimi alan uzmanları oyun alanlarının ulaşılabilir yerlerde olmamasından bahsederken ebeveynlerin oyun alanını değerlendirirken bu konuya hiç değinmediği görülmüştür. Çocuk gelişimi alan uzmanlarının ve ebeveynlerin temizlik ve hastalık konularında aynı düşünceye sahip olması çocukların bu alanlarda oldukça hızlı hasta olabilmeleri sebebiyle olduğu söylenebilir. Khoo-Lattimore ve ark. (2015) yaptıkları çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Çocuğa sahip olan ailelerin seçtikleri restoranlarda zaman geçirme süreçlerinde çocuklarla ilgili sunulan hizmetlerde temizlik hususlarına önem vermektedirler. Bunun dışında önemli görülen ve restoranlarda bulamadıkları için şikâyet ettikleri konular, çocuk dostu hizmet olarak adlandırılan ve ailelerin işlerini kolaylaştırmayı amaçlayan alanların olmaması veya temizlik, teknik açıdan yetersiz olması sonucuna ulaşılmıştır (169).

Çocuk gelişimi alan uzmanlarının oyun alanının fiziksel yapısına dair küçük alan, yetersiz havalandırma, yetersiz doğal ışık, plastik oyuncak kullanımı ve temiz olmayan alan konularından bahsederken ebeveynlerin ise oyun alanının fiziksel yapısı hakkında yetersiz oyun alanı güvenliği, sıkışık alan ve düzensiz konularından bahsettiği görülmüştür. Çocuk gelişimi alan uzmanlarının bu konuda söylediği yetersiz oyuncak ifadesiyle ebeveynlerin söylediği sınırlı aktivite ifadesi benzerlik göstermiştir. Gençler ve Keşkeci (2023), çocuk dostu restoranlara yönelik müşteriler tarafından gelen şikayetleri inceledikleri çalışmada, katılımcılardan oyun odasının geniş olmaması, oyun odasındaki oyuncakların temiz olmaması, çocuk tuvaletlerinin ayrı yerde olmaması, oyun alanından sorumlu bir personelin olmaması gibi konularda şikayetlerin geldiği görülmüştür. Bu konuda ise en çok oyuncakların temizliğinin yetersiz olması en çok şikayet alan konu

olduğu sonucuna ulaşılmıştır (146). Bahsedilen temiz olmayan alan ve güvenlik konularında Flurry (2007) yaptığı bir çalışmada çocuklu ailelerin tercih edebileceği yiyecek içecek işletmelerini incelendiğinde istenen koşulların daha çok temizlik, güvenlik, kontrol edilebilirlik etrafında şekillendiği sonucuna ulaşılmıştır (182).

İşletmecilerin oyun alanı iyileştirmeleri konusunda oyun ablası bulundurma ifadesiyle ebeveynlerin çocuk üzerine uzman kişilerin oyun alanında çalışması ifadesi benzerlik göstermektedir. Bu konuda işletmecilerin yeni materyal alımı ifadesiyle çocuk gelişimi alan uzmanlarının oyuncak çeşitleri ifadesi de benzer içeriklere sahiptir. Bir başka açıdan çocuk gelişimi alan uzmanlarının temizlik düzeni ifadesiyle de ebeveynlerin temizlik rutini oluşturma ifadesinin benzer olduğu görülmektedir. Son olarak işletmeci ebeveyn ve çocuk gelişimi alan uzmanlarının oyun alanının daha iyi hale getirilmesi için güvenlik konusuna farklı ifadelerle değindiği görülmüştür. Bu konuda söylenilen ifadeler bakıldığında çocuğun daha iyi, yararlı ve eğitici bir ortamda oyun oynamasının istendiği söylenebilir. Erşan (2006) yaptığı bir çalışmada günümüzde çocukların oyun oynayarak geliştiği ve öğrendiği, öğrenmenin devamı için ise oyun alanlarını düzenlenip daha iyi hale getirme faaliyetinin yetişkinlerin temel sorumlulukları arasında bulunduğu sonucuna ulaşmıştır (183). Bu konuda işletmeci ve ebeveynlerin söylediği oyun alanında çocuk üzerine uzman kişilerin çalışması konusunda Aslan ve ark. (2019) yaptıkları bir çalışmada çocuk dostu işletme konseptinde çalışan personellerin ebeveynlerin dikkat ettikleri konulara ve çocuk gelişim özelliklerine uygun davranış göstermesi için bilgilendirilme sürecini tamamlaması gerektiğini ifade etmiştir (184).

Oyun alanlarının olumlu ve olumsuz yanları için işletmeci ve ebeveynlerin görüşleri alınmıştır. Oyun alanlarının olumlu yanları konusunda işletmecilerin söyledikleri ailelerin bireysel vakit geçirmesi ve çocuklara iyi gelmesi ifadeleriyle ebeveynlerin söyledikleri çocukların zevkli vakit geçirmesi, annenin yemeğini rahat yemesi ifadeleri arasında benzerlik olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra işletmeciler müşterinin tercih etmesi ve çocukların etrafta dolaşmaması gibi konulardan bahsederken ebeveynler bu konulara hiç değinmemiş, düzgün olması gibi konulara değinmiştir. Oyun alanlarının olumsuz yanları konusunda ise işletmeci ve ebeveynlerin benzer konulardan hiç bahsetmediği görülmüştür. İşletmeciler çocukların kavgaya etmesi ve gürültülü olması gibi konulardan bahsederken ebeveynler çocuklarını göremedikleri ve kirli bir alan olması gibi konulardan bahsetmiştir. Bu görüşlere göre oyun alanının en olumlu yanının

çocukların zevkli vakit geçirmesi olduğu söylenebilir. Coşkun (2015), araştırmasında çocuk oyun alanlarında bulunan oyun materyallerinin, çocuğun zevkle kullanarak vakit geçirebileceği ve fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimine katkı sağlayacak şekilde oluşturulmasına vurgu yapmaktadır. Bunların kumdan oluşturulmuş alanlar, müzik aletleri, denge aktiviteleri, tırmanma oyuncakları, doğal materyaller, oyun evleri gibi çocuğun zevkle oyun oynayabileceği materyaller olduğunu ifade etmiştir (185).

Çalışmada araştırmacı tarafından dolduran gözlem formu aracılığıyla ulaşılan oyun alanı özellikleri sonuçları incelendiğinde her bir alanın farklı yaş grubundaki çocuklara hitap ettiği, farklı sayıda çocuk gruplarına hizmet verebilecek alanların da olduğu görülmektedir. En küçük 2 yaşındaki çocuğun oyun alanına alındığı görülürken en büyük ise 12 yaşındaki çocuğun oyun alanına alındığı görülmüştür. Farklı yaş gruplarındaki çocuklara hitap ettiği görülsede genel olarak 3-8 yaş aralığındaki çocuklara uygun alanların olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında en az 5 kişilik çocuk grubuna hizmet verebilen oyun alanı bulunurken en çok ise 20 kişilik çocuk grubuna hizmet verebilen oyun alanının da bulunduğu görülmüştür. En küçük alanın 3 m² olduğu en büyük alanın ise 40 m² olduğu görülmüştür. Bu konuda en geniş alanların daha fazla çocuk kapasitesine sahip olduğu daha küçük alanların ise daha sınırlı çocuk kapasitesinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mekanlarda oyun alanı oluşturmadan önce mutlaka kriterlerin belirlenmesi gerektiği söylenebilir. Yücel (2005), çocuk oyun alanları tasarlanırken öncelikli olarak dikkat edilmesi gereken belirli tasarım kriterleri olduğundan bahsetmiştir. Tasarıma başlamadan önce; hangi oyun alanı tipinin seçileceği ve oyun alanının hangi yaş grubuna hitap edeceği seçilmelidir. Oyun alanlarında kullanılacak oyun ekipmanlarının, oyun alanı tipine ve hangi yaş grubuna hitap ettiğine göre değişeceği sonucuna ulaşılmıştır. Diğer yandan yaş grubuna göre çoğunlukla annesiyle birlikte vakit geçirmek zorunda olan çocuklara yönelik oyun alanı oluşturulduğu söylenebilir (131). Ertürk (2019), ailelerin çocukla yemeğe çıkmak konusunda görüşlerini inceleyen bir çalışmanın sonucuna göre ebeveynlerden daha çok 3-8 yaş aralığında çocuğu olanların oyun alanı talebi olduğu görülmüştür. Bunun yanında daha büyük yaşta çocuğu olan ebeveynlerin zekâ oyunları, kitap okuma köşesi, resim yapma köşesi gibi alanları talep ettikleri görülmüştür (170).

Gözlem sonuçlarına göre çoğu oyun alanının plastik malzeme kullanılarak oluşturulduğu sadece iki alanda ahşap malzemelerin de kullanıldığı ve sosyal alanlarının

da bütün gözlemlenen alanlarda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Oyun alanlarının çoğunun içinde gözüktüğü ve ailelerin yemek yerken oturdukları masadan çocuklarını kontrol edebildikleri bunun yanında 7 alanın içinde gözükmeyen ve ailelerin bulunduğu yerden çocuklarını göremediği sonucu görülmüştür. Alanların oyun ablası bulundurma durumuna bakıldığında 10 alanın bu hizmeti sağladığı diğer 10 alanın ise bu hizmeti sağlamadığı sonucuna ulaşılmıştır. İşletmecilerin oyun alanını oluştururken plastik malzeme kullanmasının maddi açıdan avantajlı olduğu ve olası kazalar için önlem alma amacıyla olduğu söylenebilir. Duman ve Koçak (2013) yaptıkları çalışmada çocuk oyun alanlarını şekilsel özellikleri açısından incelediklerinde oyun alanları zemin kaplaması uygunluğu açısından bakıldığında, incelenen 45 oyun alanından 23'ünde zemin kaplamasının kauçuk malzeme ile yapıldığı görülmüştür. Kauçuk zemin kaplamaları, darbe olsa dahi daha yumuşak bir yapıya sahip olduğundan dolayı oyun alanlarında kullanılması mantıklı gözükse de bu materyalin çocuk sağlığı açısından riskleri olduğunu ifade etmiştir (4). Canlı (2014) ise yaptığı çalışma sonucunda oyun alanı materyallerinde dayanıklılık ve güvenilirliğin bir arada olmasının gerekli olduğunu, ahşap ve metal bağlantıların materyal açısından en iyi seçim olduğunu söylemiştir (186).

Çalışmada araştırmacı tarafından doldurulan gözlem formu aracılığıyla oyun alanlarında bulunan oyuncaklar ve bu oyuncakların hangi gelişimsel alana katkıda bulunduğu incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda oyun alanlarının çocukların farklı gelişim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla farklı oyuncaklarla donatıldığına ulaşılmıştır. Mekanlarda çoğunlukla top havuzu, kaydırak, trambolin, labirent parkur, tahterevalli gibi oyuncakların yoğunlukta olduğu belirlenmiştir. Bulunan oyuncaklara göre ise en çok kaba motor ve sosyal duygusal gelişime sonrasında ince motor ve dil gelişimi alanlarına etki ettikleri görülmüştür. Oyun alanlarının çocukların bütün gelişim alanlarına katkıda bulunacak şekilde oluşturulmaya çalışıldığı söylenebilir. Bu konuda Cole (1983) yaptığı araştırma sonucunda doğal alanların çocukların ilgisini çektiği için oyun alanlarının ve bu alanlarda kullanılacak materyallerin belirlenmesinde özellikle çocuğun gelişimine katkı sağlama durumuna dikkat edilmesi gerektiğini, doğal ortamlarda kazandığı deneyimlerin çocuklara zihinsel ve psikolojik açıdan yarar sağladığını ifade etmektedir (187).

Gelişim alanlarına göre oyuncak türleri incelendiğinde; bilişsel gelişimi en çok labirent parkur, tahterevalli, tünel gibi oyuncakların, kaba motor gelişimi top havuzu,

kaydırak, trambolin gibi oyuncakların, ince motor gelişimi en çok top havuzu, masa başı aktiviteler, tırmanma duvarı gibi oyuncakların, dil gelişimini oyun evi mutfak köşesi gibi oyuncakların, sosyal duygusal gelişimi ise top havuzu, trambolin, masa başı aktiviteler, oyun evi gibi oyuncakların etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Oyun alanlarında en çok kaba ve ince motor becerilerine yönelik oyuncaklar bulunması, çocukların ilgisini daha çok çekmesi sebebiyle olabilir. Şahin, Sarıaslan ve Kangal (2019) yaptıkları çalışma sonucunda oyun alanındaki oyuncakların genellikle kaba motor gelişim alanına ve bunun yanında ince motor gelişim alanına katkı sağladığı görülmektedir. kaba ve ince motor becerilerine faydalı oyuncakların ise oyun alanlarında bulunan oyun parkları olduğu belirlenmiştir. Çocukların burada tırmanma, zıplama, sallanma gibi faaliyetleri gerçekleştirdiği görülmüştür (137).

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu araştırmada kafe ve restoranlarda çocuklar için oluşturulmuş oyun alanlarının farklı açılardan incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşmak için katılımcıları oluşturan kafe ve restoran işletmecileri, çocuk gelişimi alan uzmanları, ebeveynler ve çocuklarla, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla veriler toplanmıştır. Temel nitel araştırma modeli kullanılarak veriler çözümlenmiş ve yorumlanmıştır.

İşletmecilerin kendi mekanlarında oyun alanı oluşturma sebebinin öncelikli olarak gelen ailelerin rahatlığı ve sonrasında çocukların eğlenmesi için olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mekanlara kurulan oyun alanlarında işletme sahiplerinin en çok mekânın içinde yemek masaları ve diğer ihtiyaçların haricinde kalan boşluk alana dikkat ederek bu kısma oyun alanını oluşturdıkları görülmüştür. Buradan yola çıkarak işletme sahiplerinin ticari düşüncelerinin öncelikli olduğu düşünülmektedir. Bu sonuca göre işletmecilere öncelikle belli sayıda çocuğa yetebilecek ve belli materyallerin sığabileceği büyüklükte oyun alanı oluşturma öncelikleri olması gerektiği önerilebilir. İşletmeye kurulan oyun alanı sebebiyle ailelerin bireysel vakit geçirmesi ve beraberinde müşterinin mekânı tekrar tercih etmesi işletmecilere göre oyun alanının olumlu yanları olarak görüldüğü çocukların oyun oynarken kavga etmesinin ise işletmeciler tarafından oyun alanının olumsuz yanı olarak görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca için oyun alanı yaş gruplarına göre ayrılarak birkaç farklı bölmeden oluşturularak karmaşıklık ve çocukların kavga etme durumları önlenabilir. İşletme sahiplerinin çoğu kendi mekanındaki çocuk oyun alanının yapısını ve işleyişini yeterli gördüğü fakat bunun yanında bazı işletmecilerin ise oyun alanında çocuklarla ilgilenecek birinin olmasını gerekliliğini önemseydiği sonucu görülmüştür. Çocukların zarar görmemesi ve güvenlik gibi sebeplerle işletmecilerin oyun alanında bir çalışan olması gerektiğini söylediği düşünülmektedir. Çocuk oyun alanlarını daha iyi hale getirmek adına işletmecilerin ifadelerine bakıldığında en çok oyun alanını genişletmek ve yeni materyal almak şeklinde olduğu görülmektedir. Sonuçlara göre işletmecilerin mekanlarında bulunan oyun alanlarını daha iyi hale getirmek için çocuk gelişimi alan uzmanlarından gelişimsel açıdan uygunluğa göre görüş almalıdır.

Çocuk gelişimi alan uzmanlarının oyun alanlarını çocukların gelişimsel özelliklerine uymayan ve belirsiz temizlik düzeni olan yerler olarak gördüğü sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre çocuk gelişimi alan uzmanlarının oyun alanlarının daha fazla geliştirilmesi gerektiğini düşündüğü sonucuna ulaşılmıştır. Çocuk oyun alanlarının fiziksel yapısını çocuk gelişimi alan uzmanları değerlendirdiğinde olması gerekenden daha küçük alan ve yetersiz oyuncak sayısı olduğu görülmüştür. Çocuğun gelişime uygunluğu açısından çocuk gelişimi alan uzmanlarının en çok oyuncak seçimi hakkında ifadelerinin olduğu ve çoğunluğun da çocuğun gelişimine uygun olduğunu düşündüğü sonucuna ulaşılmıştır. Çocuk gelişimi uzmanlarının oyun alanı önerileri profesyonel kişiler tarafından yönetilmesi ve korunaklı oyun alanı olması şeklindedir. Bu sebepleri akademik bilgi düzeylerinden ve çocukla ilgili yaşanabilecekleri öngörebilmek adına söyledikleri düşünülmektedir. Bu sonuçlardan yola çıkılarak çocuk gelişimi uzmanları restoran ve kafelerde bulunan çocuk oyun alanlarına ilişkin çalışmalar yaparak işletmecilere bu konuda seminerler düzenleyebilir.

Ailelerin çocuk oyun alanlarına en çok yeterli büyüklükte olmadığı ve sadece küçük yaş grubunu kapsadığı şeklinde baktıkları görülmüştür. Ailelerin oyun alanına dair sadece küçük yaş grubunu kapsamasından bahsetmesinin temelinde büyük yaş grubunda çocuğu olan ailelerin oyun alanını kullanamamasından dolayı olduğu düşünülmektedir. Ebeveynlerin çocuklarıyla gidecekleri mekânı tercih ederken en çok temiz olmasına ve güvenliğine dikkat ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bunun sebebinin çocuklarının hasta olmasını istememeleri olduğu düşünülmektedir. Oyun alanlarının fiziksel yapısı ebeveynlerin görüşlerine göre güvenliği yetersiz ve sıkışık bir alandan oluşmaktadır. Ebeveynlerin oyun alanlarında yaşanan kazalara ve aksaklıklara şahit olmasının görüşlerini etkilediği düşünülmektedir. Ebeveynlere göre kafe ve restoranlardaki oyun alanlarında olması gereken en önemli şey oyun alanı için bir eğitmenin orada çalışmasıdır. Bunun sebebi için güvenliğin yetersizliği düşünülmektedir. Ebeveynlere göre çocuk oyun alanlarının en olumlu yanı çocukların zevkli vakit geçirmesi ve annenin yemeğini rahat yemesi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynlerin çoğunluğu oyun alanının olumsuz bir yanı olmadığından bahsederken kirli alan ve çocukların serbest olmasından bahsedenlerinde olduğu görülmüştür. Çocuk oyun alanlarının iyileştirilmesi için ebeveynlere göre çocuk üzerine uzman kişilerin oyun alanında çalışması, daha eğlenceli etkinlikler ve çocuğa

uygun oyun alanı olması gerekmektedir. Bu sonuçlara göre ailelerin oyun alanlarını kullanırken daha rahat olabilmesi için o alanda teknolojik yardımlarla kamera sistemi kurulabilir veya alanda bir eğitimci bulunması sağlanabilir.

Çocukların oyun alanını sevmeye konusunda çocukların çoğunun orayı sevdiği görülmüştür. Çocukların oyun alanında en sevdiği oyuncakların da top havuzu olduğu belirlenmiştir. Olmasını istedikleri oyuncakların ise en çok salıncak, kaydırak ve kum olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre oyun alanlarında çocukların sevdiği ve tercih ettiği oyuncakların bulundurulması önerilebilir.

Çalışma kapsamında araştırmacı tarafından işletmelerde oyun alanı gözlem formu doldurulmuştur. Buna göre mekanlardaki oyun alanı büyüklüklerinin 3 ile 25 m² arasında değiştiği, içeri alınabilen çocuk yaş aralığının genel olarak 3-8 yaşlarının olduğu ve içeride aynı anda bulunabilen çocuk sayısının 5 ile 20 kişi arasında değiştiği görülmüştür. Mekanların hepsinde sosyal etkileşimi destekleyen alanların olduğu, çoğunda oyun ablasının bulunduğu ve oyun alanının içinin de çoğu mekânda görülebildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Oyun alanlarında bulunan oyuncakların her mekânda oldukça çeşitlilik gösterdiği görülmüştür. En sık rastlanan oyuncakların ise top havuzu ve kaydırak olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bulunan oyuncaklara göre desteklediği gelişim alanlarına bakıldığında en çok kaba motor ve sosyal duygusal gelişime katkı sağlayan oyuncaklar bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda çocuklara daha fazla katkı sağlayabilmek açısından oyun alanlarında bütün gelişim alanlarına yönelik materyallerin bulundurulması önerilebilir.

KAYNAKLAR

1. Egemen, A., Yılmaz, Ö., ve Akil, İ. (2004). Oyun, oyuncak ve çocuk. *ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 5(2), 39 – 42.
2. Aral, N. (2000). Çocuk gelişiminde oyunun önemi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 265, 15-17.
3. Ünal, M. (2009). Çocuk gelişiminde oyun alanlarının yeri ve önemi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 95-110.
4. Duman, G. ve Koçak, N. (2013). Çocuk oyun alanlarının biçimsel özellikleri açısından değerlendirilmesi (Konya ili örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11 (1), 64-81.
5. Tekkaya, E. (2001). Tasarlanmış çocuk hakları: Ankara çocuk oyun alanları. *Milli Eğitim Dergisi*, 151.
6. Akkühah, A.T. ve Güngör, S. (2009). Oyun alanları güvenlik standartlarının araştırılması ve Nenehatun Parkı örneğinde irdelenmesi. *Selçuk Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi*, 23(47), 8-17.
7. Yörükoğlu, A. (2002). *Çocuk Ruh Sağlığı*, İstanbul: Özgür Yayınları.
8. Poppe, R., Van Delden, R., Moreno, A., ve Reidsma, D. (2014). Interactive playgrounds for children. *In Playful User Interfaces*, 99-118.
9. Turgut, H. ve Yılmaz, S. (2010, 20-22 Mayıs). *Ekolojik temelli çocuk oyun alanlarının oluşturulması* [Konferans sunumu]. III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, 4, 1618- 1630. Artvin.
10. Birol, G. (2009). Çocuk dostu kent neresidir? *TMMOB Mimarlar Odası Balıkesir Şubesi Dergisi*, Ocak, 10- 13.
11. Aksoy, Y. (2011). Çocuk oyun alanları üzerine bir araştırma; İstanbul, Isparta, Eskişehir, Erzurum, Kayseri, Ankara, Zonguldak ve Trabzon illeri örneği. *İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 6, 82- 106.
12. Erbay, F. ve Durmuşoğlu Saltalı, N. (2012). Altı yaş çocuklarının günlük yaşantılarında oyunun yeri ve annelerin oyun algısı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 249-264.
13. Kuşuluoğlu, D. D. (2013). *İstanbul Kadıköy ilçesindeki çocuk oyun alanlarının nitel ve nicel açıdan değerlendirilmesi* [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü]. İstanbul.
14. Uslu, A., Shakouri, N. (2012). Zihinsel ve fiziksel engelliler için hortikültürel terapi. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 12 (1), 134-143.
15. Altay, E. ve Kayabaşı, N. M. (2020). Çocuk gelişimi açısından çocuk oyun alanı tasarım yaklaşımı: Rotator örneği. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 10 (2), 108-115.
16. Tavşan, F., İsmailoğlu, S., ve Ergun Tuna, B. (2018). Restoranlardaki kapalı çocuk oyun alanlarının fiziksel çevre koşullarına ilişkin değerlendirme. *Uluslararası Sosyal Araştırma Dergisi*, 11(59), 568-576.
17. Ayan, S. ve Ulaş, M. (2015). The examination of playground equipments which are used in Turkey according to the models in developed countries. *Route Educational and Social Science Journal*, 2(3), 130-145.
18. Ülker P. (2018). *Tüketicilerin restoran tercihinde dikkate aldığı faktörlerin değerlendirilmesi*. [Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi].
19. Erman, O. (2014). Kent yaşamında çocuk. *Güney Mimarlık Dergisi*, 16, 10-13.
20. Freedman, D. S., Mei, Z., ve Srinivasan, S. R. (2007). Cardiovascular risk factors and excess adiposity among overweight children and adolescents: The Bogalusa heart study. *Journal Pediatr*, 150, 12-17.
21. Gülbetekin, E., Güven, E. ve Tuncel, O. (2021). Factors affecting digital game addiction and physical activity attitudes and behaviors of adolescents. *Bağımlılık Dergisi*, 22(2), 148-160.
22. Tuğrul, B. (2015). *Okul Öncesi Eğitimde Oyun*. İçinde A. B. Aksoy (Ed.), *Oyunun Gücü*, Ankara: Hedef; 211-212.
23. Bal, A. (2005). *Zonguldak kenti yeşil alan sistemindeki çocuk oyun alanlarının durumunun peyzaj mimarlığı ilkeleri açısından irdelenmesi*. [Yayınlanmamış Yüksek Mimarlık Tezi]. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Zonguldak.
24. Al-Qudah ve Yahia, M. M. (2003). *Çocuğun gelişiminde oyun alanlarının rolü*. [Basılmamış Yüksek Lisans Seminer Notları]. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
25. Francis, M. and Lorenzo, R. (2002). Seven realms of children's participation. *Journal of Environmental Psychology*, 22, 157-169.
26. McKendrick, J.H., Fielder, A.V. and Bradford, M.G. (1999). Privatisation of collective play spaces in the UK. *Built Environment Journal*, 25, 1, 44–57.
27. Alpan, A. (2015). Mekân sahipliği için mekânı çocuklarla birlikte üretmek: Eskişehir Odunpazarı için bir model önerisi. *İdealkent Dergisi*, 17, 202-251.
28. Ridgers, N. D., Stratton, G., and Fairclough, S. J. (2006). Physical activity levels of children during school playtime. *Sports Med Journal*, 36, 359–371.

29. Van Sluijs, E. M., McMinn, A. M., and Griffin, S. J. (2007). Effectiveness of interventions to promote physical activity in children and adolescents: systematic review of controlled trials. *BMJ*, 336, 703.
30. Shackell, A., Butler, N., Doyle, P. and Ball, D. (2008). *Design For Play: A Guide To Creating Successful Play Spaces*. Nottingham: The Department for Children, Schools and Families (DCSF) and the Department for Culture, Media and Sport (DCMS).
31. Gürhan, N. (2018). Simüle edilen toplumsal mekân/kentsel mekân: Çocuk şehri temalı eğlence merkezleri. *İdealkent Dergisi*, 9 (24), 701-732.
32. Ateşçi, E. ve İslamoğlu, G. (2014). Bir “edutainment” uygulaması: KidzMondo örneği. *1. Uluslararası İletişim Bilimi ve Medya Araştırmaları Kongresi*, 2, 388-397. Kocaeli.
33. Uysal, A. (2015). Çocuk coğrafyaları ve çocukların gündelik mekânları. *İdealkent Dergisi*, 17, 46-61.
34. TDK. ‘Oyun Alanı’ tanımı. Güncel Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu (İnternette) 2020. Erişim 26.06.2024, <https://sozluk.gov.tr/>
35. Huizinga, J., *Homo L.* (Çev. Aslı Önal). (2020). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
36. Şenyuva, M. (2023). *Oyun kuramları üzerine bir inceleme*. [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi].
37. Kadim, M. (2012). *Okul öncesi öğretmenlerinin oyun öğretimine ilişkin öz-yeterliklerinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi].
38. Aksoy, B. ve Çiftçi, H. (2014). *Erken çocukluk döneminde oyun*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
39. Cook, J. L. and Cook, G. (2005). *Child development: Principles and perspectives*. New Zealand: Pearson Education.
40. Hazar, M. (2000). *Beden eğitimi ve sporda oyunla eğitim*. Ankara: Tutibay.
41. Koçyiğit, S. ve Başara Baydilek, N. (2015). Okul öncesi dönem çocuklarının oyun algılarının incelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 1-26.
42. Isenberg J.P. ve Jalongo M. R. (2006). *Creative Thinking and Arts-Based Learning*. New Jersey: Merrill Prentice Hall.
43. Ateş, M. A. (2016). *Üniversitelerin eğitim fakültelerinin farklı bölümlerinde okuyan öğrencilerin oyun algılarının incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi, Kuzey Kıbrıs: Doğu Akdeniz Üniversitesi].
44. Schiller, F. (1838). *Über die ästhetische Erziehung des Menschen. In Schillers sammtliche werke in zwolf banden* (Vol. 12). Stuttgart & Tübingen: JG. Cotta’schen Buchhandlung.
45. Spencer, H. (1873). *The Principles of Psychology* (Vol. 2). New York: D. Appleton and Co.
46. Gazezoğlu, Ö. (2007). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 6 yaş çocuklarına özbakım becerilerinin kazandırılmasında oyun yoluyla öğretimin etkisi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü].
47. Kolcu, Ş. (2014). *Farklı bilişsel tempodaki çocukların oyun davranışlarının ve akran ilişkilerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü].
48. Arnold, A. (1980). *Çocuğunuz ve Oyun*. (Çev. R. Mahmudoğlu). İstanbul: Ece Yayınları.
49. Öğretir, A. D. (2008). Oyun ve Oyun Terapisi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 94-100.
50. Poyraz, H. (2003). *Okul Öncesi Dönemde Oyun ve Oyuncak*. Ankara: Anı Yayıncılık.
51. Özdenk, Ç. (2007). *6 yaş grubu öğrencilerinin psikomotor gelişimlerinin sağlanmasında oyunun yeri ve önemi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elâzığ Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü].
52. Altınköprü, T. (2003). *Çocuğun Başarısı Nasıl Sağlanır?* İstanbul: Hayat Yayıncılık.
53. Millî Eğitim Bakanlığı, (2007). *Oyun Etkinliği- 1. Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi*. Ankara.
54. Hall, G. S. (1907). *Youth: Its Education, Regimen, and Hygiene*. Londra: D. Appleton and Co.
55. Wundt, W. (1912). *Elemente der Völkerpsychologie Grundlinien einer psychologischen: Entwicklungsgeschichte der Menschheit*. Leipzig: Alfred Kröner.
56. Gül, M. (2006). *Anasınıfına devam eden alt sosyo-ekonomik düzeydeki 61-72 ay arası çocuklara sembolik oyun eğitiminin genel gelişim durumlarına etkisi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü].
57. Gibb, K. E. (2018). *Considering western canadian parents’ perceptions of children’s play in development and learning* [Master’s Thesis, Canada School and Counselling Psychology in the Department of Educational Psychology University of Saskatchewan].
58. Bee, H. (1994). *Lifespan Development*. New York: Harper Colling Publishers.
59. Bee, H. (1996). *The Growing Child*. New Jersey: Simon and Schuster A. Viacom Company.
60. Can, E. (2023). *Okul öncesi dönemde Kur’an öğretiminde eğitsel oyun ve etkinlikler* [Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi].
61. Sevinç, M. (2005). *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

62. Topkaya, İ. (2004). *Oyun, Beden Eğitimi ve Spor Öğretiminin Eğitsel Temelleri*. İstanbul: Hayat Yayınları.
63. Aktaş, A. K. (2023). *Oyun temelli oryantiring uygulamalarının üniversite öğrencilerinin bilgisayarca düşünme becerilerine etkisinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi].
64. Bacanlı, H. (2004). *Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Nobel Yayınları.
65. Şahin, F. T. (1993). *Üç-altı yaş grubu çocuklarının anne babalarının çocuk oyun ve oyuncakları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara.
66. Cengiz, S. (2017). Çocuk oyunlarının sınıflandırılması. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 38(1), 1-2.
67. Pamir, İ. (1996). Jean Piaget. *Türk psikoloji bülteni*, 2 (4), 65-67.
68. Yılmaz, T. (1990). *Okul Öncesi Çocuklarda Oyun*. İzmir: Bil Yayıncılık.
69. Özen, M. (1999). *İslam eğitimcilerinden bazılarına göre çocukta oyun ve oyuncak* [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı]. İstanbul.
70. Nicolopoulou, A. (2004). Oyun, bilişsel gelişim ve toplumsal dünya: Piaget, Vygotsky ve sonrası (çev. M. T. Bağlı). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37 (2), 137-169.
71. Konter, E. (2013). *İnsan Neden Oynar*. İzmir: Anı Yayıncılık.
72. Ramazan, O. (2015). *Oyun Etkinlikleri*. İçinde, R. Zembat (Ed.), *Oyun II*. Ç. v. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını; 47-55.
73. Oktay, A. (2010). *Oyuna Kuramsal Yaklaşım*. İçinde, Ü. Tüfekçioğlu (Ed.), *Çocukta oyun gelişimi, beden eğitimi ve oyun öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını; 37-54.
74. Ogelman, G. (Ed.). (2014). *Yaşamın İlk Yıllarında Oyun: Oyuna Çok Yönlü Bakış*. İçinde, Uluğ, E. (Ed.), *Oyun kuramları*. Ankara: Pegem Akademi.
75. Santrock, J. W. (2015). *Yaşam Boyu Gelişim Psikolojisi*. (Çev., G. Yüksel). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
76. Bormanaki, H. B. ve Khoshhal, Y. (2017). The role of equilibration in piaget's theory of cognitive development and its implication for receptive skills: a theoretical study. *Journal of Language Teaching and Research*, 8(5), 996-1005.
77. Berlyne, D. E. (1960). Conflict, arousal, and curiosity. *McGraw-Hill Book Company*. <https://doi.org/10.1037/11164-000>
78. Berlyne D. E. (1966). Curiosity and exploration. *Science (New York, N.Y.)*, 153(3731), 25–33. <https://doi.org/10.1126/science.153.3731.25>
79. Özdoğan, B. (2004). *Çocuk ve Oyun Çocuğa Oyunla Yardım*. (4. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
80. Vygotsky, L. S. (1967). Play and its role in the mental development of the child (C. Mulholland, Trans.). *Soviet Psychology*, 5(3), 6–18.
81. İnan Kaya, G. (2018). Oyun ve Tarihsel Olarak Oyunun Eğitimdeki Yeri. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi*, 2/1, 66-78.
82. Çelen, H. N. (1999). *Öğrenme Psikolojisi*. Ankara: İmge Kitabevi.
83. Kılıçoğlu, M. (2006). *Anasınıfı, hazırlık ve ilköğretim birinci sınıflarda okuyan görme engelli öğrencilerin oyunlarının değerlendirilmesi: karşılaştırmalı bir araştırma* [Yüksek Lisans Tezi, Konya Selçuk Üniversitesi].
84. Helanko, R. V. M. (1958). *Theoretical Aspects of Play and Socialization* [Master's Thesis, University of Turku].
85. Bozan, N. (2014). *Okul öncesi eğitimde oyunun öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. [Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi].
86. Pellegrini, A. D. ve Smith, K. P. (1998). Developmental aspects of children's play. *Child Psychology and Psychiatry Review*, 3, 51-57.
87. Elkind, D. (2007). *The Power of Play: Learning What Comes Naturally*. Cambridge: Da Capo Press.
88. And, M. (1979). *Çocuk Oyunlarının Kültürümüzde Yeri ve Önemi*. Ulusal Kültür Yayınları: 4: 42-67.
89. Onur, B. (2004). *Türkiye'de Çocuk Oyunları: Araştırmalar*. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
90. Durualp, E. ve Aral, N. (2018). *Oyunun Gelişimi ve Türleri*. Ankara: Hedef CS Basın Yayın.
91. Garandy, C. (1990). *Play (Enlarged Edition)*. USA: Harward University Press.
92. Özer, M., Gürkan, A. C., ve Ramazanoğlu, O. (2006). Oyunun çocuk gelişimi üzerine etkileri. *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 54-57.
93. Ayaydın, A. (2011). Çocuk gelişiminde bir oyun olarak sanat ve resim. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(37), 303-316.
94. Broström, S. (1998). Kindergarten in denmark and the usa. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 42(2), 109–122. <https://doi.org/10.1080/0031383980420201>

95. Aral, N. (2014). Yaratıcı Deneyimler. İçinde Aral N., Duman G. (Çev. Ed.), *Çocuklarda Sanat ve Yaratıcılığın Gelişimi*. Ankara: Nobel Akademik; 32-63.
96. Koçyiğit, S., Tuğluk, M.N., ve Kök, M. (2007). Çocuğun gelişim sürecinde eğitsel bir etkinlik olarak oyun. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 324-342.
97. Sarı K. (2001). *Temel psikomotor becerilerin gelişimine farklı eğitim kurumları ve deneklerin özlük niteliklerine bağlı değişkenlerin etkisi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü].
98. Akandere, M. (2006). *Eğitici Okul Oyunları*. (Geliştirilmiş 2. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
99. O'Dwyer, M.V., Fairclough, S.J., Knowles, Z., and Stratton, G. (2012). Effect of a family focused active play intervention on sedentary time and physical activity in preschool children. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 9, 117-30. <http://dx.doi.org/10.1186/1479-5868-9-117>
100. Çoban, B. ve Devocioğlu, S. (2011). *Antrenörler ve Öğretmenler İçin Top ile Oynanan Eğitsel Oyunlar*, 1. Baskı. Ankara: Nobel Yayınevi.
101. Akınbay, H. (2014). *Okul öncesi dönemde oyunun önemi ve çocukların motor gelişimi üzerine etkileri* [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi].
102. McKenzie, T. L., Alcaraz, J. E., Sallis, J. F., and Faucette, F. N. (1998). Effects of a physical education program on children's manipulative skills. *Journal of Teaching in Physical Education*, 17(3), 327-341. <https://doi.org/10.1123/jtpe.17.3.327>
103. Uskan, S. B., ve Bozkuş, T. (2019). Eğitimde oyunun yeri. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 123-131.
104. Coşgun, K. Ş. (2021). *Erken çocukluk döneminde bilişsel oyun temelli dil gelişim programının çocukların dil gelişimleri üzerindeki etkisi* [Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi].
105. Weisberg, D. S., Zosh, J. M., Hirsh-Pasek, K., and Golinkoff, R. M. (2013). Talking it up: An analysis of the role of play in language development. *American Journal of Play*, 6(1), 39- 54
106. Ervin Tripp, S. M. (1991). Play In Language Development. İçinde B., Almy, A., Almy, M., Nicolopoulou, A., and Ervin-Tripp, S. M. (Ed.), *Play and The Social Context of Development in Early Care and Education*. New York: Columbia Teachers College, 84-98.
107. Türkoğlu, B. ve Uslu, M. (2016). Oyun temelli bilişsel gelişim programının 60-72 aylık çocukların bilişsel gelişimine etkisi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(6), 50-68.
108. Köksal Akyol, A. (2007). Bilişsel gelişim. İçinde A. Ulusoy (Ed.), *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık; 73-108.
109. Ellialtıoğlu, F.M. (2005). *Okul Öncesi Dönemde Oyun ve Oyun Örnekleri*. İstanbul: Ya-pa Yayınları; 23.
110. Bekmezci, H. ve Özkan, H. (2015). Oyun ve oyuncağın çocuk sağlığına etkisi. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları Dergisi*, 5(2), 81-7.
111. Durualp, E. ve Aral, N. (2010). Altı yaşındaki çocukların sosyal becerilerine oyun temelli sosyal beceri eğitiminin etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(39), 160-172.
112. Sargın, N. (2001). *Çocuklarda Ruh Sağlığı* (1. Baskı). İstanbul: Nobel Yayın-Dağıtım.
113. Polat, B. ve Kara, M. (2023). Oyuncak ve oyun oynamanın çocuk gelişimine etkisi. *Kastamonu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(1), 1-10.
114. Varol, N. (2005). *Beceri Öğretimi ve Öz Bakım Becerilerinin Kazandırılması*. Ankara: Kök Yayıncılık.
115. Darica, N. (2002). *Okul Öncesi Eğitimcileri İçin Etkinlik Örnekleri Kılavuz Kitap*. Ankara: Bem Koza Yayıncılık.
116. Rivkin, M. S. (1990). Outdoor play-what happens here? İçinde S.C. Wortham., J.L. Frost., (Ed.), *Playgrounds for Young Children: National Survey And Perspectives*. Reston: American Alliance for Health, Physical Education and Dance;191-214.
117. Chamberlin, A.O. (1998). *Toplu konut alanları ile kent parkları içerisindeki çocuk oyun alanlarının karşılaştırılması* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü].
118. Acar, H. (2003). *Çocuk oyun alanlarında kullanıcıların bitki tercihlerinin belirlenmesi üzerine bir araştırma: Trabzon kenti örneği* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi].
119. Barbour, A.C. (1999). The impact of playground design on the play behaviors of children with differing levels of physical competence. *Early Childhood Research Quarterly*, 14(1), 75-98.
120. Yılmaz, S., Bulut, Z., (2003). Kentsel mekanlarda çocuk oyun alanlarının yeri ve önemi: Erzurum örneği. *Millî Eğitim Dergisi*, 158.
121. Frost, J. L. (1992). *Play And Playscapes*. New York: Delmar Publishers Inc.
122. Erdem, Ö. (2003). *Okul öncesi eğitim birimlerinde dış mekân tasarım ilkeleri* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı].
123. Parde, M. (2005). Community Investment. Collaborative for Kids Resource Guide4. İçinde *Creating for Early Childhood Facilities*. New York: CICK Funders, 1-19.

124. Sorkun, G. (1996). *İstanbul Anadolu yakası örnek çocuk oyun alanlarının peyzaj mimarlığı açısından irdelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi].
125. Anonymous. (2010). *Handbook for Public Playground Safety*. Washington: Consumer Product Safety Commission (CPSC); 60.
126. Türkan, E. E. (2009). *Balıkesir kenti çocuk oyun alanlarının irdelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü].
127. Erkan, Ö. (2011). *Çocuk oyun parklarında modül tasarımında ahşap plastik kompozit malzemenin kullanım olanakları* [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü/İç Mimarlık Bölümü/İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı].
128. Özgüner, H. ve Şahin, K., C. (2009). Isparta kent merkezindeki çocuk oyun alanlarının mevcut durumu ve çocukların bu alanlara karşı davranış biçimleri. *Türkiye Ormanlık Dergisi*, 10(1), 129-143.
129. Onur, B. ve Güney, N. (2004). *Türkiye’de Çocuk Oyunları: Araştırma*. Ankara: Kök Yayıncılık.
130. Akandere, M. (2003). *Eğitici Okul Oyunları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
131. Yücel, G. F. (2005). Çocuk oyun alanları tasarımı. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 55 (2), 99-110.
132. Bloomington, Dr. B. (1973). Okul Öncesi eğitiminde oyun üzerine en son bilimsel araştırmalar. *Okul Öncesi Eğitimi Dergisi*, V/5,16-18.
133. Aliagaoglu, A. ve Uğur, A. (2010). *Şehir Coğrafyası*. Ankara: Nobel Yayınları.
134. Tavşan, F. (2017). *Çocuk Oyun Alanları* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Ders Notları, KTÜ Mimarlık Fakültesi]. Trabzon.
135. Dockett, S., Main, S., and Kelly, L. (2011). Consulting young children: experiences from a museum. *Visitor Studies*, 14(1), 13–33. <https://doi.org/10.1080/10645578.2011.557626>
136. Uysal, A. B. (2014). Bir kamusal mekân olarak çocuk oyun alanları. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Dergisi*.
URL 1: https://omurestaurant.com/galeri-02/attachment/omur-restaurant-oyun-alani-r_01/
URL 2: <https://tr.pinterest.com/pin/250794272972248156/>
URL 3: <https://www.ikcplay.com/portfolio/public-areas/kids-corner-bcv-switzerland>
URL 4: <https://www.ikcplay.com/portfolio/public-areas/modern-style-kids-corner-pko-bp-bank-rotunda-warsaw>
136. Pouya, S., Bayramoğlu, E. ve Demirel, Ö. (2016). Doğa ile uyumlu fiziksel engelli çocuk oyun Alanları. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 1 (1), 51-60. DOI: 10.30785/mbud.282555
137. Şahin, E. S., Sariaslan, B. ve Bencik Kangal, S. (2019). Hafta sonu avm’ye gidelim mi; avm’lerde yer alan oyun alanları üzerine bir inceleme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27 (6), 2623-2630. DOI: 10.24106/kefdergi.3472
138. Öztürk, D. E., Atmaca, F. ve Kuru, G. (2020). Öğretmen ve okul yöneticisi perspektifinden dış mekân oyun alanları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 9 (3), 1273-1287.
139. Köklü, A. C. ve Eraslan, Ş. (2020). Kentsel mekanlarda ekolojik yaklaşımlı çocuk oyun alanlarının değerlendirilmesi. *Uluslararası Doğu Anadolu Fen Mühendislik ve Tasarım Dergisi*, 2 (1), 33-47.
140. Tandoğan, O. (2021). Kapsayıcı Çocuk Oyun Alanları İçin Tasarım Ölçütleri. *Artium*, 9 (1), 11-20. DOI: 10.51664/artium.752558
141. Daş, B., Aslan, A. ve Yedigaroğlu, E. (2021). Okul dışı öğrenme ortamlarının 4-6 yaş çocuklarının sağlığı, gelişimi ve sürdürülebilir kalkınma bilinci üzerindeki etkileri. *İnformel Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 6 (1), 87-124.
142. İnce, S. ve Akcanca, N. (2021). Okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik ebeveyn görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 58, 172-197.
143. Karaoğlu Can, M. ve Çelebi Şeker, N. N. (2022). Deneyim mekânları: Oyun-öğrenme ilişkisi çerçevesinde Vitrahaus. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 7 (Özel Sayı), 60-79. DOI: 10.30785/mbud.1020186
144. Perry, M. A., Devan, H., Fitzgerald, H., Han, K., Liu, L. T., and Rouse, J. (2018). Accessibility and usability of parks and playgrounds. *Disability and health journal*, 11(2), 221–229. <https://doi.org/10.1016/j.dhjo.2017.08.011>
145. Öcal, T., Metin, S. N., ve Çar, B. (2022). Çocuk oyun alanlarının farklı değişkenler açısından değerlendirmesi üzerine bir alan çalışması. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 85-94. DOI: 10.31680/gaunjs.1074597
146. Genç, K. ve Keşkekci, D. (2023). Çocuk dostu restoranlara yönelik çevrimiçi şikayetlerin değerlendirilmesi: İstanbul örneği. *Aydın Gastronomi*, 7(2), 187-204.
147. Adams, J., Veitch, J., and Barnett, L. (2018). Physical activity and fundamental motor skill performance of 5-10-year-old children in three different playgrounds. *International Journal of Environmental Research And Public Health*, 15(9), 1896. <https://doi.org/10.3390/ijerph15091896>

148. Talarowski, M., Cohen, D. A., Williamson, S., and Han, B. (2019). Innovative playgrounds: use, physical activity and implications for health. *Public health*, 174, 102–109. <https://doi.org/10.1016/j.puhe.2019.06.002>
149. Wenger, I., Schulze, C., Lundström, U., and Prellwitz, M. (2021). Children's perceptions of playing on inclusive playgrounds: A qualitative study. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 28:2, 136-146. DOI: 10.1080/11038128.2020.1810768
150. Choi, I. C., Park, J. W., Jung, J. Y., Kim, D. K., Kwak, Y. H., Suh, D., and Lee, S. U. (2020). Pediatric injuries in kids cafés and risk factors for significant injuries: a 6-year cross-sectional study using a multicenter injury registry in korea. *Journal of Korean medical science*, 35(6), 37. <https://doi.org/10.3346/jkms.2020.35.e37>
151. Cohen, D. A., Han, B., Williamson, S., Nagel, C., McKenzie, T. L., Evenson, K. R., and Harnik, P. (2020). Playground features and physical activity in U.S. neighborhood parks. *Preventive Medicine Journal*, 131. <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2019.105945>
152. Bulgarelli, D., Bianquin, N., Barron, C., and Emmett, M.J. (2022). Outdoor play of children with and without disabilities. Insights from the Covid-19 pandemic in Ireland and Italy. *European Journal of Special Needs Education*, 0, 1-15.
153. Stanton-Chapman, T. L. and Schmidt, E. L. (2021). How do the children play? The influence of playground type on children's play styles. *Frontiers In Psychology*, 12, 703940. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.703940>
154. Amholt, T., Westerskov Dalgas, B., Veitch, J., Ntoumanis, N., Fich Jespersen, J., Schipperijn, J., and Pawlowski, C. (2022). Motivating playgrounds: understanding how school playgrounds support autonomy, competence, and relatedness of tweens. *International journal of qualitative studies on health and well-being*, 17(1), 2096085. <https://doi.org/10.1080/17482631.2022.2096085>
155. Anderson, C. E. and Whaley, S. E. (2022). Changes in frequency of park/playground utilization among children aged 4-59 months in Los Angeles County, California 2008-2020. *Preventive Medicine Reports Journal*, 29, 101976. <https://doi.org/10.1016/j.pmedr.2022.101976>
156. Aydın, N. (2018). Nitel araştırma yöntemleri: etnoloji. *Uluslararası Beşerî ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 2(2), 60-71.
157. Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber* (Çev. Turan, S.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
158. Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 231-274.
159. Miles, M. B., Huberman, M. A. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. Thousand Oaks, California: Sage Publications.
160. Karataş, Z. (2017). Sosyal bilim araştırmalarında paradigma değişimi: Nitel yaklaşımın yükselişi. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 68-86.
161. Yıldırım A. ve Şimşek, H., (2011), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (8. Baskı). Ankara: Seçkin.
162. Pettersson, A., Fjellström, C. (2007). Restaurants as friends of the family: Functions of restaurant visits in everyday life. *Journal of Foodservice*, 18(6), 207-217. <https://doi.org/10.1111/j.1745-4506.2007.00067.x>
163. Mesalic, A. J. (2010). Family friendly. *Restaurant Hospitality*, 94(5), 20.
164. Ulrich, R. S. (1991, January). Effects of interior design on wellness: Theory and recent scientific research. in *Journal of health care interior design: Proceedings from the symposium on health care interior design. Symposium on Health Care Interior Design*, 3, 97-109.
165. Albayrak, A. (2014). Müşterilerin restoran seçimlerini etkileyen faktörler: İstanbul örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 25(2), 190–201.
166. Şimşek, Z., Erol, N., Öztıp, D., ve Özcan, Ö. O. (2008). Kurum güncellemesindeki çocuk ve ergenlerde davranış ve duygusal yoğunluk epidemiyolojisi; Ulusal olarak karşılaştırmalı bir araştırma. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 19(3), 235–246.
167. Mamalis, S. (2009). Yemek servisi endüstrisinin kritik başarı faktörleri. *Uluslararası Gıda ve Tarım Ticareti Pazarlama Dergisi*, 21(2-3), 191–206.
168. Gürbüz, T. K., Dedeoğlu, E. F., ve Yalçın, M. (2021). Oyun mekânları tasarım ölçütlerinin erken çocukluk dönemi gelişimine etkisi. *Uluslararası Hakemli Tasarım ve Mimarlık Dergisi*, 22.
169. Lattimore, K. C., Prayag, G., and Cheah, B. L. (2015). Kids on board: Exploring the choice process and vacation needs of asian parents with young children in resort hotels. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 24(5), 511–531.
170. Ertürk, M. (2019). Çocukla yemeğe çıkmak: ailelerin bakışlarına yönelik nitel bir araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7(2), 785-804.

171. Aşık, N. A. (2019). Çocuklu ailelerin restoran seçimlerini etkileyen faktörler: İzmir’de bir araştırma. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 150–168.
172. Ekasasi, S. R. (2005). The role of children in family decision making a theoretical review. *Jurnal Siasat Bisnis*, 3(1), 25–41.
173. Arıker, Ç. (2012). Tüketicilerin restoran seçiminde kullandıkları seçim kriterleri ile demografik özellikleri arasındaki ilişki. *Öneri Dergisi*, 10(38), 11-31. <https://doi.org/10.14783/od.v10i38.1012000205>
174. Heck, A. Collins J., and Peterson L. (2001). Decreasing Children’s Risk Taking on the Playground. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 34(3), 349–52.
175. Hudson, S.D., Thompson, D. (2001). Are playgrounds still viable in the 21 st century? *Parks & Recreation*, 36(4), 54-62.
176. Davis, S. G., Corbitt, A. M., Everton, V.M., Grano, C.A., Kiefner, P. A., Wilson, A. S., and Gray, M. (1999). Top havuzları potansiyel olarak zararlı bakteriler için oyun alanı mı?. *Pediatric Hemşirelik*, 25 (2), 151.
177. Ertürk, M. (2019). Çocuklu ailelerin dışarıda yeme alışkanlıkları. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 18(4), 1592-1610. <https://doi.org/10.21547/jss.540866>
178. Demiriz, S., Kardağ, A., ve Ulutaş, İ. (2003). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Eğitim Ortamı ve Donanım*. Ankara: Anı Yayıncılık.
179. Nayak, S.S. (2015). Eat out: Children’s role in family decision making. *International Education and Research Journal*, 1(5), 95-99.
180. NØrgaard, M.K., Bruns, K. and Christensen P.H. (2007). Children’s influence on and participation in the family decision process during food buying. *Young Consumers: Insight and Ideas for Responsible Marketers*, 8, 197-216. doi.org/10.1108/17473610710780945
181. Peterson, G. L., Bishop, R. L., Michaels, R. M., ve Rath, G. J. (1973). Çocukların oyun alanı ekipmanı seçimi: Kullanıcı tercihlerini çevre mühendisliğine entegre etmek için metodolojinin geliştirilmesi. *Uygulamalı Psikoloji Dergisi*, 58 (2), 233–238. <https://doi.org/10.1037/h0035666>
182. Flurry, A. L. (2007). Children’s influence in family decision-making examining the impact of the changing American family. *Journal of Business Research*, 60(4), 322–330.
183. Erşan, Ş. (2006). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş grubundaki çocukların oyun ve çalışma (iş) ile ilgili algılarının incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü].
184. Aslan, S., Tosun, N., Kurtuluş, S. A. (2019). Çocuk dostu oteller ile ilgili şikâyetlere yönelik bir içerik analizi. *İşletme Bilimi Dergisi*, 7(2), 451–475.
185. Coşkun, E. B. (2015). *Çocuk oyun alanı elemanlarının standartları üzerine bir inceleme* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi]. Ankara.
186. Canlı, G. A. (2014). *Gelişen dünyada çağdaş çocuk oyun alanları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü]. İstanbul.
187. Cole, L. (1983). Design for environmental education. *Landscape Design*, October, 28-31.

EKLER

EK-1. Ebeveyn Görüşme Formu Soruları

Şu ana kadar gidip gördüğünüz kafe ve restoranlarda bulunan oyun alanları hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Çocuğunuzu içinde oyun alanı bulunan kafe ve restorana götüreceğiniz mekânı seçerken nelere dikkat ediyorsunuz?

Kafe ve restoranlarda bulunan oyun alanlarının fiziksel yapısı hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Sizce kafe ve restoranlarda çocuklar için hazırlanmış olan oyun alanları nasıl olmalıdır?

Gittiğiniz kafe ve restoranlarda çocuğunuzun kullandığı oyun alanlarının olumlu ya da olumsuz tarafları nelerdi? Bize anlatır mısınız?

Peki bu alanların daha iyi hale getirilmesi konusunda neler yapılabilir?

EK-2. Çocuk Görüşme Formu Soruları

Fotoğraftaki yer sence neresi?

Gösterdiğim fotoğrafta neleri görüyorsun?

Sana gösterdiğim resimdeki gibi bir yere gittin mi?

Annen veya babanla birlikte gittiğin kafelerdeki ve restoranlardaki bulunan oyun alanlarını seviyor musun?

Bu oyun alanlarında en çok ne yapmayı seviyorsun? Bu oyun alanlarında hangi oyuncakları seviyorsun?

Sen bu oyun alanında başka neler olsun isterdin?

EK-3. İşletmeci Görüşme Formu Soruları

İşletmenizde neden çocuklar için bir oyun alanı yapma gereği duydunuz?
Bu oyun alanını yaparken nasıl bir yol izlediniz? Bize adım adım bahseder misiniz?
Bu alanın oluşturulmasında Çocuk Gelişimi alanından uzman kişilerden görüşler aldınız mı? Eğer aldınızsa nasıl görüşler bildirdiler?
İşletmenizdeki oyun alanının olumlu ve olumsuz yanlarını nasıl değerlendirirsiniz?
İşletmenizdeki oyun alanını oluştururken nelere dikkat ettiniz?
İşletmenizde bulunan oyun alanlarının yapısı ve işleyişi hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
İşletmenizde bulunan oyun alanının daha iyi hale getirilmesi konusunda sizce neler yapılabilir?

EK-4. Çocuk Gelişim Uzmanı Görüşme Formu Soruları

Kafelerdeki veya restoranlardaki çocuklar için oluşturulmuş oyun alanlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Şu ana kadar gözlemlediğiniz kafe veya restoranlardaki oyun alanlarının fiziksel yapısını nasıl değerlendirirsiniz?

Şu ana kadar gözlemlediğiniz kafe ve restoranlarda bulunan oyun alanlarının çocuğun gelişimine uygunluğu bakımından görüşleriniz nelerdir?

Siz bir çocuk gelişimi uzmanı olarak kafe ve restoranlarda bulunan oyun alanlarının daha iyi hale getirilmesi konusunda neler önerirdiniz?

EK-5. Oyun Alanı Gözlem Formu

İşletme adı:

Oyun alanında bulunan oyuncaklar:

1. Oyun alanında bulunan oyuncaklar hangi gelişim alanını daha yoğun desteklemektedir?						
Bilişsel Gelişim	Kaba Motor Gelişimi	İnce Motor Gelişimi	Dil Gelişimi	Sosyal Duygusal Gelişim	Desteklemiyor	
2. Desteklediği gelişim alanlarına göre oyun alanında bulunan oyuncak türleri nelerdir?						
Bilişsel Gelişim	Kaba Motor Gelişimi	İnce Motor Gelişimi	Dil Gelişimi	Sosyal Duygusal Gelişim	Desteklemiyor	
3. Oyun alanı kaç m2'dir?						
4. Oyun alanı kaç yaş aralığındaki çocuklara uygun?						
5. Oyun alanını aynı anda en fazla kaç çocuk kullanabiliyor?						
6. Oyun alanındaki araçlarda kullanılan malzeme nedir?				Ahşap	Demir	Plastik
				Evet	Hayır	
7. Oyun alanında sosyal etkileşimi destekleyen alan var mı?						
8. Çocuklarla oyun esnasında ilgilenen oyun ablası/çalışan var mı?						
9. Kafe ve restoranda oturan aileler oyun alanının içini görebiliyor mu?						

EK-6. Etik Kurul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 21.09.2022-12109

T.C.
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ
HAMİDİYE BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

Toplantı Tarihi : 16.09.2022
Toplantı Sayısı : 2022/21
Karar Sayısı : 21/8

Kurulumuza değerlendirilmek üzere sunulan, Doç. Dr. Erhan ALABAY'ın sorumlu, Şevval Nur AYDOĞAN'ın yardımcı araştırmacı olduğu 22/441 kayıt numaralı "*Çocuk Dostu Mekanlar: Kafe ve Restoranlardaki Çocuk Oyun Alanlarının İncelenmesi*" başlıklı proje önerisi kurulumuzun 16.09.2022 tarihli toplantısında değerlendirilmiş ve etik açıdan uygun bulunmuştur.

Aslı Gibidir
Doç. Dr. Yasemin AYDIN KARTAL
Başkan

Doç. Dr. Muzaffer AKDOĞAN
Başkan Yardımcısı

Prof. Dr. Derya BÜYÜKKAYHAN
Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Abubekir ELTAS
Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Recep KEŞLİ
Etik Kurul Üyesi

Doç. Dr. Eray Metin GÜLER
Etik Kurul Üyesi

Doç. Dr. Ebru SAĞLAM
Etik Kurul Üyesi

Doç. Dr. Selda RIZALAR
Etik Kurul Üyesi

Doç. Dr. Bahar Başak KIZILTAN
ELİAÇIK

Dr. Öğr. Üyesi Tuğçe ÖZYAZICI
Etik Kurul Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Şükran ÖZDATLI
KURTULUŞ

Dr. Öğr. Üyesi Gamze TEMİZ
Etik Kurul Üyesi

Etik Kurul Üyesi

19.09.2022 Memur

Ali CEYLAN

Evrakı Doğrulamak İçin : <https://www.turkiye.gov.tr/sbu-ebys?eD=BSE55Z6EVS&eS=12109>

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

